

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2022

Mgr. Aleš Ziegler

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Mediální konstrukce odbornosti na příkladu pandemie
Covid-19**

Diplomová práce

Autor práce: Mgr. Aleš Ziegler

Studijní program: Mediální studia (navazující magisterské distanční)

Vedoucí práce: PhDr. Vlastimil Nečas, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jsem jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 1. 8. 2022

Mgr. Aleš Ziegler

Bibliografický záznam

ZIEGLER, Aleš. *Mediální konstrukce odbornosti na příkladu pandemie Covid-19*. Praha, 2022. 108 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Vlastimil Nečas, Ph.D.

Rozsah práce: 125 329 znaků včetně mezer

Abstrakt

Tato práce se zabývá sociální konstrukcí expertního vědění v průběhu vrcholné fáze pandemie covid-19 (červenec 2020 až únor 2021). Jsou v ní představeny současné teoretické diskuze ohledně teorie nastolování agendy a paradigmatu rámcování, a jejich vztah k normativním úvahám o médiích. V praktické části je proveden kvalitativní výzkum rozhovorů s odborníky na dvou důležitých českých portálech, v nichž jsou identifikovány mediální rámce metodou zakotvené teorie, a následně je proveden kvantitativní výzkum pátrající po zajímavých vztazích mezi identifikovanými rámci.

Abstract

This thesis deals with social construction of expert knowledge during particularly dire phase of covid-19 pandemic (July 2020 to February 2021). Theoretical debates regarding the theory of agenda-setting and the paradigm of framing are introduced, as well as their relation to normative considerations. In the empirical part, qualitative study of interviews with experts running on two important Czech sites is conducted, media frames are identified through grounded theory approach, and quantitative search for interesting relationships between those frames is conducted.

Klíčová slova

Sociální konstruktivismus, nastolování agendy, rámcování, kvalitativní obsahová analýza, kvantitativní obsahová analýza, covid-19, česká média, Idnes, Seznamzprávy

Keywords

Social constructivism, agenda-setting, framing, qualitative content analysis, quantitative content analysis, covid-19, Czech media, Idnes, Seznamzprávy

Title

Media construction of expert knowledge on an example of the Covid-19 pandemic

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval své rodině za zázemí, které mi poskytla k tvorbě této práce.

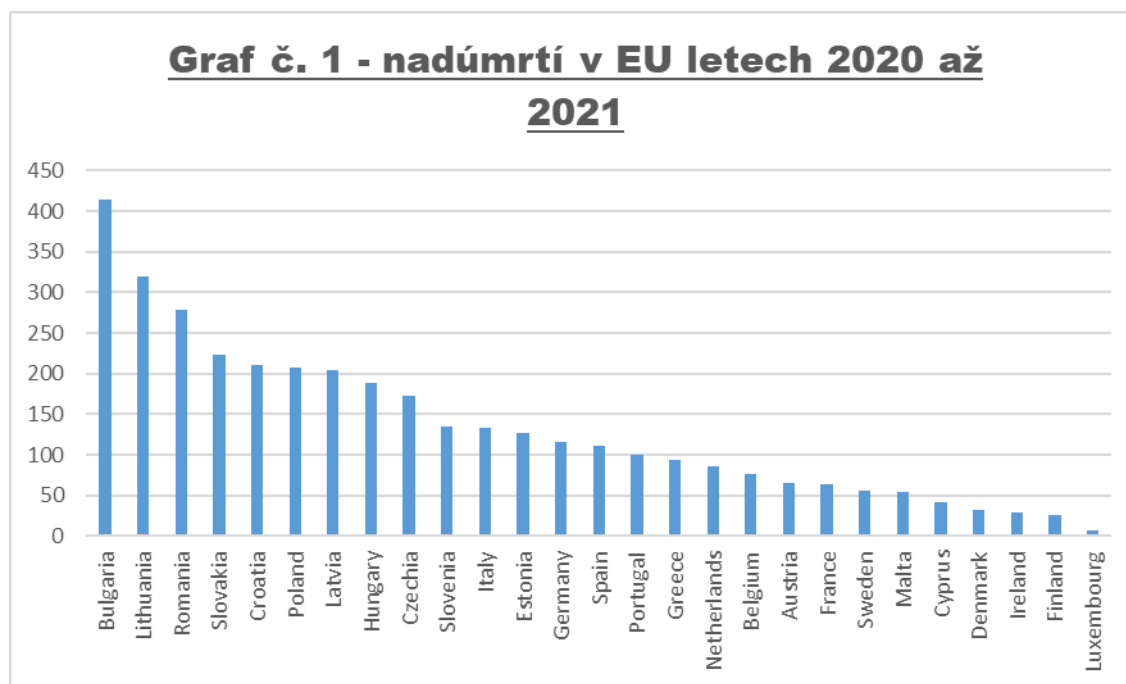
Obsah

1	Úvod.....	9
2	Teoretická část	11
2.1	Význam mediálního nastolování agendy pro sociální konstrukci odbornosti.....	11
2.1.1	Teorie agenda-settingu v komunikačních studiích	12
2.1.2	Agenda-setting druhého stupně.....	15
2.1.3	Psychologické základy agenda-settingu	16
2.1.4	Paradigma rámcování	17
2.1.5	Vztah paradigmatu rámcování k teorii agenda-settingu.....	21
2.1.6	Policy agenda-setting	24
2.1.7	Proměny mediálního prostředí a agenda-setting.....	27
2.1.8	Význam epistemických komunit pro agenda-setting.....	28
2.2	Normativní představy o roli médií v situaci pandemie	29
2.2.1	Normativní implikace proměn mediálního prostředí.....	30
2.2.2	Normativní problémy spojené se vznikem „sociálních bublin“	32
2.2.3	Politický paralelismus a novinářská profesionalita	34
2.2.4	Typologie možných mediálních selhání	35
2.3	Agenda pro výzkum	37
3	Praktická část	40
3.1	Výběr výzkumného vzorku	40
3.1.1	Otázka reprezentativnosti.....	40
3.1.2	Metoda výběru vzorku.....	42
3.1.3	Výsledky	45
3.1.4	Diskuze	49
3.2	Kvalitativní obsahová analýza – identifikace rámců	50
3.2.1	Metoda identifikace rámců.....	50
3.2.2	Identifikované rámce.....	53
3.2.3	Diskuze	59
3.3	Kvantitativní obsahová analýza	62
3.3.1	Metodické otázky	62
3.3.2	Výzkumná otázka č. 3: různé odborné komunity jako nositelé různých rámců.....	63
3.3.3	Výzkumná otázka č. 4: lékaři jako nositelé rámce přehnané reakce	65
3.3.4	Výzkumná otázka č. 5: projevy politického paralelismu	67
3.3.5	Výzkumná otázka č. 6: agenda-setting očkování	70
3.3.6	Výzkumná otázka č. 7: Vývoj zastoupení rámců „přehnanosti reakce“, versus „zdravotních důsledků“ v závislosti na počtu případů covidu-19.....	73

4	Závěr.....	75
5	Summary.....	76
6	Použitá literatura.....	77
7	Elektronické [online] zdroje.....	82
8	Seznam příloh.....	91

1 Úvod

Motivací pro výběr tématu této práce pro mě byla vnitřní potřeba zpracovat situaci pandemie nemoci covid-19. V době, kdy jsem si téma práce zvolil, jsem se domníval, že česká společnost situaci pandemie nezvládla. Z hlediska počtu obětí na životech Česká republika nevychází dobře, pokud ji srovnáme se zeměmi EU.

Graf č. 1: Počet nadúmrtí spojených s pandemií covid-19 v zemích EU v letech 2020 až 2021 na 100 000 obyvatel dle středního odhadu World Health Organization [online]. V ČR je devátý nejvyšší z 27 zemí EU. Graf vytvořen z dat WHO autorem práce.

Druhým možným měřítkem úspěšnosti řešení pandemie je rozsah jejích dopadů na “přeživší”, daný zejména omezeními osobní svobody a celkovým narušením společenského života, způsobeným opatřeními přijatými za účelem omezení šíření epidemie. Oproti počtu obětí je tento dopad poněkud obtížnější změřit, nicméně za dvě velmi silně intruzivní opatření s významným dopadem na kvalitu života považují omezení retailu, tj. uzavření maloobchodních provozoven, a omezení prezenční výuky na základních a středních školách. Ani v tomto ohledu si Česká republika nevedla dobře, byť je třeba dodat, že jiné země EU rovněž přijaly významná omezující opatření v těchto oblastech¹. Přechod na distanční výuku a

¹ exaktní srovnání tvrdosti opatření mezi zeměmi EU naráží na metodologické problémy, jejichž řešení není předmětem této práce.

uzavření prezenčního maloobchodu bylo využito jako reakce na první vlnu covidu-19 na jaře 2020. V reakci na vlnu druhou a třetí vláda tato opatření zavedla znovu, v obou případech ovšem, na rozdíl od vlny první, v situaci, kdy již byl výskyt nemoci v české populaci tak vysoký, že vytvářel tlak na zdravotnictví neslučitelný se standardním poskytováním zdravotních služeb. V reakci na druhou vlnu covidu-19 byl maloobchod uzavřen od 12. října (Advokátní deník online [online]) do 3. prosince 2020 (Idnes [online]); v reakci nejprve na vlnu třetí a posléze čtvrtou byl uzavřen od 27. prosince 2020 (KORONAHHELPDESK E15(1) [online]) do 10. května 2021 (irozhlas [online]) dohromady tedy prakticky 6 měsíců. Přibližně stejná situace nastala ohledně středních škol, které přešly na distanční výuku od 12. října do 7. prosince 2020 (Dorňáková [online]), a poté znovu po vánočních prázdninách od 4. ledna (Dorňáková [online]) do 24. května 2021 (KORONAHHELPDESK E15(2) [online]).

Na základě mého subjektivního dojmu jsem za jednu z příčin těchto selhání považoval nízkou kvalitu odborníků na epidemii, kterým česká veřejnost naslouchala. Nicméně to, kdo je kvalifikovanými odborníkem na epidemii, nebo to, jaká témata jsou považována za doménu odborníků na epidemii, není dáno přírodním zákonem; jde o sociální konstrukt. „*Objektivita institucionálního světa, jakkoliv masivní může připadat jednotlivci, je lidmi vyprodukovaná, konstruovaná objektivita*“ (Berger a Luckman, 2011, str. 60). Apriori se přitom zdá zjevné, že na to, co je veřejností přijímáno jako odborné vědění, mají zásadní vliv masová média. Reflexe toho, jakým způsobem konstrukce odborného vědění předkládaného veřejnosti probíhala v kritické fázi pandemie, v období počínajícím července 2020, kdy prakticky neexistovala omezení osobní svobody spojená s pandemií, a počet registrovaných případů byl velmi nízký, až po konec února 2021, kdy vláda pod tlakem narůstající čtvrté vlny pandemie rozhodla o dosud nejtvrdějších omezeních osobní svobody v historii České republiky, včetně zavedení policejních kontrol oprávněnosti pohybu obyvatel přes hranice okresů, je předmětem této práce.

V práci jsem se odchýlil od původních tezí ohledně formulace výzkumných otázek kvalitativního výzkumu, jelikož po studiu literatury k teorii agenda-settingu a k paradigmatu rámcování jsem dospěl k závěru, že výzkumné otázky č. 2 a 3 se natolik překrývají, že není možné se jim věnovat odděleně. Podrobněji je tato změna odůvodněna v části práce formulující agendu pro výzkum.

Dále jsem oproti původním tezím přehodil pořadí kapitol v teoretické části; kapitolu *Normativní představy o roli médií v situaci pandemie* jsem zařadil až za kapitolu *Význam*

mediálního nastolování agendy pro sociální konstrukci odbornosti, jelikož jsem dospěl k závěru, že normativní představy o roli médií je třeba formulovat na základě empiricky podložené teorie o tom, jakou roli média v situaci pandemie hrát realisticky *mohou*, což vyžaduje seznámení se s koncepty, představenými v kapitole *Význam mediálního nastolování agendy pro sociální konstrukci odbornosti*. Původně zamýšlenou závěrečnou kapitolu teoretické části *Možnosti rámcování pandemie jako společenského problému* jsem vypustil, jelikož materie původně do ní zamýšlená je dostatečně pokryta ve dvou předchozích kapitolách, a na její místo jsem zařadil kapitolu *Agenda pro výzkum*, v níž jsou na základě poznatků z teoretické části zformulovány problémy, na něž se zaměřuje výzkum v praktické části.

2 Teoretická část

2.1 Význam mediálního nastolování agendy pro sociální konstrukci odbornosti

Studium masových médií jako institucí, které se podílejí na konstrukci sociální reality, je značně rozsáhlá disciplína. Mezi velkým množstvím různých teoretických koncepcí účinků médií je pro tuto práci nutné vybrat, které z nich jsou nejrelevantnější pro sociální konstrukci odbornosti na pandemii covid-19.

Z důvodů, které budou objasněny dále, jsem se rozhodl vycházet primárně z teorie, že média konstruují odbornost na covid-19 prostřednictvím své schopnosti nastolovat agendu (agenda-setting). Zároveň jsem se rozhodl pro design výzkumu zkombinovat přístup založený na teorii agenda-settingu s některými koncepty pocházejícími z paradigmatu rámcování.

Podle Dearinga a Rogerse (1996, str. 5) se proces agenda-settingu skládá z mediální agendy, veřejné agendy, politické (policy) agendy, a vzájemných vztahů mezi nimi. *Mediální agendu* lze velmi předběžně definovat jako souhrn objektů, které jsou prominentní v masových médiích, *veřejnou agendu* jako souhrn objektů těšících se širokému zájmu veřejnosti, a *policy agendu* jako souhrn problémů řešených politickými institucemi. K výzkumu každé z těchto třech agend existují různé výzkumné tradice (Dearing a Rogers, 1996, str. 17), jejichž popis je předmětem této části práce.

2.1.1 Teorie agenda-settingu v komunikačních studiích

Tradice výzkumu vzájemného vztahu mezi mediální a veřejnou agendou je etablovanou součástí komunikačních studií. Podle shrnutí pěti bibliometrických studií srovnávajících výskyt různých teorií účinků médií v odborných časopisech (Valkenburg a Oliver, 2020) patří agenda-setting mezi těmito teoriemi k nejcitovanějším.

Ke studiu odbornosti na covid-19 je teorie agenda-settingu vhodná zejména proto, že se, na rozdíl od řady jiných široce užívaných teorií účinků médií, zabývá v první řadě účinky nastávajícími s relativně nevelkým časovým odstupem²; to je v situaci rychle se vyvíjející pandemie relevantnější než např. dlouhodobé působení předpokládané kultivační teorií. Optimální doba pro působení efektů agenda-settingu je podle některých studií jeden měsíc (Rossler a Schenk, 2000, str. 34).

McCombs a Valenzuela (2021) identifikují ve svém shrnutí teorie agenda-settingu v zásadě dva hlavní vlivy, potřeba jejichž syntézy byla impulzem k rozvoji této teorie. Zaprvé šlo o tezi amerického autora, novináře a prezidentského poradce (Dearing a Rogers, 1996, str. 11) Waltera Lippmanna, pocházející z 20. let, že masová média hrají klíčovou roli ve formování veřejného mínění tím, že poskytují hrubý materiál, základní informace, z nichž je toto mínění konstruováno (McCombs, 2005, str. 552). Podle Lippmanna média hrají klíčovou roli při vytváření pseudoprostředí, vize světa, která existuje v našich myslích (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 63). Veřejné mínění nereaguje na „skutečné“ prostředí, ale na toto pseudoprostředí. Tato koncepce je v určitých ohledech podobná pozdějším úvahám Bergera a Luckmana (2011, originál z roku 1966) o tom, že realita je sociálně konstruována, nicméně Lippmann při popisu pseudoprostředí explicitně odkazuje na Platónovu alegorii o jeskyni (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 28); to naznačuje, že sociálně konstruované pseudoprostředí pro něj *není* skutečná realita, a Lippmann tedy ještě nepatří mezi představitele sociálního konstruktivismu, který se rozvinul později (Sedláková, 2014, str. 304).

Druhým významným impulzem pro formulaci teorie agenda-settingu byly empirické výzkumy v USA ve 40. a 50. letech, vedené např. Paulem Lazarsfeldem, které ukázaly jen malý vliv masových médií na postoje a názory veřejnosti (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 28). McQuail (2007, str. 361) konstatuje, že na základě těchto zjištění se v akademickém studiu

² Byť ji McQuail (2007, str. 388) , zařazuje mezi teorie dlouhodobého účinku médií.

komunikace masovým médiím začala připisovat mnohem skromnější schopnost vyvolávat plánované či mimovolné účinky než v dřívější fázi historie oboru. Kolem roku 1960 byl v americkém akademickém prostředí dominantním pohledem na vliv médií tzv. zákon minimálních účinků médií (McCombs, 2005, str. 549).

Teorie agenda-settingu tak byla ve svých počátcích přinejmenším částečně pokusem o vyřešení paradoxu, že veřejnost získává informace o řadě fenoménů primárně nebo výhradně z masových médií, ale výzkumy zjištěný vliv médií na její postoje a názory je přesto poměrně malý.

Za vlastní počátek teorie agenda-settingu označují McCombs a Valenzuela (2021) výzkum, provedený v maloměstě Chapel Hill, ve státě Severní Karolína, který se zabýval postoji voličů k americkým prezidentským volbám roku 1968 (McCombs a Shaw, 1972). Podle Van Aelsta a Walgraveho (2016, str. 158) jde o jednu z nejcitovanějších studií v oboru komunikační vědy. Její přínos spočíval v a) jasné formulaci hypotézy o agenda-settingu, b) označení vztahu mezi mediální a veřejnou agendou termínem „agenda-setting“, a c) navržení paradigmatu pro další výzkum (Dearing a Rogers, 1996, str. 7).

Podstata tohoto výzkumu spočívala ve srovnání témat, která voliči označili za nejvýznamnější otázky kampaně, s obsahem masových médií (v tomto případě televize, novin, a časopisů), která v téže době užívali. Výsledkem bylo zjištění vysoké korelace mezi těmito dvěma *agendami*. Jinými slovy, namísto výzkumu toho, nakolik jsou média schopna měnit názory veřejnosti, čehož, jak bylo zjištěno předchozími výzkumy, jsou schopna jen v omezené míře, se tato studie zaměřila na otázku, nakolik média ovlivňují to, jakým tématům veřejnost věnuje pozornost. Výzkumy v tradici agenda-settingu zkoumají po vzoru této studie na jedné straně *mediální agendu*, zjišťovanou pomocí analýzy mediálního obsahu, a na straně druhé *veřejnou agendu*, témata, která jsou pro veřejnost významná.

První výzkum mediálního agenda-settingu se zabýval politickými tématy, nicméně teorii agenda-settingu lze aplikovat na jakoukoliv mediální agendu, a studie z ní vycházející se zabývají širokou škálou oblastí, např. korporátními reputacemi, profesionálními sporty, nebo náboženstvím (McCombs, 2005, str. 553).

Klíčovou „zbraní“ médií v ovlivňování veřejnosti podle teorie agenda-settingu je redundance, opakování tématu (Dearing a Rogers, 1996, str. 14; McCombs a Valenzuela, 2021, str. 25, str.

173). Pokud je něco v médiích neustále opakováno, publikum si na to obvykle vytvoří názor, byť moc médií nad tím, jaký ten názor bude, je omezená a nepřímá. Význam témat pro veřejnost, tedy složení *veřejné agendy*, lze měřit buď ve srovnání s jinými tématy, tj. průzkumem veřejného mínění sestavujícím žebříček témat podle důležitosti, nebo také průzkumem toho, kolik lidí na dané téma názor nemá (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 177).

Výzkumná tradice vycházejí z teorie agenda-settingu rozhodně netvrdí, že schopnost médií nastolovat veřejnou agendu je neomezená; naopak, její významnou součástí je vymezení toho, kdy mediální agenda-setting nefunguje.

Schopnost médií nastolovat veřejnou agendu je omezená v případech témat, s nimiž má publikum osobní, tj. mediálně nezprostředkovanou zkušenost; výzkum konaný v době amerických prezidentských voleb v roce 1976 odhalil, že ekonomická témata byla voliči hodnocena v průběhu kampaně jako významná bez ohledu na to, jak silně byla v daný moment přítomna na mediální agendě (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 35). Konkrétně se nízký vliv mediální agendy na veřejnou agendu týká tématu inflace, které veřejnost pocituje takřikajíc na vlastní peněženku; naopak u abstraktních témat, typu „národní jednota“, výzkumy dokládají vysokou korelaci mezi mediální a veřejnou agendou (McCombs a Valenzuela, str. 139). Komplikovaná situace nastává u témat typu nezaměstnanost nebo kriminalita, která jsou pro významnou část veřejnosti součástí osobní zkušenosti, ovšem pro většinu jde spíše o témata abstraktní, mediálně zprostředkovaná (McCombs a Valenzuela, str. 143).

McCombs a Valenzuela (2021, str. 40) označují jako reverzní agenda-setting situaci, kdy zájem veřejnosti nastolil mediální agendu; jako příklad citují výzkum lokálního zpravodajství v *Louisville Times*, regionálních novinách z města Louisville ve státě Kentucky, a k reverznímu agenda-settingu došlo v tématech veřejné rekreace a zdravotní péče.

Lze zobecnit, že témata, které mohou být součástí agendy (jak mediální, tak veřejné), lze klasifikovat podle jejich dotěrnosti (*obtrusivity*). Dotěrné problémy jsou takové, které se na veřejnou agendu dostanou i bez mediálního zprostředkování, skrze osobní zkušenost občanů; vliv mediálního agenda-settingu je u nich slabý. Ovšem u problémů, které dotěrné nejsou, s nimiž se veřejnost setkává jen v médiích, nikoliv v každodenním životě (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 139), to neplatí; jejich zařazení na veřejnou agendu je výsledkem působení médií a zájem o ně koreluje s tím, jak výrazně se vyskytují na mediální agendě.

Teorie agenda-settingu byla robustně ověřena ve smyslu, že korelace mezi veřejnou a mediální agendou, silnější u méně dotěrných témat než u témat dotěrnějších, byla opakovaně shledána srovnáním výsledků průzkumů veřejného mínění a obsahových analýz médií (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 43). V těchto průzkumech je veřejná agenda často zjišťována pomocí tzv. dotazování MIP, otázky po tom, co respondenti vnímají jako nejdůležitější současný problém (Trampota a Vojtěchovská, 2010, str. 242). Vedle toho byla teorie ověřována i experimentálně, a to jak pomocí kontrolovaných experimentů, kdy byly publiku v laboratoři prezentovány různé mediální obsahy, tak ve spolupráci s médii, tj. přímou experimentální manipulací s mediální agendou a jejím následným srovnáním s veřejnou agendou, v tomto případě měřenou obsahem diskuze na Twitteru (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 44).

Ověření teorie průzkumy veřejného mínění je některými autory kritizováno jako nedostatečné (McQuail, 2007, str. 388-389). Řadu námitek lze uplatnit i proti experimentálnímu ověření (Trampota a Vojtěchovská, 2010, str. 230). Pokud média skutečně sociálně konstruují realitu, měla by se tato jejich moc projevit též vlivem na chování publika. Některé výzkumy v oblasti agenda-settingu však ukázaly i přímý vliv mediální agendy na chování veřejnosti. Příkladem je studie mediální paniky ohledně nedostatku benzínu a masivní zvýšení poptávky po něm v roce 1973 v Německu (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 65), nebo studie dokládající vliv mediální agendy na rozhodnutí rodičů očkovat děti proti chřipce (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 238).

2.1.2 Agenda-setting druhého stupně

Podle Takeshity (2006, str. 280) výzkumníci pracující s teorií agenda-settingu vyvinuli koncept agenda-settingu druhého stupně v 90. letech. McCombs (2005, str. 546) shrnuje jeho podstatu tak, že teorie agenda-settingu se nejprve soustředila na význam *objektů*, přičemž termín *objekt* zde označuje záležitost, k níž může mít jednotlivec postoj, nebo na niž může mít názor. Např. celebrita může být objekt (McCombs a Valenzuela, str. 104). Agenda prvního stupně je definována jako množina objektů.

Každý tento objekt má přitom atributy, vlastnosti, které jej charakterizují. Pokud média referují k objektu, některé atributy přitom zdůrazňují, zatímco jiné nikoliv. To znamená, že pro každý objekt na mediální agendě zpravidla existuje agenda atributů tohoto objektu, které mohou být, dle teorie agenda-settingu druhého stupně, prostřednictvím mediální agendy nastoleny ve veřejné agendě v principu podobným způsobem jako samotný objekt.

Zároveň platí, že některé atributy objektu se objeví v médiích pravděpodobněji než jiné, a že některé atributy jsou pro veřejnost snadněji zachytitelné a zapamatovatelné než jiné. V této souvislosti McCombs a Valenzuela (2021, str. 99) hovoří o *přesvědčivých (compelling) argumentech*, což je pro ně odborný termín, označující atributy daného objektu, které jsou pro publikum důležité. Tyto přesvědčivé argumenty navíc v některých případech mají vliv i na agenda-setting prvního stupně, tj. objekt, který je mediálně spojen s přesvědčivým argumentem, se může díky tomu dostat na veřejnou agendu jako priorita.

Koncept přesvědčivého argumentu je možné z jistého hlediska považovat za omezení platnosti klíčové propozice agenda-settingu, totiž návaznosti veřejné agendy na mediální agendu – je-li argument přesvědčivý, může silně působit na veřejnou agendu i pokud není na mediální agendě přítomen tak výrazně jako méně přesvědčivý argument. Agenda-setting je nutno vnímat v širším kontextu fungování médií; je možné, že média nastolují agendu prostřednictvím přesvědčivých argumentů právě proto, že novináři jsou si vědomi jejich přesvědčivosti. Zejména v podmínkách komerčních médií závislých na pozornosti publika lze očekávat výběr agendy podle toho, co veřejnost zaujme, a to může být právě zdůraznění atributů, které působí jako přesvědčivé argumenty pro to, aby byla danému objektu věnována pozornost.

Koncept agendy atributů též nabízí vysvětlení, jakým způsobem mohou média ovlivnit názor veřejnosti na určitý objekt. Již bylo uvedeno výše, že americké výzkumy ve 40. a 50. letech nezjistily výrazné účinky médií na veřejné mínění. Výzkumy ohledně agenda-settingu druhého stupně ovšem naznačují, že to je pravda pouze v případě, kdy jsou atributy daného objektu, názor veřejnosti na nějž je zkoumán, ve veřejném povědomí zafixované. Je možné, že pokud by se médiím podařilo prostřednictvím agenda-settingu druhého stupně změnit to, jaké atributy jsou s objektem spojovány, názor veřejnosti na něj by se změnil. Tj. tím, že jsou média schopna ovlivnit agendu atributů, měla by být schopna ovlivnit i názor veřejnosti na daný objekt. Podle McCombse a Valenzuely (2021, str. 236) lze změnu názoru americké veřejnosti na stejnopohlavní manželství vysvětlit právě takovýmto úspěšným agenda-settingem druhého stupně.

2.1.3 Psychologické základy agenda-settingu

Teorie agenda-settingu se zabývá chováním společnosti; to je souhrnem chování jejích členů, jednotlivců. Na otázku, proč se jednotlivci chovají způsobem, který nakonec vede k tomu, že pozorujeme efekt agenda-settingu, teorie odpovídá pomocí konceptu potřeby orientace (need

for orientation; Dearing a Rogers, 1996, str. 52) Potřeba orientace může vycházet z lidské přirozenosti, může být výsledkem socializace v dětství, nebo může být získána v průběhu procesu formálního vzdělávání; její původ není pro teorii agenda-settingu zásadní, podstatná je její existence (McCombs a Valenzuela, 2021, str. 129).

Potřeba orientace má dva důvody, které musejí nastat kumulativně – relevanci a nejistotu. Relevance znamená, že objekt, vůči němu má jednotlivec potřebu se zorientovat, pro něj musí být významný. Jak McCombs a Valenzuela (2021, str. 130) poznamenávají, domácí politika Arménie nebo Nového Zélandu příliš nezajímá obyvatele Evropy nebo Severní Ameriky, a totéž platí o mnoha záležitostech i v jejich vlastních zemích. Podle terminologie agenda-settingu druhého stupně je přesvědčivý argument možné chápat jako atribut, který v očích veřejnosti zvyšuje relevanci daného objektu.

Druhou složkou psychologické potřeby orientace vedle relevance je nejistota; u mnoha objektů, které člověk považuje za relevantní, na ně již má ustálený názor, který mediální agendou atributů není ovlivnitelný. McCombs a Valenzuela (2021, str. 133) uvádějí případ pokusu o odvolání (impeachment) prezidenta Donalda Trumpa v roce 2020 jako objekt, který byl pro americkou veřejnost sice relevantní, ale úroveň nejistoty ohledně něho byla nízká; z toho nevyplývá, že by názor veřejnosti na tuto záležitost byl jednotný, jen to, že ti, kteří názor měli, jej měli většinou ustálený a nepociťovali o něm nejistotu.

Efekt agenda-settingu, a zejména to platí o agenda-settingu atributů, je nejsilnější v případech, kdy je relevance objektu pro veřejnost vysoká a nejistota, neustálenost názoru na něj, je rovněž vysoká. Přitom se apriori zdá velmi pravděpodobné, že pandemie covid-19 byla, přinejmenším v prvních měsících jejího průběhu, právě takovým objektem.

Dalším důležitým parametrem, který ovlivňuje schopnost médií nastolovat agendu, je to, za jak důvěryhodný zdroj je veřejnost považuje (Dearing a Rogers, 1996, str. 51).

2.1.4 Paradigma rámcování

Rámcování lze označit za "přemostovací model", mezi akademií a praxí, propojující kvalitativní, kvantitativní a interpretativní metody (Nisbet, str. 76). Vychází z něj řada studií zabývajících se mediálním pokrytím pandemie covid-19 (např. Ophir et al., 2021, nebo Ursin et al., 2020).

V této práci je rámcování označováno jako paradigma (shodně Entman, 1993) byť to zdaleka není jediné možné pojmenování. Rámcování bývá označováno jako přístup (approach), teorie, kategorie účinků médií (class of media effects), perspektiva, analytická technika, paradigma, nebo multiparadigmatický výzkumný program. Někteří výzkumníci užívají více než jeden termín (D'Angelo a Kuypers, 2010, str. 2).

Historicky vzato, paradigma rámcování v podobě, v níž je v současnosti užíváno v komunikačních studiích, se vyvinulo propojením studia rámců v oborech psychologie a sociologie (Tewksbury a Sheufele, 2020). Použití stejného termínu naznačuje, že výzkumy v obou oborech se zaměřovaly na v zásadě podobný problém, což později umožnilo jejich syntézu; nicméně šlo o přístupy v řadě ohledů odlišné.

Příkladem sociologického přístupu k výzkumu rámcování je studie Gamsona a Modiglianiho (1989), která se zabývala identifikací rámců, týkajících se tématu mírového využití jaderné energie v USA, pomocí kvalitativní analýzy mediálního obsahu. Článek Gamsona a Modiglianiho je zajímavý tím, že se zabývá podobnou problematikou jako studie v tradici agenda-settingu, přičemž volí v některých ohledech analogický, v jiných ohledech ale odlišný přístup. Namísto analýzy mediálního obsahu celého velmi rozsáhlého období od roku 1945 do 80. let je jimi k analýze vybrán vzorek v období kolem několika událostí významných pro formování názoru veřejnosti na jadernou energii, přičemž období mezi nimi je „přemostěno“ pomocí citací sekundární literatury týkající se tématu. Na základě toho je mediální diskurz rozdělen do třech fází. Na základě sekundární literatury je poté popsán vývoj veřejného mínění k danému tématu (mírové využití jaderné energie), a jsou dovozeny kauzální vztahy mezi tímto vývojem a popsáním vývojem mediálního diskurzu. Dále tento článek obsahuje teorii mediální produkce rámců, která je podle autorů ovlivněna třemi prvky – a) tím, která témata rezonují v dané kultuře, b) aktivitami „sponzorů“ daných rámců, což jsou např. státní úřady, korporace, nebo neziskové organizace, a c) mediálními normami a praxí.

Příkladem psychologického přístupu k výzkumu rámcování je experiment Kahnemana a Tverského (1984); jeho předmětem je komunikace ohledně veřejného zdraví. Subjektům experimentu byla položena otázka, jak řešit vypuknutí epidemie „neobvyklé asijské nemoci“ – jedno možné hypotetické řešení spočívalo v tom, že 200 lidí bude s jistotou zachráněno, a 400 lidí s jistotou zemře, zatímco druhé hypotetické řešení přinášelo nejistý výsledek vyjádřený v pravděpodobnostech. Ukázalo se, že výběr preferovaného řešení se u subjektů experimentu

výrazně odlišoval podle toho, zda ve formulaci otázky byly zdůrazněny negativní nebo pozitivní aspekty daných řešení, přestože informační obsah nabízených možností byl stejný. Jinými slovy řečeno, tento experiment ukázal manipulovatelnost publika pomocí subtilních odlišností ve formulaci problému; v tomto je určitá podobnost s výše uváděnou teorií agenda-settingu druhého stupně, tvrdící, že zdůrazněním různých atributů objektu lze ovlivnit názor veřejnosti na tento objekt³.

Významnou zásluhu na syntéze psychologických a sociologických přístupů k rámcování má Entman (1993), který vytvořil v současnosti zdaleka nejpoužívanější (Kalvas at al., 2012) definici rámcování jako *výběru určitých aspektů vnímané skutečnosti a jejich zvýznamnění v komunikačním textu způsobem, který sugeruje určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení, a/nebo doporučuje určité řešení*. Rámce podle něho a) definují problém, b) diagnostikují jeho příčiny, c) posuzují problém z morálního hlediska, a d) navrhují řešení. U jednotlivých rámců však nemusí být přítomny všechny tyto prvky zároveň⁴. Následně Entman (1993) identifikoval čtyři okruhy problémů ve studiu masové komunikace, k jejichž řešení by mohlo pomoci paradigma rámcování:

1) Autonomie publika.

Podle Entmana dosavadní empirické studie v oblasti rámcování naznačují, že v publikum zpravidla ve sděleních vnímá především dominantní význam, a jen zřídka je interpretuje subverzivním způsobem, byť toto neplatí vždy.

2) Novinářská objektivita.

Lepší porozumění rámcování ze strany novinářů by podle Entmana pomohlo zkvalitnit zpravodajství, jelikož by díky němu byli novináři méně náchylní podléhat ovlivňování ze strany schopných mediálních manipulátorů.

3) Obsahová analýza.

³ Opačně McCombs a Valenzuela (2021, str. 107), kteří souvislost konkrétně tohoto psychologického přístupu rámcování s agenda-settingem druhého stupně minimalizují, byť uznávají souvislost agenda-settingu s jinými přístupy v rámci tradice rámcování. Domnívám se, že rozdíly mezi agenda-settingem druhého stupně a mechanismy odhalenými Kahnemanem a Tverským přeceňují.

⁴ Osobně se domnívám, že u rámců, s nimiž se lze setkat v literatuře, je absence některých těchto prvků spíše pravidlem než výjimkou; podstatné je, aby byl přítomen alespoň jeden.

Hlavním úkolem obsahové analýzy mediálních textů by podle Entmana mělo být odhalování rámců.

4) Veřejné mínění a normativní demokratická teorie.

Existence efektů rámcování, tj. snadná manipulovatelnost veřejnosti, vede Entmana k radikálním pochybnostem o funkčnosti demokracie. Jak uvádějí i Brewer a Gross (2010, str. 161), důkazy o účinnosti rámcování vyvolávají otázky ohledně toho, nakolik může široká veřejnost smysluplně promlouvat do politických rozhodnutí.

Výzkumy v oblasti rámcování lze rozdělit na ty, které studují rámce jako závislé proměnné, a na ty, které studují rámce jako nezávislé proměnné (Tewksbury a Scheufele, 2020). Studium rámců jako závislých proměnných je označováno jako frame-building; cílem výzkumu v těchto případech je rozkrýt, jakým způsobem jsou rámce vytvářeny; výše zmíněný výzkum Gamsona a Modiglianiho (1989) je příkladem studia rámců jako závislých proměnných. Studium rámců jako nezávislých proměnných je označováno jako frame-setting; cílem výzkumu je odhalit účinky rámců. Výše zmíněný výzkum Kahnemana a Tverského (1984) je příkladem studia frame-settingu.

V literatuře týkající se paradigmatu rámcování je věnována pozornost otázce, kde jsou rámce „umístěny“. Podle Entmana (1993) jsou rámce přítomny zároveň u komunikujícího (tj. autora textu), v textu samotném, v publiku, a v kultuře. Rámce přítomné u komunikujícího jsou složky jeho světového názoru, který se promítá do vědomých či nevědomých rozhodnutí ohledně toho, jakým způsobem komunikovat. Rámce v textu jsou výsledkem těchto rozhodnutí, provedených autorem textu. U příjemce se rámce projevují obdobně jako u komunikujícího, s tím, že mohou, ale nemusí, vést k přijetí rámce v textu. Konečně kulturu dané společnosti lze chápat jako zásobník společně sdílených rámců.

Výzkum rámců v různých umístěních logicky vyžaduje různé metody. Scheufele (1999) klasifikuje studie rámcování podle dvou os, jednak podle toho, zda se zabývají frame-buildingem nebo frame-settingem, a také podle toho, zda se zabývají rámci přítomnými

v mediálním textu nebo rámci individuálními, umístěnými v mysli publika⁵. Na základě kombinace těchto dvou proměnných pak rozděluje výzkumy rámcování do čtyř kategorií.

Jinou formu rozdělení rámců, a v tomto případě primárně rámců umístěných v textu, tj. dle Scheufeleho terminologie rámců mediálních, přinášejí Brewer a Gross (2010). Ti rozlišují rámce „stranické“, týkající se konkrétního objektu, prosazované politiky a aktivisty za účelem ovlivnění veřejnosti k tomu, aby na tento objekt zaujala určitý názor, od rámců zpravodajských, vycházejících z mediálních konvencí. Zpravodajské rámce jsou obvykle obecnější, použitelné na celou řadu objektů, a jejichž použití není vedeno snahou ovlivnit publikum, aby zaujalo konkrétní postoj. I zpravodajské rámce však mají na veřejné mínění vliv.

Další formou rozdělení rámců, respektive spíše různé filozofie přístupu k paradigmatu rámcování, je jejich rozdělení na ekvivalenční a zdůrazňující (viz např. Vreese, 2010, nebo Tewsbury a Scheufele, 2020). Toto dělení se týká zejména rámců umístěných v mediálním textu, nikoliv těch v publiku. V ekvivalenčním přístupu se za „pravé“ rámce považují jen situace, kdy má sdělení stejný informační obsah, je pouze jinak formulováno. Výše zmíněný experiment Kahnemana a Tverského (1984) je toho příkladem. Dále jsou toho příkladem ukazující rozdíly v reakci veřejnosti na otázku legality interupcí v závislosti na tom, zda je použit termín „plod“ nebo „dítě“, nebo na regulaci držení zbraní v závislosti na tom, zda je použit termín „gun control“, nebo „gun safety“ (Tewsbury a Scheufele, 2020). Naproti tomu rámce zdůrazňující znamenají, že mediální pokrytí zdůrazňuje určité aspekty problému; za různé rámce aplikované na stejný objekt se při hledání zdůrazňujících rámců považuje i situace, kdy sdělení, vztahující se k tomuto objektu, nemá zcela shodný informační obsah.

Zdůrazňující přístup je volnější, méně exaktní, ovšem jeho výhodou je, že s rámci zdůrazňujícími se ve veřejné debatě lze setkat rozhodně častěji než s rámci čistě ekvivalenčními (Vreese, 2010, str. 188), tudíž rozšíření paradigmatu rámcování na ně umožňuje s jeho pomocí postihnout širší spektrum fenoménů.

2.1.5 Vztah paradigmatu rámcování k teorii agenda-settingu

Výše uvedená definice rámcování jako výběru určitých aspektů vnímané skutečnosti a jejich zvýznamnění v komunikačním textu způsobem, který sugeruje určitou definici problému,

⁵ Tj. z Entmanových (1993) čtyřech lokací rámců se Scheufele (1999) zabývá výzkumy zaměřujícími se na dvě z nich - rámce umístěné u komunikujícího a v kultuře v jeho schématu chybí.

kauzální interpretaci, morální hodnocení, a/nebo doporučuje určité řešení (Entman, 1993) vykazuje na první pohled zjevnou podobnost s chápáním atributů dle teorie agenda-settingu druhého stupně jako vlastností objektu, jejichž zdůraznění pomáhá uspokojovat psychologickou potřebu orientace publika.

Podle Takeshity (2006, str. 280), byl koncept atributů jako druhého stupně agenda-settingu rozvinut v 90. letech, tedy později, než paradigma rámcování, jehož sociologické a psychologické kořeny sahají přinejmenším do let osmdesátých (viz výše citované práce Kahnemana a Tverského, 1984, a Gamsona a Modiglianiho, 1984). Zdá se mi logické chápat druhý stupeň agenda-settingu jako teoretickou integraci závěrů teorie agenda-settingu prvního stupně s konceptem rámců; nicméně z literatury je zřejmé, že to tak v oboru komunikačních studií chápáno není, přinejmenším ne vždy, a o agenda-settingu versus rámcování je uvažováno jako o dvou paralelních a do jisté míry dokonce konkurenčních přístupech. Podle Takeshity (2006, str. 280) je rozšíření agenda-settingu na výzkum atributů některými autory v tradici rámcování chápáno jako pokus o „kolonizaci“ rámcování agenda-settingem.

Podle McCombse a Valenzuely (2021, str. 105), vzhledem k tomu, že existují různé definice rámců, je obtížné obecně stanovit, jaký je vztah mezi nimi a atributy dle teorie nastolování agendy. V některých definicích rámců jsou synonymem atributů; v jiných případech jsou to vzájemně se překrývající, ale rozdílné koncepty; konečně v dalších případech jsou to vzájemně se nepřekrývající se koncepty.

Pokud je paradigma rámcování chápáno jako omezené na ekvivalenční rámce, tj. takové, které prezentují stejný informační obsah různým způsobem, atributy v agenda-settingu druhého stupně jsou širším konceptem než takovéto rámce. Jak již bylo uvedeno výše, zdaleka ne všechny koncepce rámců jsou však čistě ekvivalenční, řada z nich, včetně klasické formulace Entmana (1993) označuje za rámcování i situace, kdy má sdělení různý informační obsah, který zdůrazňuje různé aspekty daného problému, a v tomto širším pojetí jsou rámce podobné atributům dle teorie agenda-settingu.

Dále je zajímavé srovnat metody verifikace základních hypotéz mezi teorií agenda-settingu a výzkumy v oblasti frame-settingu⁶. Na úrovni teoretické zásadní rozdíl mezi agenda-settingem a frame-settingem spočívá v tom, že agenda-setting je teorie aspektu sociální reality,

⁶ Studie frame-buildingu, tj. vytváření rámců médií (mezi něž patří i tato práce) se zabývají jinou materií a mají jinou metodologii, např. obsahovou analýzu.

kteřá může být v principu falzifikována zjištěním nových skutečností; je možné, a je to v praxi činěno, zkoumat limity její aplikovatelnosti. Naproti tomu frame-setting je kategorie výzkumných cílů; výzkumy, které se zabývají účinky rámců na publikum, jsou výzkumy spadající do kategorie frame-settingu, bez ohledu na to, k jaké teorii účinků médií se jejich autoři hlásí. Ovšem nezávisle na tomto paradigmatickém rozdílu můžeme pozorovat i praktické rozdíly ohledně výzkumného přístupu mezi těmito dvěma větvemi komunikačních studií.

Jak bylo uvedeno výše, teorie agenda-settingu byla ověřována primárně pomocí průzkumů veřejného mínění. V dalších fázích jejího vývoje k těmto průzkumům přibyly další typy evidence, například experimentální. Naopak v paradigmatu rámcování jako primární evidence efektů frame-settingu posloužily kontrolované experimenty, a teprve později začaly být zkoumány účinky rámců dalšími metodami, včetně průzkumů veřejného mínění (Brewer a Gross, 2010). V tomto ohledu tedy nastává určitá konvergence těchto dvou výzkumných směrů.

Propojení ověřování hypotéz pomocí experimentů s ověřováním hypotéz pomocí průzkumů veřejného mínění je užitečné, jelikož tyto metody mají odlišné silné a slabé stránky. Konkrétněji, zatímco u výzkumů veřejného mínění mohou vznikat pochybnosti, nakolik je efekt korespondence mediální a veřejné agendy skutečně kauzální, a nakolik jde o pouhou korelaci způsobenou třetím faktorem, u experimentů mohou vznikat pochybnosti týkající se toho, nakolik jsou účinky rámců ve vysoce „umělé“ situaci experimentu replikovány v reálném světě (Trampota a Vojtěchovská, 2010, str. 230). Pokud však přijmeme, že rámcování i agenda-setting atributů jsou vzájemně se překrývající se jevy, znamená to, že jejich existence byla robustně potvrzena průzkumy veřejného mínění v tradici agenda-settingu i experimenty v tradici rámcování, čímž jsou do určité míry kompenzovány slabiny obou metod.

S využitím výzkumů veřejného mínění jako metody měření efektů agenda-settingu souvisí, že, jak bylo již uvedeno výše, teorie agenda-settingu věnuje značnou pozornost limitům mediální moci nad veřejným míněním; v tom její zjištění mohou posloužit jako částečná odpověď vůči radikálním pochybnostem o možnostech demokracie ve světě, kde je veřejnost manipulovatelná rámci, které vznáší např. Entman (1993).

2.1.6 Policy agenda-setting

Počínaje výše zmíněným zakládajícím výzkumem McCombse a Shawa (1972), práce v oblasti agenda-settingu věnují značnou pozornost mediální a veřejné agendě v oblasti politiky. Je však nutno zdůraznit, že teorie agenda-settingu v oboru komunikačních studií se zabývá primárně vztahem mediální agendy a veřejné agendy; přímý dopad mediální agendy na politický proces nespadá, striktně vzato, do oblasti jejího zájmu, a i otázka, jaký je vliv mediální agendy na politické chování občanů (např. volební účast, participace na politických iniciativách apod.), je poněkud stranou zájmu výzkumů v tradici agenda-settingu v komunikačních studiích, alespoň soudě podle shrnutí této tradice provedeného McCombsem a Valenzuelou (2021).

Vedle toho ovšem existuje paralelní, od teorie agenda-settingu v komunikačních studiích do značné míry oddělená, větev výzkumu agenda-settingu v politické vědě. Ta se zabývá tím, jak je formována politická (policy) agenda, kterou Zahariadis (2016, str. 5) definuje jako kontextualizovaný seznam uskutečnitelných státních priorit.

Zahariadis (2016, str. 6) uvádí, že termín agenda-setting je v politické vědě používán k označení jiného procesu než v komunikačních studiích. McCombs a Valenzuela (2021, str. 80) konstatují, že výzkum politického agenda-settingu se vyvinul do značné míry v izolaci od na média zaměřené teorie agenda-settingu v komunikačních studiích. Přesto však existují práce, které se pokoušejí o syntézu obou tradic; přehled takových studií shrnují Van Aelst a Walgrave (2016). Na konceptuální úrovni se takovou syntézu pokoušejí mimo jiné Dearing a Rogers (1996). V této práci věnují literatuře z oboru policy agenda-settingu pozornost z důvodu, že přístup k pandemii covid-19 je přinejmenším částečně politický problém, a studovat sociální konstrukci odbornosti na pandemii bez zohlednění toho, že tato konstrukce má vliv na politické rozhodování, nepovažují za příliš užitečné, zvláště ve světle toho, že samotní (sociálně konstruovaní) odborníci si nepochybně často politickou dimenzi své role uvědomují a přizpůsobují jí své jednání.

Za počátek tradice výzkumu agenda-settingu v politické vědě je považován (viz Zahariadis, 2016) článek Cobba a Eldera (1971), který rozlišuje mezi institucionální agendou a systémovou agendou. Institucionální agenda je pro tyto autory množina konkrétních bodů k řešení určitou veřejnou institucí, např. legislativní kalendář nebo program soudních jednání. Systémovou agendu pak definují jako množinu politických kontroverzí, které jsou považovány za legitimně adresovatelné politickými prostředky.

Zahariadis (2016, str. 4) ztotožňuje systémovou agendu ve smyslu používaném v literatuře zabývající se politickým agenda-settingem s veřejnou agendou dle McCombse a Shawa (1972), tj. ve smyslu používaném teorií agenda-settingu v komunikačních studiích. To je podle mého názoru poněkud zjednodušující ekvivalence; výhodou konceptu veřejné agendy však je, že je měřitelná pomocí průzkumů veřejného mínění, a i pokud není považována za synonymum systémové agendy, mezi těmito koncepty existuje souvislost, tudíž výsledky měření veřejné agendy lze v principu, byť s výhradami, využít pro odhad obsahu systémové agendy.

Podle Cobba a Eldera (1971) je systémová agenda vždy nutně širší a abstraktnější než institucionální agenda, ale příliš velká divergence mezi systémovou a institucionální agendou vede k nespokojenosti veřejnosti a politické nestabilitě, jako k tomu docházelo na konci 60. let v USA; teorie politického agenda-settingu byla zformulována do značné míry v reakci na dramatické události té doby (Zahariadis, 2016, str. 10). Je ovšem zjevné, že je tato teorie relevantní i pro studium pandemie covid-19; případný rozpor mezi sociálně zkonstruovaným konsenzem ohledně možných legitimních reakcí na pandemii, který lze chápat jako systémovou agendu, a institucionální agendou řešení pandemie, by rovněž mohl být zdrojem politického napětí.

Výzkum agenda-settingu v oboru politické vědy se zabývá především procesy tvorby institucionální, politické agendy, a důvody, proč se odchyluje od agendy systémové, tj. tím, proč se priority veřejnosti ne vždy promítají do politické agendy.

V rámci výzkumu politického agenda-settingu existuje několik přístupů (jejich přehled viz Zahariadis, 2016), z nichž za nejužitečnější pro aplikaci na téma této práce pokládám přístup konstruktivistický, který vychází z předpokladu, že realita je sociálně konstruována, a využívá konceptů paradigmatu rámcování. Podle konstruktivistického přístupu je nejlepším způsobem, jak porozumět tomu, proč se některá témata dostávají na politickou agendu, zatímco jiná nikoliv, soustředit se na záměrné používání jazyka a tudíž na rámcování dostupných informací (Saurugger, 2016, str. 132).

Z hlediska studia pandemie covid-19 je z oboru politického agenda-settingu důležitá koncepce „ochočení divokého problému“ (Zittoun, 2016); podle ní žádný fenomén není politickým problémem, něčím, co je na politické agendě, „sám od sebe“. Všechny politické problémy jsou z definice sociálně konstruované, přičemž tato konstrukce je dílem politických aktérů. Zkonstruování fenoménu jako politického problému je nezbytným, i když zdaleka nikoliv

dostačujícím, krokem k tomu, aby byl adresován politickými prostředky. Podle Zittouna (2016), sociální konstrukce tzv. „divokého veřejného problému“ probíhá ve čtyřech krocích: 1) pojmenování situace a označení ji za problém, 2) identifikace obětí problému, 3) identifikace příčin problému, 4) identifikace zodpovědných autorit a skupiny viníků, a 5) nastínění apokalyptické budoucnosti v případě neřešení problému.

Podle Zittouna (2016) je konstrukce „divokého“ veřejného problému pomocí těchto kroků nutnou, ovšem nikoliv dostačující podmínkou k tomu, aby se daná záležitost dostala na politickou institucionální agendu; mnohé „divoké“ problémy jsou opomíjeny proto, že k nim chybí řešení. Zittoun (2016) přitom popírá, že řešení je něco nedílně spojeného s problémem. Proces propojování řešení s problémy je součástí politického agenda-settingu; jen problémy úspěšně propojené s řešením jsou ty, na něž se soustřeďuje institucionální agenda.

Jak již bylo uvedeno výše, Van Aelst a Walgrave (2016) přinášejí přehled prací, které se pokoušejí o určitou syntézu tradic výzkumu agenda-settingu v komunikačních studiích a v politické vědě, přičemž konstatují, že vliv médií na politickou agendu může být zprostředkován skrze vliv médií na veřejnou agendu, ale může být také „přímý“, tj. mediální agenda může ovlivňovat politickou agendu i když přímo neovlivňuje veřejné mínění.

Výzkumy, které se zabývají vlivem mediální agendy na agendu politickou, Van Aelst a Walgrave (2016) klasifikují buď jako objektivní, nebo jako subjektivní. Jako objektivní označují ty, které se pokoušejí měřit politický vliv médií pomocí přímého srovnání mediální a politické agendy; nevýhodou tohoto přístupu je, že pokud se vliv mediální agendy na politickou agendu projevuje s časovým odstupem mimo dobu zachycenou ve studii, tyto výzkumy jej nezachytí. Subjektivní studie jsou takové, které se opírají o rozhovory s politickými aktéry; jejich nevýhodou je, že tito aktéři mohou podávat zavádějící informace o vlivu médií, nikoliv nutně úmyslně. Ze subjektivních studií obecně vychází zjištění o větším mediálním vlivu na politickou agendu než ze studií objektivních.

Další důležité zjištění Van Aelsta a Walgraveho (2016) je, že vliv mediální agendy je větší u symbolických otázek než u otázek materiálních, technokratických. Tj. rozhodnutí o vyvěšení vlajky podporující určitou kauzu na veřejné budově bude patrně více ovlivněno mediální agendou než rozhodnutí o rozpočtu instituce, která v dané budově sídlí.

2.1.7 Proměny mediálního prostředí a agenda-setting

Je otevřenou otázkou, nakolik je schopnost médií nastolovat agendu významná v kontextu české mediální scény roku 2020/21. Teorie agenda-settingu byla vyvinuta ve Spojených státech v době, kdy tamní mediální scéna byla výrazně odlišná. (Ne)existence digitálních platforem, v současnosti klíčových institucí mediálního sektoru prakticky po celém světě, je pouze jedním, i když patrně nenápadnějším, rozdílem.

Zároveň platí, že americký mediální systém v době, kdy McCombs vyvinul tuto teorii, měl vlastnosti, o kterých je možné se domnívat, že jej činily obzvláště schopným agenda-settingu, a které současný český, ale ani současný americký, mediální systém v takové míře nemá. Zde je na místě odkázat na komparativní práci Hallina a Manciniho (2004), rozlišující v Severní Americe a v západní Evropě tři základní typy mediálních systémů - liberální, demokraticko-korporatistický, a polarizovaně pluralistický, přičemž USA jsou nejčistším příkladem liberálního modelu.

Liberální model se vyznačuje silnou komercionalizací médií, což znamená, že média jsou v něm sama relativně nezávislými politickými hráči (Hallin a Mancini, 2004, str. 203). Typickým postojem médií je v něm politická neutralita (Hallin a Mancini, 2004, str. 208), ve smyslu chybějícího politického paralelismu, tj. mediální trh není rozparcelován mezi média úzce spojená s dominantními politickými proudy.

Je zjevné, že liberální model mediálního systému napomáhá konsenzu hlavních médií ohledně sdílené sociální reality, který podle teorie agenda-settingu posiluje schopnost médií nastolovat celospolečenskou veřejnou agendu. Je tedy otázkou, nakolik se současný český, ale i americký, mediální systém podobá liberálnímu modelu, a zda odchylky od něj oslabují schopnost médií nastavovat agendu, původně měřenou v podmínkách tohoto modelu.

Jak poznamenává Takeshita (2006, str. 290), je možné, že v důsledku rozvoje komunikačních technologií je efekt mediálního agenda-settingu oslaben a dochází k fragmentaci mediální agendy. Takovouto hypotetickou fragmentaci by bylo možné s pomocí teorie agenda-settingu konceptualizovat tak, že ve společnosti existuje několik různých mediálních agend, které vytvářejí různé veřejné agendy, s výsledkem, že občané, sdílející fyzický prostor, žijí v různých, vzájemně se jen sporadicky protínajících, sociálních realitách. Jiným možným výsledkem rozvoje komunikačních technologií a s tím spojené fragmentace mediální agendy

by mohlo být celkové posílení autonomie publika, které by mohlo začít sledovat různé mediální agendy paralelně, a díky tomu by získalo lepší možnost mezi nimi srovnávat a utvářet si vlastní úsudek o tom, co považuje za významné, a díky tomu by došlo k celkovému oslabení schopnosti médií nastolovat agendu.

Dalším efektem změn mediálního prostředí je, že všudypřítomnost nových médií ve společnosti zvyšuje intenzitu opakování mediálních sdělení, a takové opakování by dle teorie agenda-settingu mělo schopnost médií nastolovat veřejnou agendu naopak posílit (McCombs a Valenzuela, str. 173).

Výzkum v oblasti vlivu proměn mediálního prostředí na agenda-setting je zatím v rané fázi. McCombs a Valenzuela (2021, str. 48) citují metaanalýzu korelace mezi mediální agendou NYT a výzkumy veřejného mínění organizovanými agenturou Gallup, v letech 1965 až 2004, podle níž nebyl zpozorován trend poklesu korelace mezi mediální agendou a veřejnou agendou. Nutno ovšem poznamenat, že fakt, že časové období pro tuto metaanalýzu skončilo v roce 2004, je významná limitace, jelikož řada zásadních změn mediálního prostředí nastala po tomto datu.

Podle studie Natalie Stround zhruba třetina americké veřejnosti v současnosti (výzkum publikován roce 2011) čerpá politické informace jen ze „stranických“ médií, úzce spojených s jedním politickým proudem; přitom i u části zbylých dvou třetin, kteří čerpají informace ze stranických i nestraničných médií, mohou stranická média převažovat (McCombs a Valenzuela, str. 169). V takové situaci teorie předvídá, že u části veřejnosti, která se příliš neidentifikuje s jedním světovým názorem, tradiční způsob nastolování agendy funguje, ovšem u těch, kteří přijímají informace ze stranických médií, funguje efekt stranického nastolování agendy; v určitém smyslu tedy pak existuje několik veřejných agend paralelně.

Dále byl empiricky pozorován efekt, že digitální platformy zvyšují homogenitu mediální agendy, jelikož posilují efekt intermediálního agenda-settingu, kdy od sebe novináři vzájemně kopírují témata (McCombs a Valenzuela, str. 188).

2.1.8 Význam epistemických komunit pro agenda-setting

V rámci studia politického agenda-settingu byl rozpracován koncept epistemických komunit, původně pocházející z teorie mezinárodních vztahů (Dunlop, 2010). Jde o expertní enklávy, jejichž politická moc spočívá v tom, že jsou akceptovány jako zdroj autoritativního vědění,

často na mezinárodní úrovni. Jejich moc spočívá ve schopnosti rámcovat technické a komplexní problémy. Jejich vstupy mohou vést k odhalení nových cest řešení problémů, které by jinak zůstaly skryté. Podle Dunlop (2010) je jejich význam zásadní zejména v situacích vysoké nejistoty ohledně daného problému. Podobně podle Van Gorpa (2010, str. 86) při pokrytí neznámého a složitého tématu novináři mají zpočátku tendenci přebírat rámce od svých zdrojů, což mohou být právě takové epistemické komunity, nicméně postupem času mají tendenci k takovému tématu zavést rámce vlastní.

Epistemické komunity lze rozdělit podle toho, zda vznikly „evoluční“ cestou (např. v akademickém prostředí), nebo zda byly vytvořeny vládou k řešení konkrétního problému; toto dědictví má vliv na jejich chování (Dunlop, 2010, str. 275). V každém případě, bez ohledu na způsob jejich vzniku, je epistemické komunity nutno chápat jako politické aktéry, jejichž moc je vytvářena v interakci se strukturami, zájmy, a širší sociální kulturou (Dunlop, str. 279).

Jednou ze strategií, kterou tyto komunity používají, je vytyčení hranic, kdy jsou určité otázky prohlášeny za doménu “vědy”, a tudíž jen experti jsou příslušní k tomu se k nim vyjadřovat. Naopak politici využívají epistemické komunity např. tak, že se jejich pomocí snaží depolitizovat určité téma, tj. technokratizovat sporné politické rozhodnutí s odkazem na to, že vychází z vědecké expertízy (Dunlop, str. 284).

V praxi je třeba rozlišit situace, kdy epistemická komunita má v určitém smyslu monopol na autoritativní vědění o dané problematice, od stavu, kdy o ně soupeří více alternativních epistemických komunit. S tématem této práce úzce souvisí situace, jež nastala v Jižní Africe, kde byl vědecký konsenzus ohledně epidemie AIDS zpochybněn alternativní epistemickou komunitou, která byla sponzorována vládou (Dunlop, str. 287).

2.2 Normativní představy o roli médií v situaci pandemie

Na úvod této práce jsem tematizoval pocit nespokojenosti se způsobem řešení krizové situace pandemie covid-19 v ČR.

Otázkou je, zda na tomto výsledku měla média podíl, což lze ve světle terminologie teorie agenda-settingu pojmout tak, zda existuje nějaký „ideální“ způsob nastolení agendy pandemie, od něhož se česká média odchýlila. Jak takový ideál definovat? Teoreticky by bylo možné srovnat agenda-setting pandemie v různých zemích a srovnat jej s parametry výsledků, buď ohledně počtu obětí a/nebo negativních důsledků protipandemických opatření, nicméně takové porovnání by trpělo řadou problémů v podobě toho, že společenská situace v těchto zemích je jiná. Takový výzkumný projekt každopádně přesahuje možnosti této práce. Namísto toho se v této kapitole pokusím definovat alternativní měřítko.

Z teorie agenda-settingu vyplývá, že v situaci, jako je pandemie, se občané obracují na média jako na instituce naplňující jejich potřebu orientace. Samotní novináři mají také potřebu orientace, kterou ovšem na rozdíl od většiny lidí mohou uspokojit přímým kontaktem s odborníky, který pak zprostředkovávají veřejnosti. Jednou, byť zdaleka nikoliv jedinou úlohou médií je zprostředkovat veřejnosti kontakt s odborníky na daný problém. To vyžaduje, aby novináři provedli dvě akce: 1) výběr odborníků, 2) rámcování otázek adresovaných odborníkům; přitom tyto rámce mohou vycházet přímo od odborné komunity, nebo to mohou být rámce zpravodajské, pocházející od novinářů, nebo konečně i rámce stranické, vycházející z pohledu určitého politického proudu na situaci.

Jak bylo již uvedeno výše, rámcování je definováno Entmanem (1993) jako výběr určitých aspektů vnímané skutečnosti, který sugeruje určitou definici problému, kauzální interpretaci, morální hodnocení, a/nebo doporučuje určité řešení. Z toho vyplývá, že v situaci pandemie výběr rámců představuje, přinejmenším do určité míry, morální volbu na straně novinářů; vybraný rámeček může v takové situaci ovlivnit chování publika, případně také politické scény, s poměrně zásadními důsledky.

2.2.1 Normativní implikace proměn mediálního prostředí

Normativní debata v současné době probíhá ve stínu dramatických proměn mediálního prostředí, úzce spojených s prohlubujícím se využíváním nových technologií, které problematizují tradiční pojetí svobody projevu, jehož stávající způsob aplikace na digitální platformy považují v nových podmínkách za nebezpečné (např. Tufekci, 2018[online]).

V souvislosti s pandemií covid-19 se hlasy po regulaci digitálních platforem ozývají i ze strany přírodních vědců (např. Bak-Coleman et al., 2021).

Svoboda digitálních médií má normativní a právní oporu v základním lidském právu na svobodu projevu; to bylo historicky, jak bylo kodifikováno již v prvním dodatku Ústavy USA, ratifikovaném v roce 1791, úzce spojeno se svobodou tisku⁷, která bývá tradičně chápána jako svoboda vlastnictví, podnikání v oblasti tisku (McQuail, 2007, str. 156); je dovozováno, že tato svoboda se vztahuje i na nová média, a digitální média jsou regulována v podstatě způsobem analogickým tisku. To v praxi vede k dominanci komerčních zájmů nad těmito médii, což je stav mnoha autory považovaný za nežádoucí. Např. Glasser a Weiland (2020, str. 69) se domnívají, že svoboda tisku a svoboda podnikání by měly být „odděleny“, za účelem „omezení závislosti na darwinistické logice tržiště, kde přežití znamená úspěch, jako jediném akceptovatelném mechanismu zodpovědnosti.“ To podle též autorů (2020, str. 70) umožňuje „širší interpretaci svobody tisku než liberalismus obvykle dovoluje, takovou která vítá politické zásahy, jež propojují právo a etiku ve společném úsilí o principy, jež vyjasňují zodpovědnost nezávislých a demokratických médií⁸“.

Jinými slovy, s jistým zjednodušením řečeno, podle alternativních normativních koncepcí, provozovatelé digitálních masových médií by se ve svém podnikání neměli mít možnost dovolávat se občanské svobody projevu a měli by být regulováni jako nějaké nebezpečné průmyslové odvětví. V této souvislosti stojí za zmínku, že specificky televizní bezdrátové vysílání bylo takovým způsobem regulováno, byť jeho úzký vztah ke státu vyplývá přímo z povahy technologie, vyžadující kontrolu nad užitím příslušných vlnových frekvencí.

Teze, že neregulovaný rozvoj mediálních technologií ohrožuje demokracii a je tedy třeba jej výrazněji než nyní regulovat, má ovšem své kritiky, poukazující na to, že její proponenti postupem času mění charakter svých námitek v případech, kdy se ukazuje, že předchozí obavy se nepotvrzují (tj. volání po regulaci je konstantou, ovšem argumenty pro ni se mění podle toho, co je momentálně populární obava) a že pozitivní a realistický standard, jak by

⁷ První dodatek Ústavy USA v originále zní: „Congress shall make no law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances.“

⁸ Zde je nutno poznamenat, že v originále je anglické slovo „press“, častěji překládané jako tisk, které ovšem má širší význam než „tisk“ v češtině a vzhledem k datu publikace knihy (2020) je zjevné, že autoři neměli na mysli primárně papírové noviny.

měla média ve zdravé demokracii fungovat, často ze strany zastánců teze o úpadku demokracie nebývá artikulován (Christians et al., 2010, str. 222 a násl.).

2.2.2 Normativní problémy spojené se vznikem „sociálních bublin“

Předchozí část se (spornou) možností, že rozvoj nových technologií představuje ohrožení pro společnost, zabývala v obecné rovině. Pokud se podíváme na to, jakým způsobem konkrétně může digitalizace mediálního prostředí vést k ohrožení společnosti, nabízejí se koncepty, které pronikly do populárního vědomí, jako „doba postfaktická“, rozvoj „fake news“, „dezinformační scéna“, „uzavření do sociálních bublin alternativní reality“, apod.

Zde je třeba poznamenat, že svoboda tisku nikdy nezahrnovala svobodu lhát; pokud zpravodajská média zveřejňují, buď vědomě nebo nedbalostí, od níž je nutno odlišit pochopitelný omyl (důležitá kvalifikace) nepravdivé informace, které někoho poškozují, vždy to zakládalo právní odpovědnost, a existence takové odpovědnosti v digitálním prostředí není nové omezení svobody projevu. Prostředí digitálních médií „pouze“ představuje nové výzvy v oblasti vymáhání práva v této oblasti.

Složitější problém ovšem představuje údajný vznik „bublin alternativní reality“. Představa o tom, že bubliny alternativní sociální reality jsou pro společnost škodlivé, implicitně stojí na předpokladu, že existuje jedna „pravdivá“ sociální realita, přičemž realita známá lidem, kteří „jsou v bublině“ se od této pravdivé reality odchyluje. Tento pohled v jádru vychází z tzv. realistické epistemologie, korespondenční teorie pravdy (pravda je to, co koresponduje s realitou). Studium médií v sociálních vědách však nyní často vychází z alternativní, sociálně konstruktivistické tradice, která zpochybňuje ultimátní poznatelnost reality (Ward, 2020).

Absolutistická verze sociálního konstruktivismu, která zpochybňuje možnost jakéhokoliv vědeckého poznání, není podle mého názoru filozoficky udržitelná, ale za nosnou považují „slabší“ verzi, která uznává možnost poznání spočívajícího nikoliv v odhalování pozitivních pravd, ale ve falzifikaci, odhalování nepravd. Zároveň podle sociálního konstruktivismu platí, že to, co je ve společnosti uznáváno jako pravda, je *vždy* sociálně podmíněné. Z pohledu sociálního konstruktivismu tedy není možné odmítnout „realitu sociálních bublin“ stejně jednoduše jako při použití korespondenční teorie pravdy. Speciálně je nutno věnovat pozornost tomu, že pravda je často konstruována způsobem vyhovujícím zájmům těch, kteří konstrukci provádějí.

Sociálně konstruktivistický přístup implikuje, že státní zásahy do mediální scény za účelem posílení objektivitvity médií, a obzvláště destrukce „alternativních bublin sociální reality“, jsou z normativního hlediska velmi problematické, a nebezpečí jejich mocenského zneužití je značné. V tom vidím značné paralely s obhajobou svobody tisku britského filozofa z 19. století J. S. Milla, považovaného za předního představitele libertariánské tradice normativního uvažování o médiích (Christians et. al., 2010, str. 23). J.S. Mill napadl argument, vycházející z realistické epistemologie spojené s dalšími normativními premisami, že nesprávné názory mají být potlačovány. Podle něj přesvědčení, že jsme schopni neomylně odhalit, které názory jsou správné, a které nesprávné, vychází z představy o neomylnosti našeho vědění, která je zcela nerealistická (MacLeod, 2016 [online]).

Důležité je, že Millův argument se neopírá o přirozené právo na svobodu projevu. J.S. Mill byl zastáncem utilitaristické filozofie popírající existenci přirozených práv; podle ní by společnost měla být uspořádána podle principů zaručujících co největší prospěch co největšímu počtu lidí. Jeho argument pro svobodu projevu je tedy plně založen na tom, že tato svoboda je prospěšná pro společnost.

Sociálně konstruktivistický a Millův argument proti státním intervencím do mediálního systému lze spojit do propozice, že hypotetický benevolentní a osvícený vládce by mohl svými intervencemi média vylepšit, ale u skutečně existujících vlád lze očekávat, že se jim to nepodaří, i pokud budou mít dobré úmysly, a dobré úmysly není možné předpokládat.

Co z toho vyplývá pro situaci pandemie covid-19? Teze o společenské prospěšnosti svobody médií přinejmenším nepřímo predikuje, že v situaci pandemie země s centralizovanou kontrolou nad médii dopadnou hůře než země s širokou interpretací svobody médií. Apriori se to zdá velmi pravděpodobné – lze si snadno představit, jak státní intervence povedou k utajování pro veřejnost klíčových informací a k prosazování jednotné politické linie bez ohledu na její destruktivní dopad, který by byl odhalen, kdyby byla podrobena otevřené veřejné debatě. Pandemie covid-19 však příliš nepotvrdila užitečnost takovéto široké interpretace svobody médií. Obzvláště pozoruhodné je, jak Christians et al. (2010, str. 202 až 211) zmiňují jako příklad země s významnou tradicí státních intervencí do mediálního systému, zároveň ovšem propojenou s důrazem na určité aspekty liberálních hodnot, Izrael a Singapur. Podle Ourworldindata [online] mají obě tyto země výrazně menší počet obětí covidu-19 na počet obyvatel než EU nebo USA.

Výsledky konfrontace různých režimů s pandemií covid-19 na první pohled tento výsledek nevypadají dobře pro západní země s extenzivním pojetím svobody projevu, byť je třeba dodat, že by bylo samozřejmě krajně zjednodušující bez dalšího dovodit, že svoboda digitálních médií je toho příčinou. Zároveň však podle mého názoru platí, že zatímco svoboda tisku se jako nástroj společenského prospěchu výrazně osvědčila, u zatím uplynula příliš krátká doba a evidence je příliš nejednoznačná k tomu, učinit v tomto ohledu definitivní závěr.

2.2.3 Politický paralelismus a novinářská profesionalita

K normativnímu posouzení změn, které způsobuje nová technologie, je užitečný pojmový aparát rozvinutý Hallinem a Mancinim (2004, str. 21), byť oni sami jej k tomuto účelu nepoužívají. Ve své knize srovnávají vybrané mediální systémy z hlediska čtyřech parametrů – a) historie rozvoje mediálního trhu, se zvláštním důrazem na to, jak silně se v zemi rozšířil tisk, b) politický paralelismus, tj. stupeň a povahu propojení mezi médii a politickými stranami, nebo, obecněji, rozsah toho, jak věrně rozdělení médií odráží hlavní politické proudy ve společnosti, c) rozvoj novinářské profesionality, a d) stupeň a povahu státních intervencí do mediálního systému.

Pro tuto práci jsou relevantní zejména parametry politického paralelismu a novinářské profesionality. Politický paralelismus je svým významem blízký stupni „zapouzdřenosti mediálních bublin“; pokud rozvoj digitálních technologií skutečně vede k vytváření takovýchto bublin, dle terminologie používané Hallinem a Mancinim to znamená, že dochází k nárůstu politického paralelismu. Důležité je, že Hallin a Mancini (2004, str. 38) zdůrazňují, že vysoký stupeň politického paralelismu v mediálním systému nemusí nutně znamenat nízký stupeň novinářské profesionality; empiricky vzato, v zemích tzv. demokraticko-korporatistického modelu, kam Hallin a Mancini zařazují Německo a další kontinentální západoevropské země na sever od Alp (včetně Skandinávie), vysoký stupeň novinářské profesionality s vysokým stupněm politického paralelismu dlouhodobě koexistuje.

Pokud jde o mediální profesionalitu, tu Hallin a Mancini definují jednak výčtem jejich pozitivních charakteristik – autonomie novinářů, existence specifických norem respektovaných v novinářské profesi, a orientace (sebeidentifikace) novinářů na službu veřejnosti - a negativně v kontrastu k instrumentalizaci novinářů, kterou se rozumí kontrola médií vnějšími aktéry, využívajícími je ke svým (zejména ale nikoliv výhradně politickým) cílům. Takovými aktéry

mohou být politické strany, zájmové skupiny, inzerenti ad. (Hallin a Mancini, 2004, str. 34 až 37).

Zatímco stupeň politického paralelismu je hodnotově neutrální vlastnost mediálního systému, stupni profesionality versus instrumentalizace lze podle mého názoru přiznat normativní význam, byť nutno přiznat, že Hallin a Mancini tak nečiní. K tomu, aby byla média prospěšná společnosti, je třeba, aby sloužila primárně zájmům publika; stupeň neprofesionality a instrumentalizace médií ze strany partikulárních zájmů jiných než jsou významné segmenty veřejnosti je ne sice synonymem, ale parametrem blízkým tomu, nakolik se od ideálu společenské odpovědnosti odchyľují.

2.2.4 Typologie možných mediálních selhání

Koncept mediální profesionality, vymezený Hallinem a Mancinim (2004), tedy podle mého názoru, na rozdíl např. od konceptu pravdivosti nebo politické neutrality, poskytuje vhodné měřítko pro normativní posouzení chování médií.

Vymezit pozitivně, jak by měl probíhat profesionální agenda-setting pandemie covid-19, nepokládám za realistické. Domnívám se nicméně, že lze vymezit negativně určité typy neprofesionálního chování, kterých by se média měla vyvarovat, a jejich případné objevení se ve výzkumném vzorku může sloužit jako známka toho, že mediální pokrytí pandemie nespĺňovalo žádoucí úroveň profesionality.

a) Politická instrumentalizace pandemie

Tento bod je relevantní u médií spojených s konkrétními politickými proudy v mediálním systému charakterizovaném politickým paralelismem. Pokud jeden z těchto politických proudů klade větší důraz na osobní svobodu, zatímco druhý na kolektivní solidaritu, je zcela logické, že mediální rámcování v těchto médiích tomu bude odpovídat; to považuji za zcela souladné s mediální profesionalitou a v podstatě žádoucí, nebo přinejmenším hodnotově neutrální jev. Nicméně, pokud dochází k tomu, že médium „hodnotově“ spojené s opozičními politickými stranami soustavně kritizuje vládní odpověď na pandemii, zatímco médium spojené s vládními stranami soustavně vládní odpověď podporuje, bez ohledu na vlastní podobu vládní politiky, jde o v principu nežádoucí politickou instrumentalizaci.

b) Ignorování vývoje v zahraničí

V situaci globální pandemie je poměrně zjevné, že se lze poučit z úspěchů a neúspěchů jiných zemí; případné nezvaní odborníků se znalostí zahraniční situace, nebo vedení rozhovorů takovým způsobem, který neumožňuje odborníkům seznámit publikum se zahraniční situací, by bylo významným mediálním selháním.

c) Antivědecké rámcování

Tímto se rozumí kritika vědeckého konsenzu ohledně faktických otázek; např. v přírodních vědách existuje konsenzus ohledně toho, že globální oteplování způsobené člověkem je realitou; novináři nejsou odborně vybaveni k tomu, tento konsenzus zpochybňovat, stejně jako nejsou odborně způsobilí zpochybňovat, že Země obíhá kolem Slunce. Naopak je řada otázek, kde vědecký konsenzus neexistuje, např. jaký druh daňového systému nejvíce podporuje ekonomický růst; v takových případech je zcela v pořádku argumenty předkládané konkrétním vědcem zpochybňovat.

Označit zpochybňování vědeckého konsenzu za neprofesionální by mohlo být zpochybněno jako autoritářské a neslučující se s (vědecky podloženou!) teorií sociálního konstruktivismu; nicméně, jak bylo uvedeno výše, svoboda médií je počínaje J. S. Millem legitimizována tím, že média poskytují užitečné služby veřejnosti; historická zkušenost podle mého názoru ukazuje, že považovat vědecký konsenzus ohledně takových otázek, jako je léčení virových onemocnění, za pravdivý, je užitečné.

d) Technokratizace odpovědi na pandemii

Tento typ selhání médií je do jisté míry opakem předchozího, jelikož znamená naopak přehnanou úctu k odborníkům. Součástí ideálu novinářské profesionality je schopnost rozlišit, kdy odborník reprezentuje vědecký konsenzus, kdy sděluje svůj osobní odborný názor, a kdy sděluje svůj názor neodborný, zejména politický.

Např., z oblasti klimatologie, jedna věc je odborný odhad, jak moc se Země oteplí při daném fungování hospodářství; pracovně předpokládám, že na tom panuje relativní odborný konsenzus, byť s širokým intervalem nejistoty; nicméně tento příklad je demonstrativní; druhá věc je odborný odhad ekonomických nákladů takového oteplení, což je v principu vědecký

problém, ovšem ohledně jeho řešení zřejmě vědecký konsenzus zatím nepanuje, a třetí věc je politická otázka, co by se s tímto problémem mělo dělat, což vědecký problém není.

Úkolem ideálně profesionálních novinářů by mělo být, aby umožnili vědcům vyjadřovat jejich politické názory, nicméně aby se zároveň vyvarovali rámcování politického problému jako něčeho, co má jediné správné vědecké řešení, a jeho odpůrci jsou demonizováni.

e) *Tendence nevhodně střídat rámce podle aktuálního vývoje pandemie*

Tento typ mediálního selhání není jednoduché definovat, jelikož samozřejmě reakce na pandemii by se měla odvíjet od aktuální epidemiologické situace. Nicméně, lze si představit např. způsob agenda-settingu, kdy zavedení protipandemických opatření povede k úspěšnému potlačení pandemie, což povede k retrospektivnímu rámcování těchto opatření jako *od počátku* zbytečných a škodlivých, což povede k jejich zrušení, což povede k nové vlně pandemie. Takovýto cyklus je ze společenského hlediska škodlivý a profesionální média by se jej měla vyvarovat.

Lze však představit situace, které jsou na první pohled podobné tomuto typu mediálního selhání, ale přitom jsou z profesionálního hlediska zcela v pořádku. Například by opatření mohla být rámcována daným médiem v důsledku jeho ideologické preference pro osobní svobodu od počátku jako příliš tvrdá; nebo by mohla být rámcována jako užitečná v době vysokého počtu případů, ale po jejich poklesu již jako příliš tvrdá.

2.3 Agenda pro výzkum

Ačkoliv záměrem této práce je zabývat se sociální konstrukcí *odbornosti na pandemii*, po studiu literatury jsem dospěl k závěru, že odbornost jako taková nesplňuje náležitosti, které by ji činily vhodným objektem ve smyslu teorie agenda-settingu. *Objekt* podle této teorie není něco, co může výzkumník zvolit arbitrárně; musí korespondovat s reálnou podobou mediální agendy. I bez výzkumu pokládám za zcela zjevné, že v období, které je předmětem této práce (červenec 2020 až únor 2021), byla pandemie covidu-19 významným objektem na mediální agendě. Naproti tomu *odbornost na covid-19* není sama o sobě objektem; v médiích nevycházejí články a reportáže o „odbornosti jako jevu“.

Přijetí východisek teorie agenda-settingu mě tedy vedlo k tomu, že jsem původní výzkumný problém mediální konstrukce odbornosti na covid-19 poněkud přeformuloval, a to na otázku, jakým způsobem mediální prezentace odbornosti na pandemii covid-19 přispívá k agenda-settingu atributů této pandemie.

Podle terminologie teorie agenda-settingu mediální rozhovory s odborníky neplní úlohu nastolení agendy druhého stupně objektu „odbornost na covid“, naplňují ovšem jinou důležitou úlohu, totiž uspokojení potřeby orientace publika. Jak bylo uvedeno výše, psychologická potřeba orientace má dvě podmínky - vzniká, pokud je pro publikum téma relevantní a současně pokud na něj nemá ustálený názor, pokud ohledně něho pociťuje nejistotu. Jak uvádí výše k tématu epistemických komunit citovaná Dunlop (2010), vliv odborníků spočívá ve schopnosti pomocí rámcování redukovat nejistotu. V terminologii teorie agenda-settingu je „odbornost“ možné chápat jako atribut, přidělený pomocí agenda-settingu druhého stupně, objektu, kterým je osoba (odborník). A tento atribut slouží jako kulturně ukotvený znak toho, že daná osoba je designovaný „rozptylovač nejistoty“, tedy někdo, jehož sociální rolí je pomáhat publiku s potřebou orientace. Vedle toho, koho média označí za odborníka na daný problém, je také podstatné, jakou agendu „subproblémů“ k řešení, i.e. k tomu, aby na ně poskytl odpověď veřejnosti, mu předkládají.

Formát rozhovorů s odborníky je obzvláště vhodný k takovému nastolení agendy, jelikož jde doslova o formát obsahující agendu otázek. Nástrojem agenda-settingu je opakování, redundance objektů nebo jejich atributů v mediálním prostoru; lze předpokládat, že nastolení agendy atributů pandemie probíhalo prostřednictvím toho, že otázky pokládané novináři odborníkům se často opakují. Samozřejmě výzkumem by mohlo být zjištěno, že tento předpoklad je chybný, což by bylo překvapivé zjištění do určité míry odporující teorii agenda-settingu.

Dále je třeba konfrontovat otázku, jakým způsobem budou atributy covidu-19 jakožto objektu na mediální agendě v mediálním textu identifikovány. Teorie agenda-settingu k tomu nemá standardizovanou metodologii (přestože tuto teorii Trampota a Vojtěchovská, 2010, str. 100 spojují s kvantitativními metodami, v tomto je v ní obsažen významný kvalitativní prvek); proto jsem se rozhodl k definici toho, co představuje atribut, částečně využít literaturu v paradigmatu rámcování, spojenou s literaturou v oblasti politického agenda-settingu, zejména s jeho konstruktivistickým směrem, který sám využívá paradigmatu rámcování.

Už z tezí této práce ale vyplývá, že některé metody z paradigmatu rámcování použity nebudou; dle klasifikace Scheufeleho (1999)⁹ se tato práce zabývá rámci mediálními, nikoliv individuálními, a studuje je jako závislé proměnné, tj. jejich tvorbu, nikoliv jejich účinky na publikum.

V paradigmatu rámcování existují v zásadě dva přístupy k identifikaci mediálních rámců, totiž deduktivní a induktivní, přičemž standardizován je pouze první jmenovaný - v deduktivních výzkumech rámců se hojně používá pět generických rámců identifikovaných Semetkovou a Valkenburgovou (2000). Deduktivní přístup je však z pohledu teorie agenda-settingu problematický, jelikož těžko lze přijmout, že by každý objekt mohl mít právě (jen) těchto pět atributů. Také je třeba poznamenat, že pokud jsou rámce chápány jako těchto pět generických konceptů, jde o podstatně užší vymezení, než jaké používá např. Entman (1993). Induktivní identifikace rámců naproti tomu standardizována není, nicméně v literatuře se lze setkat s řadou možných přístupů, z nichž je možné si vybrat, který je nejvhodnější pro danou situaci.

Prakticky z toho vyplývá potřeba identifikovat rámce metodami kvalitativního výzkumu, který se vyznačuje používáním relativně málo standardizovaných metod získávání dat (Hendl, 2016, str. 48). Přesto je, jak poznamenává Van Gorp (2010, str. 90) vhodné se při identifikaci rámců vyvarovat přílišné subjektivity pomocí systematických technik kvalitativní obsahové analýzy. Podobně jako Van Gorp (2010) hodlám využít k identifikaci rámců kvalitativní metodu zakotvené teorie, původně vyvinutou Glaserem a Straussem (1967).

Na základě studia teorie jsem se rozhodl upravit oproti tezí práce navrhované výzkumné otázky pro kvalitativní část výzkumu.

Původní otázky byly následující:

VO1: Jaké jsou kategorie osob prezentovaných jako odborníci na pandemii covid-19, s nimiž byly ve sledovaném období vedeny rozhovory?

Tato otázka je ponechána beze změny, kategorizace osob prezentovaných ve vzorku mediálního obsahu jako odborníci na covid-19 bude prvním krokem výzkumu v praktické části.

⁹ Viz výše, kapitola 2.1.4.

2) Jakým způsobem novináři/ky v rozhovorech s těmito odborníky nastolují agendu pandemie covid-19?

3) Jaké rámce pro vysvětlení pandemie covid-19 tyto odborníci v rozhovorech používají?

Tyto dvě otázky jsem se rozhodl sloučit do jedné. Nová otázka:

VO2: Prostřednictvím jakých rámců novináři/ky v rozhovorech s těmito odborníky nastolují agendu druhého stupně pandemie covid-19?

Důvodem změny je, že hledání způsobů nastolování agendy objektu, kterým je pandemie covid-19 na straně jedné, a rámců, kterými je pandemie vysvětlována, na straně druhé, po studiu literatury prezentované v teoretické části považuji za natolik se vzájemně překrývající projekty, že jejich oddělení od sebe není smysluplné.

Po nalezení rámců pomocí kvalitativního výzkumu bude proveden kvantitativní výzkum. Otázky v něm budou vycházet ze zjištění z kvalitativní části.

3 Praktická část

3.1 Výběr výzkumného vzorku

3.1.1 Otázka reprezentativnosti

Zde je třeba konfrontovat otázku, nakolik předmět předkládaného výzkumu vyžaduje, aby byl zkoumaný vzorek reprezentativní, a pokud ano, do jaké míry tento požadavek splňuje. Sedláková (2014, str. 92) uvádí, že ne každý výzkum musí být reprezentativní, a občas i u takového, kde by reprezentativnost byla žádoucí, to nemusí být možné kvůli nepřekonatelným překážkám.

Tematika této práce patří právě k těm, kde není možné sehnat reprezentativní vzorek, a to kvůli obrovskému množství značně heterogenního mediálního obsahu, jenž byl v ČR k pandemii covid-19 vyprodukován. Rozhodně z výsledků výzkumu nebude možné validně dovozovat, že poměr, v němž se kvalitativní analýzou odhalené rámce vyskytují ve výzkumné vzorku, by měl

odpovídat poměru, v němž se vyskytují ve veškerém českými médii vyprodukovaném obsahu týkajícím se pandemie covid-19 ve sledovaném období. To vyvolává otázku, jaký je přínos předkládaného výzkumu.

K odpovědi na ni je podle mého názoru třeba se podívat na problém z širšího hlediska - jaký by byl koneckonců přínos zjištění celkového poměru rámců ve veškerém mediálním obsahu týkajícím se pandemie covid-19?

Jistě by bylo možné nalézt různé přínosy takové informace v různých oblastech, ale jeden z nich by spočíval nepochybně v tom, že by šlo o součást širšího zásobníku vědomostí, které by jako celek mohly posloužit k lepšímu nastavení společenské reakce na budoucí pandemie nebo obdobné jevy. Stejnému účelu může sloužit i to, co Glaser a Strauss (1967, str. 32) označují jako substantivní teorii, což je koncept, který dávají do protikladu k teoriím formálním, ačkoliv spíše než o diskrétní kategorie jde o spektrum od substantivních teorií k formálním.

Substantivní teorie se týkají procesů v jedné konkrétní neformálně vymezené oblasti společenského života, např. péče o pacienty, delikvence, či profesionální vzdělávání, zatímco teorie formální se týkají konceptů vytvořených vědci (např. stigma, deviantní chování, formální organizace), které jsou, nebo by měly být, relativně precizně definovány. Teorie agenda-settingu je v tomto smyslu teorií formální.

Substantivní teorie se vyznačuje obtížnou falzifikovatelností, jelikož specifikace toho, na které jevy ji lze uplatnit a na které nikoliv, je vágní, což je z hlediska vědecké metodologie nežádoucí. Pokud si lze vybrat, je žádoucí mít formální teorii, ale ne vždy je to možné. Pokud například nelze zajistit reprezentativnost vzorku potřebnou pro ověření¹⁰ formální teorie společenského problému, který je třeba řešit, je užitečné zformulovat empiricky podloženou substantivní teorii namísto provedení nepodložených odhadů na základě intuice. Například, vytvoření formální teorie, která by předpověděla, kdy jeden stát vojensky napadne druhý, je (alespoň zatím) mimo možnosti oboru mezinárodních vztahů, ale je možné a užitečné mít substantivní teorii konkrétní situace, v níž pozorujeme shromažďování velkého množství vojenské techniky u hranic.

¹⁰ Pojem „ověření teorie“ je poněkud problematický; osobně se přikláním k antipozitivistické pozici, že vzhledem k fundamentální nepoznatelnosti reality teorie v silném smyslu slova ověřit nelze. Zde je ověřením míněno, že by šlo o formální teorii, která by byla zároveň užitečná k řešení daného problému a zároveň by nebyla okamžitě falzifikována.

Současně jsou substantivní teorie užitečné i jako základní bloky pro tvorbu teorií formálních (viz Glaser a Strauss, 1967, str. 79 a násl.). Výsledkem výzkumu v této práci by ideálně měly být substantivní teorie agenda-settingu atributů pandemie covid-19 v českých médiích, které nemají ambici být formálními teoriemi, ale mohly by sloužit jako podklad pro budoucí (formální) teorii celkové reakce na covid-19.

3.1.2 Metoda výběru vzorku

Předmětem výzkumu budou rozhovory s odborníky na covid-19, vedené v období od 1. července 2020 do 28. února 2021, v pořadu serveru Idnes „Rozstřel“ a v rubrice „Rozhovory“ na serveru Seznamzprávy. U obou pořadů lze najít všechny rozhovory v daném pod jednou webovou adresou (URL), seřazené podle data zveřejnění. U pořadu Rozstřel jde o adresu <https://tv.idnes.cz/rozstrel>, u rubriky Rozhovory jde o adresu <https://www.seznamzpravy.cz/sekce/rozhovory-6>. Oproti pořadu Rozstřel na Idnes je rubrika Rozhovory volnější formát, která v sobě zahrnuje podrubriku „Výzva“, podcast „Checkpoint“ a v průběhu sledovaného období (od začátku roku 2021) zahájený podcast „Ptám se já“; současně jsou součástí této rubriky i rozhovory, které nepatří do žádné podrubriky, případně jsou zároveň s tím, že jsou otagovány jako rozhovor nalezitelný pod výše zmíněnou URL, zařazeny do věcné rubriky, např. „Život v Česku“, zahrnující obsah věnovaný domácímu dění, kde jsou jak rozhovory, tak jiné formáty.

Fluidní charakter portálu Seznamzprávy představuje určitou výzvu pro výzkum; na rozdíl od pořadu Rozstřel není triviální na něm určit celkový počet rozhovorů v daném období, jelikož někdy je stejný rozhovor prezentován pod dvěma různými URL (ve zkrácené a plné verzi), nebo je z hlediska pořízení jeden rozhovor s jedním hostem rozdělen na dva. Tyto problémy nejsou příliš zásadní pro kvalitativní výzkum hledání rámců, ale je třeba je konfrontovat v rámci designu kvantitativního výzkumu. Rozhodl jsem se zvolit následující postup: pokud je obsahem stejný rozhovor umístěn v rubrice Rozhovory ve zkrácené i nezkrácené podobě, do výzkumného vzorku bude zařazena delší verze. Pokud se vyskytují bezprostředně za sebou dva rozhovory se stejným hostem, jsou považovány za dva různé rozhovory, přestože je v nich uvedeno, že byly pořízeny ve stejnou dobu (tyto „rozkouskované“ rozhovory zpravidla nejsou zveřejněny ve stejný den, ale s odstupem několika dní, a otázky v nich se nepřekrývají).

Důvodem pro výběr těchto dvou konkrétních pořadů do výzkumu je to, že jde o vzájemně velmi podobné, tedy srovnatelné formáty, v médiích, která v České republice patří k nejsledovanějším

(Sdružení pro internetový rozvoj [online]); zároveň jde o soukromá média, která lze ve smyslu konceptu politického paralelismu dle Hallina a Manciniho (2004) označit za spojovaná s různými politickými proudy, přesněji Idnes je spojován s politickým proudem v ČR ve sledované době vládním, kdežto Seznamzprávy s proudem opozičním. Z toho vyplývá, že lze s určitou pravděpodobností očekávat, že studiem jejich mediálního obsahu bude pokryta co největší šíře mainstreamové mediální agendy, alespoň pokud jde o různé politické rámcování; patrně půjde o větší šíři mediální agendy, než pokud by byla do výzkumu zařazena např. dvě média spojovaná s vládou, nebo jedno spojované s opozicí a jedno neutrálnější (např. novinky.cz). Konečně jde o média digitální, na rozdíl od například portálu tn.cz nebo prima.tv nespojená s tradičním televizním vysíláním; idnes.cz je sice spojen s českým deníkem, ale vzhledem k významnému úpadku významu papírového tisku jako média to nepovažuji za příliš podstatné; z toho důvodu se na ně plně vztahují normativní otázky ohledně vlivu nových technologií nadnesené v teoretické části.

Pokud jde o výběr sledovaného období, to jsem zvolil s ohledem na to, že ohraničuje podle mého názoru nejkatastrofičtější část pandemie v ČR. V první části sledovaného období, letních měsících, byl výskyt nemoci covid-19 nízký a opatření zavedená za účelem zastavení epidemie byla po první vlně již uvolněná. Následovala druhá vlna a zavedení přísného lockdownu, poté úbytek případů a částečné uvolnění opatření před vánočními svátky, následované třetí vlnou a zpřísněním opatření; na konci sledovaného období probíhala politická debata ohledně potřeby prodloužení nouzového stavu a zpřísnění, respektive vůbec pokračování opatření (k němuž se opozice stavěla skepticky), v kontextu opět narůstajícího počtu případů. Současně začalo probíhat očkování proti covidu-19 pro zdravotnické pracovníky a seniory. Den po konci sledovaného období byl pod tlakem zhoršující se situace zaveden dosud nejprísnejší protipandemický režim z hlediska omezení osobní svobody, s policejními hlídkami na hranicích okresů kontrolujícími oprávněnost cest občanů. V průběhu tohoto lockdownu se situace zlepšila a po jeho uvolnění již nebyl další obdobně striktní zaveden, ani nebyla k datu finalizace této práce znovu zavedena opatření svou tvrdostí srovnatelná s těmi, která panovala na podzim 2020, natož na jaře, 2021, ani již počet denních obětí nedosáhl počtů pozorovaných ve zkoumaném období. Přelom února a března 2021 lze tedy označit za jistým způsobem absolutní dno pandemické situace, od něhož se poté Česká republika odrazila; ambicí této práce je drobně přispět k analýze toho, jakým způsobem se země na toto dno dostala.

Prezentace určité osoby, hosta pořadu, jako odborníka na pandemii covid-19, versus např. jako odborníka na vojenské letectví, nebo jako aktivisty zasazujícího se o práva podnikatelů postižených protipandemickými opatřeními, je sama o sobě provedena pomocí techniky zdůrazňujícího rámcování. Lze říci, že média používají rámec „odbornosti“, ve smyslu prezentace kulturně ukotvených znaky, které signalizují veřejnosti, že daná osoba je odborníkem na dané téma. Většinou jde o označení profese (např. „epidemiolog“). Jindy je host jako odborník explicitně označen – titulek rozhovoru z 5. 7. 2020 na Seznamzpravy je „*Ne všude budeme vítáni. Karvinou měli zavřít, říká expert na cestování*“, přičemž rozhovor je veden s ředitelem Asociace cestovních kanceláří. V tomto případě by rozhovor nebyl zařazen do výzkumného vzorku v této práci, pokud by měl titulek např. „Zavře se Čechům cesta na dovolenou? Odpovídá zástupce cestovních kanceláří“, jelikož by tázaný nebyl rámcován jako expert.

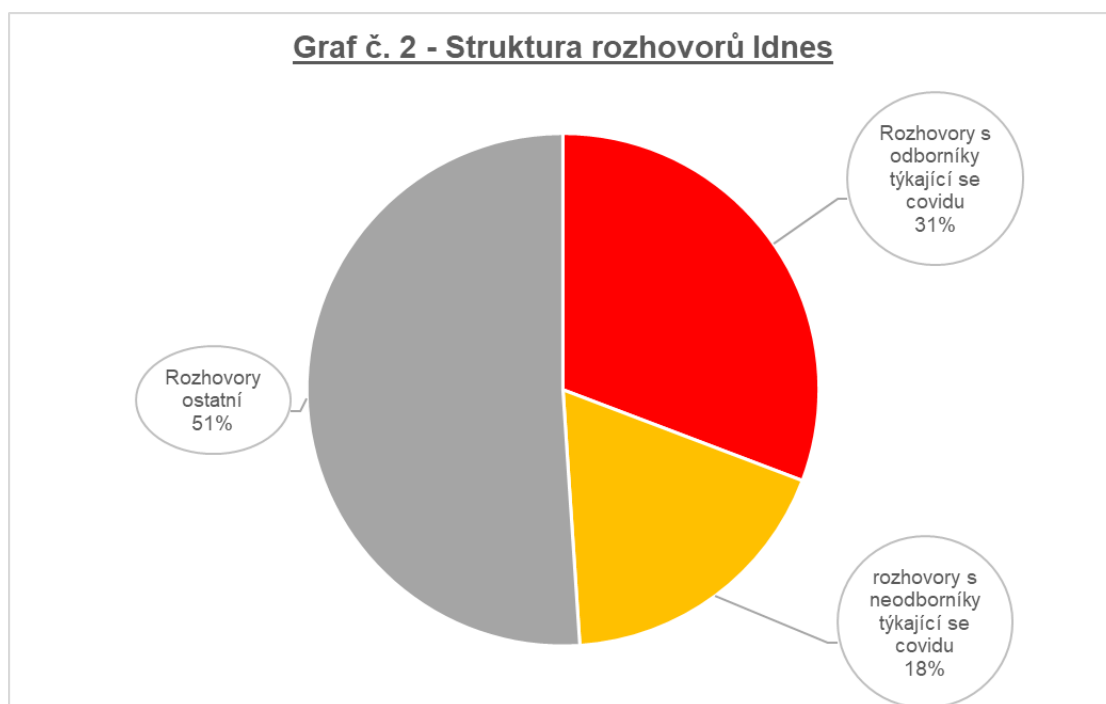
Musím zdůraznit, že výběr toho, které rozhovory ze zkoumaného období v daných pořadech označit jako rozhovory s odborníky na covid-19, a tedy je zařadit do výzkumného vzorku, obsahuje jistý subjektivní prvek. Některé případy jsou sporné; jak již jsem naznačil, např. zmíněné reprezentanty profesních asociací jsem jako experty do výzkumu nezařazoval, jde o zástupce zájmových skupin, pokud tedy nebyli přímo rámcováni jako experti. Oproti mému očekávání prakticky nevznikl problém ohledně hranice mezi odborníkem a politikem. Např. rozhovory s Romanem Prymulou jsem vynechal v době, kdy zastával funkci ministra zdravotnictví, v době, kdy funkci nezastával, jsem je zařadil (do výzkumu je zařazen jeden rozhovor s ním na I dnes a tři na Seznamzpravy). Problém představovaly spíše rozhovory s odborníky na cizí země; v materiálu je několik rozhovorů s českými velvyslanci, které jsem se rozhodl nepovažovat za odborníky, jelikož se jedná spíše „svědky na místě“ ovšem např. rozhovor na I dnesu (2. 2. 2020) s Davidem Jakšem, dlouholetým zpravodajem Českého rozhlasu v Asii, rámcovaným jako odborníkem na tuto oblast, jsem do vzorku zařadil; svým charakterem se velmi podobá rozhovorům s akademickými odborníky na cizí země v tomto výzkumném vzorku.

Druhou problematickou oblast představovala neostrá hranice, kdy lze rozhovor označit za rozhovor s odborníkem na pandemii a kdy jde spíše o „svědectví z první linie“, míněno první linie zdravotnické odpovědi na pandemii. Obecně svědectví z první linie za rozhovor s odborníkem nepovažuji, byť by svědek měl odbornou kvalifikaci; některé rozhovory měly ovšem hraniční charakter mezi svědectvím z první linie a informací odborníka. Zde jsem

uplatnil vlastní úsudek a zařadil jsem do vzorku rozhovory, kde převažoval charakter rozhovoru s odborníkem. Pokud bych zahrnul více rozhovorů s převažujícím charakterem svědectví z první linie, vedlo by to k nárůstu počtu odborníků v odbornosti „medicína“. Svědectví z první linie jsem v průběhu kvalitativního výzkumu identifikoval jako další formou agenda-settingu atributů pandemie covid-19, existující mimo kategorii „odbornosti“, která by mohla být předmětem jiného výzkumu.

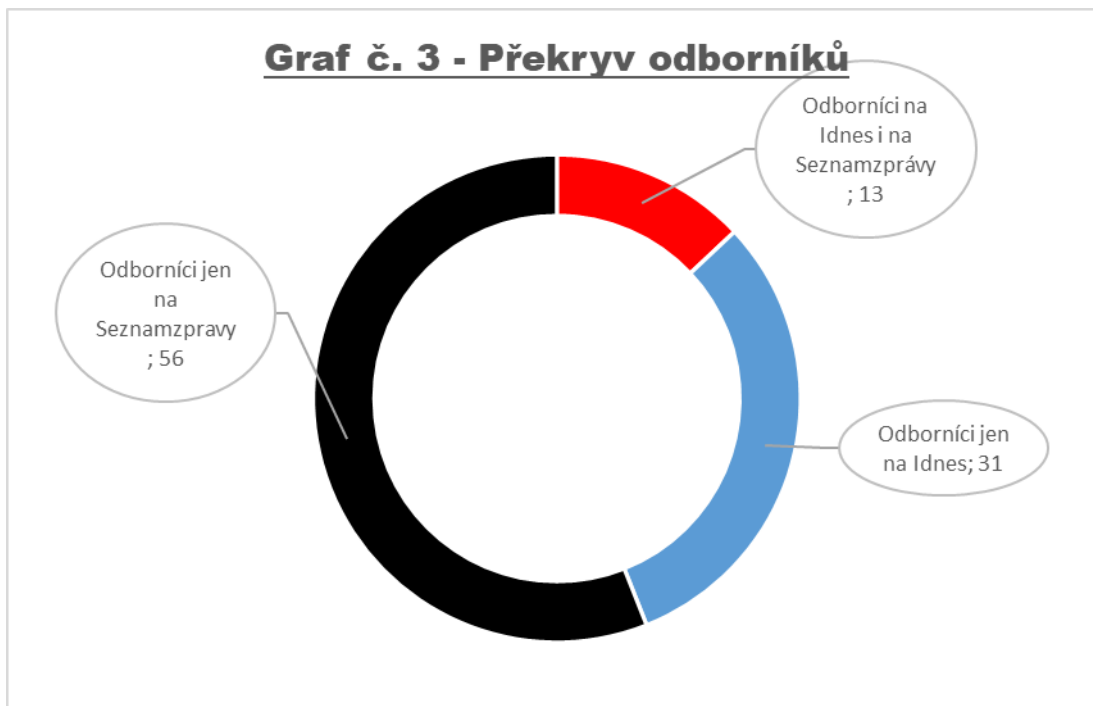
3.1.3 Výsledky

V pořadu Rozstřel na serveru Idues bylo 31 % veškerých rozhovorů vedených v daném období (celkem 143 rozhovorů, z toho 44 s odborníky na covid) s kýmkoliv rozhovory s odborníky týkajícími se covidu:

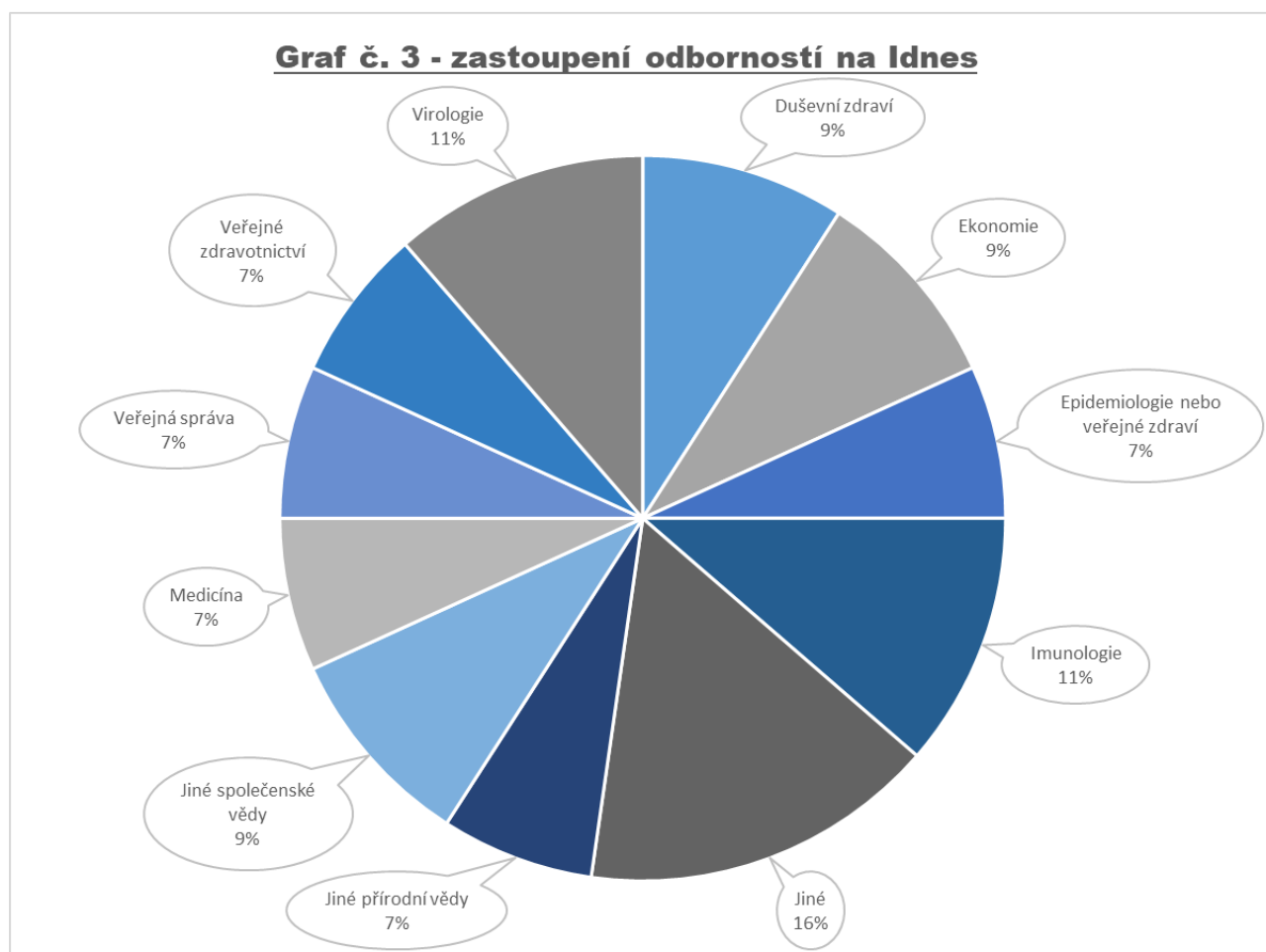
V rubrice „Rozhovory“ na Seznamzprávy byl absolutní počet rozhovorů s odborníky na covid výrazně vyšší než na idnes (celkem 87 rozhovorů s odborníky na covid), nicméně určit celkový počet rozhovorů v této rubrice je poněkud problematické kvůli výše zmíněným duplicitám, kdy se rozhovor často opakuje pod různými URL, nebo je jeden rozhovor rozdělen na dva.

Zajímavé je také zjistit, kolik odborníků vystupovalo jako odborníci na covid v obou médiích:

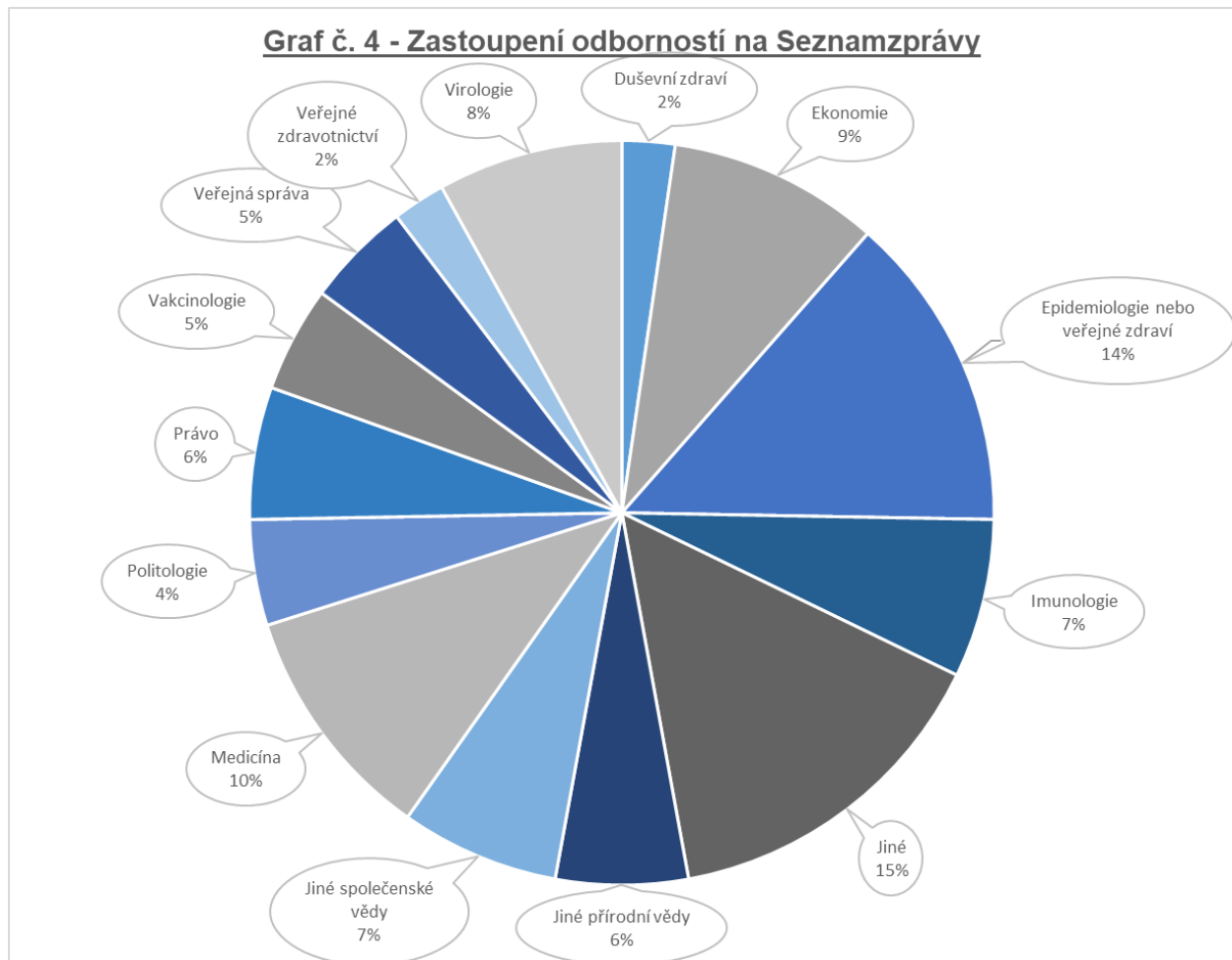
Graf č. 3: celkem byly vedeny rozhovory se 100 unikátních odborníků, tj. výrazně méně než celkový počet rozhovorů (131). Odborníci na Seznamzprávy se často opakují, na I dnes jen jeden (ředitel nemocnice Královské Vinohrady David Fejtl). Na I dnes i na Seznamzprávy je ve vzorku po jednom dvojrozhovoru se dvěma odborníky zároveň (viz příložené tabulky).

Struktura odborností připisovaných hostům je následující. Idnes:

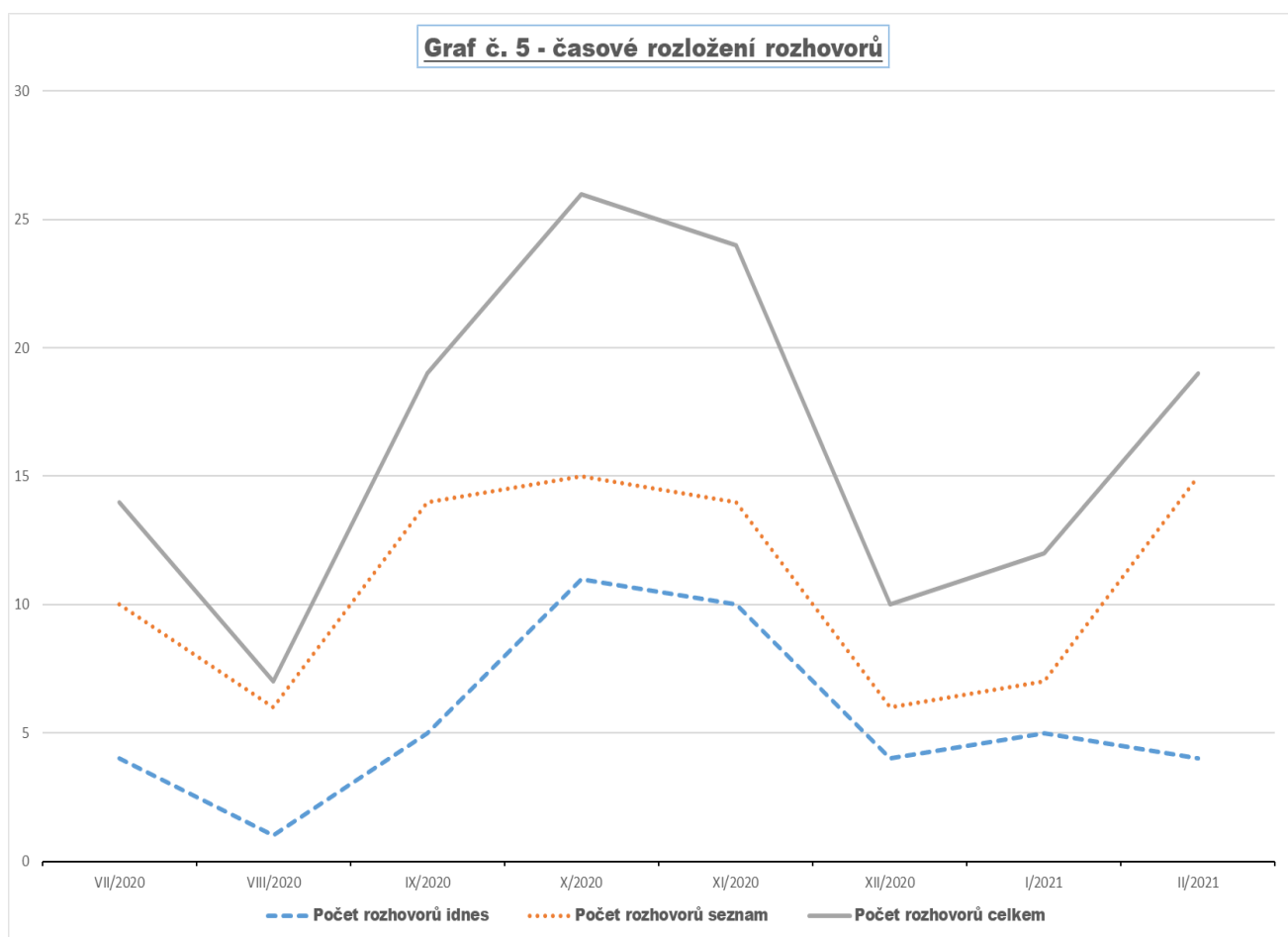
Zdaleka nejpočetněji zastoupené přírodní vědy jsou virologie a imunologie, a zdaleka nejpočetnější společenskou vědou je ekonomie. Kategorii „veřejné zdravotnictví“ zastupují ředitelé nemocnic; na Idnes byli v rozhovorech prezentováni spíše jako odborníci na pandemii, tázání např. na očekávaný budoucí vývoj pandemie na celostátní úrovni, než jako „svědkové z první linie“.

Struktura hostů na Seznamzprávy:

Ve srovnání s Idnes jsou na Seznamzprávy podreprezentováni odborníci z veřejného sektoru (veřejná správa a veřejné zdravotnictví) a také odborníci v oblasti duševního zdraví. Naopak výrazněji je reprezentována kategorie „epidemiologie nebo veřejné zdraví“, tedy odbornost ze všech detekovaných se problematikou pandemie nejuceleněji zabývající. Kategorie „právo“ a „politologie“, byla u Idnes zastoupena minimálně, ovšem u Seznamzprávy je její zastoupení silnější než výše zmíněné kategorie „duševního zdraví“, a kategorií spojených s veřejným sektorem.

Konečně je zajímavé se podívat na rozložení rozhovorů s odborníky v čase:

Zde je viditelné, že zájem o rozhovory s odborníky na podzim 2020, v době zhoršující se pandemie, logicky narostl; propad zájmu v prosinci byl způsoben primárně vánočními svátky a s tím spojeným celkovým útlumem mediální aktivity; do té doby obě sledovaná média sledují stejný trend. Ovšem po vánočních svátcích došlo k obnovení zájmu o pandemii převážně ze strany Seznamzpráv, na Idnesu téměř nikoliv.

3.1.4 Diskuze

Výrazný výskyt odborníků na covid-19 mezi hosty pořadů v daném období přinejmenším naznačuje, že jejich význam pro agenda-setting druhého stupně pandemie covid-19 byl nezanedbatelný.

Z hlediska výše zmíněné teorie epistemických komunit (Dunlop, 2010) výsledky naznačují, že odborná komunita zabývající se covidem-19 byla v daném období značně fragmentovaná, respektive spíše lze hovořit o tom, že agenda-setting byl prováděn prostřednictvím několika etablovaných odborných komunit, z nichž u většiny její odbornost zahrnuje pouze určitý aspekt

problému. O roztržitosti odborné komunity svědčí též relativně nízké zastoupení odborníků, kteří by vystupovali v obou médiích.

Odbornou komunitou, která se zabývá přímo problémem pandemie ve všech jeho aspektech, je komunita označená výše jako „epidemiologie nebo veřejné zdraví“, která byla zastoupena výrazněji na Seznamzprávy. Z této odbornosti byli jen dva zástupci přítomni v obou médiích – Petr Smejkal a Roman Prymula (a druhý jmenovaný se patrně těšil pozornosti nejen pro svou odbornost, ale i pro své další postavení ve veřejném životě). Vedle toho v obou médiích vystupoval Jiří Beran, přičemž na Idnesu byl označen jako epidemiolog (tj. „jádrová odbornost“), ovšem na Seznamzprávy jako vakcinolog (tj. odbornost na dílčí aspekt)¹¹.

3.2 Kvalitativní obsahová analýza – identifikace rámců

3.2.1 Metoda identifikace rámců

Pro identifikaci rámců jsem se rozhodl použít metodu zakotvené teorie, přičemž při její aplikaci jsem se inspiroval u Van Gorpa (2010), a z českého prostředí u Tesaře (2014) a Semrádové (2021).

Tato metoda byla vyvinuta americkými sociology Barney Glaserem a Anselmem Straussem (1967), s cílem vyplnit, co autoři považovali za mezeru v tehdejší sociologické metodologii, zaměřené podle nich jednostranně na testování teorií; účelem metody zakotvené teorie je na základě dat dospět k objevu, či vytvoření, nové teorie. Představení této metody v 60. letech posloužilo jako významný impulz pro rozvoj kvalitativního výzkumu v době, kdy se netěšil velké popularitě v akademických kruzích (Kenny a Fourie, 2014).

Originální metoda zakotvené teorie představená Glaserem a Straussem byla jejími autory dále rozvíjena, zpřesňována a upravována, ovšem v různých směrech; nyní se můžeme setkat přinejmenším se třemi různými variantami: klasickou, rozvíjenou Barney Glaserem, Straussou, rozvíjenou Anselmem Straussem a Juliet Corbin, a konstruktivistickou, spojovanou s žákyní Glasera a Strausse Kathy Charmaz (Kenny a Fourie, 2015). Glaser trvá na tom, že pouze jím rozvíjená metoda představuje „pravou“ metodu zakotvené teorie (Kenny a Fourie, 2014).

¹¹ Odkazy na zkoumané rozhovory jsou přílohách této práce.

Rozdíly mezi variantami zakotvené teorie spočívají ve třech oblastech: 1) v technice kódování (byť ta se liší i mezi jednotlivými vydáními základního díla Straussovské varianty), 2) ve filozofických východiscích, a 3) v postoji k užívání odborné literatury (Kenny a Fourie, 2015, str. 1272).

V této práci vycházím převážně ze Straussovské varianty, jelikož její přístup k používání odborné literatury považuji pro tento výzkum za přínosnější než u klasické varianty. Zatímco Glaser považuje za žádoucí, aby výzkumník přistoupil k tématu s „čistou myslí“, bez znalosti předchozí odborné literatury k němu se vztahující (Kenny a Fourie, 2015, str.1284), Corbin a Strauss (2008, str. 41) od užití literatury neodrazují; podle nich může posloužit k formulaci výzkumných otázek, úvodních konceptů a idejí pro rozvoj teorie, tj. podobně jako byla použita v teoretické části této práce.

Straussovská a konstruktivistická varianta mají podobný postoj k užití literatury, liší se ovšem ohledně kódovacích technik (Kenny a Fourie, 2015). Kathy Charmaz se při formulaci konstruktivistické varianty vymezila vůči vysoce systematické kódovací technice obsažené v původní formulaci Straussovské varianty, kterou považovala za příliš svazující (Kenny a Fourie, 2014). Po smrti Anselma Strausse ve třetím vydání základního díla Straussovské varianty, *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (Corbin a Strauss, 2008) Juliet Corbin částečně inkorporovala konstruktivistickou kritiku a kódovací procedura v tomto a následujícím vydání je poněkud „uvolněnější“ (Kenny a Fourie, 2014).

Podle Sedlákové (2014, str. 401), se v českém prostředí obvykle užívá Straussovská zakotvená teorie podle prvního vydání knihy *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*, které bylo přeloženo do češtiny, a které ještě doporučuje velmi rigidní kódovací techniku. V této práci jsem se však rozhodl vycházet z vydání třetího. Na jeho počátku Corbin a Strauss (2008, str. 12) definují smysl kvalitativního výzkumu tak, že umožňuje výzkumníkům získat přístup k vnitřní zkušenosti účastníků, zjistit jak jsou významy vytvářeny skrz a v kultuře, a objevit nové proměnné.

Metoda zakotvené teorie byla původně vyvinuta se zaměřením na studium rozhovorů vedených výzkumníkem, a příklady její aplikace, které Corbin a Strauss (2008) poskytují, se týkají vesměs takovýchto rozhovorů; lze ji ovšem aplikovat i na studium dokumentů (Corbin a Strauss, 2008, str. 155). Její užití specificky pro hledání rámců v textu ovšem vyžaduje určité

zpřesnění, jelikož to není účel, s nímž Corbin a Strauss (2008) počítají, a neposkytují k němu žádné příklady. Ve třech výše citovaných zdrojích, provádějících praktické hledání rámců za pomoci Straussovské varianty metody zakotvené teorie (Van Gorp, 2010, Tesař, 2014, a Semrádová, 2021) je pokaždé aplikována trochu odlišně. Jinými slovy, její aplikace vyžaduje určité metodologické volby.

Flexibilnější subvariantu metody představenou ve třetím vydání (Corbin a Strauss, 2008) považuji za vhodnější k aplikaci při hledání rámců než subvarianty z předchozích vydání. Shodně s některými dalšími autory (viz Kenny a Fourie, 2015, str. 1277, kteří nejen sami zastávají tuto pozici, ale též konstatují, že je mezi dalšími autory v tradici zakotvené teorie rozšířena) se domnívám, že proces tzv. axiálního kódování, tak jak je předepsán v prvním a druhém vydání, je příliš rigidní. Ve třetím vydání je axiální kódování výrazně zjednodušeno, dokonce je tento termín užíván podstatně méně, byť základní idea s ním spojená je zachována.

Jádrem metody zakotvené teorie je proces kódování materiálu, což jsou v mém případě mnou pořízené přepisy pořadů/rozhovorů. Kódování probíhá ve třech fázích, které za sebou ovšem následují pouze v logické působnosti, nikoliv časové; metoda nijak nebrání vrátit se zpátky k předchozí fázi, pokud je to z nějakého důvodu vhodné.

První fází tvorby zakotvené teorie je otevřené kódování. To je definováno (Corbin a Strauss, 2005, str. 195) jako *rozdělení dat na části, přičemž každý blok hrubých dat je spojen s určitým konceptem*. V kvalitativním výzkumu v této práci budou pomocí otevřeného kódování analyzovány otázky, případně jiné promluvy, novinářů během rozhovorů s odborníky.

Druhá fáze tvorby zakotvené teorie, již zmíněné axiální kódování, spočívá v propojení konceptů mezi sebou (Corbin a Strauss, 2008, str. 198); tím vzniká to, co Corbina a Strauss (2008, str. 52) označují jako kategorie, koncepty vyššího řádu. V této práci půjde v této fázi o identifikaci rámců, tj. kategorie ztotožňují s rámci. Podobným způsobem, propojením subkódů, byly identifikovány rámce též ve výše popsaném (kapitola 2.1.4) klasickém článku Gamsona a Modiglianiho (1989, str. 11), byť u nich nebyla explicitně použita metoda zakotvené teorie.

Třetí fáze, označovaná jako integrace, spočívá v propojení kategorií kolem centrální kategorie a ve vyjasnění výsledné teoretické konstrukce (Corbin a Strauss, str. 263). Tato fáze bude v této práci provedena v diskuzní části po identifikaci rámců. Výsledná teoretická konstrukce (nebo několik teoretických konstrukcí) bude následně otestována v kvantitativní části výzkumu.

3.2.2 Identifikované rámce

3.2.2.1 Rámec „Individuální odpovědnost“

Charakteristika rámce: *Pandemie covid-19 představuje hrozbu, před níž musí sebe nebo druhé každý chránit svým zodpovědným chováním.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Jak se chránit? (nebo podobné praktické rady)
(Ne)zodpovědné chování jednotlivců

3.2.2.2 Rámec „Konkrétní řešení“

Charakteristika rámce: *Existují konkrétní řešení, která může částečně uplatnit každý sám, ovšem účinnější jsou, pokud jsou doprovázena intervencí státu, jejichž pomocí je možné hrozbu pandemie odvrátit nebo alespoň snížit.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Testování jako řešení?
Roušky
Erouška
Práce z domova apod. (včetně osobních zkušeností)
Sankce za porušování opatření
Srovnání účinnosti jednotlivých opatření (nebo účinnost jednoho)

Ochrana hranic

3.2.2.3 Rámec „Nežádoucí politizace“

Charakteristika rámce: *Řešení pandemie je odborný problém, neodborné zásahy politiků do jeho řešení pod tlakem veřejnosti představují nežádoucí populismus.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Populismus jako překážka dobrému rozhodování
Kritika/hodnocení opozice
Kritika médií
Dezinformační problém
Volby
(Ne)důvěra ve vládu/instituce
Protesty odpůrců opatření

3.2.2.4 Rámec „Očkování jako řešení“

Charakteristika rámce: *Řešením pandemie je očkování.*

Zde je třeba poznamenat, že z hlediska teorie agenda-settingu by se, striktně vzato, jevilo jako podstatné, že je téma očkování nastoleno, ne už to, zda jej odborníci za správné řešení považují nebo nikoliv; to samozřejmě může být považováno za problematické z hlediska toho, zda v tomto případě teorie opravdu alespoň minimálně koresponduje s realitou; apriori se zdá pravděpodobné, že vliv odborníků doporučujících očkování by mohl být diametrálně opačný od vlivu odborníků očkování odmítajících. Nicméně v této práci není nutno tento problém řešit,

jelikož varování před nebezpečím očkování schválenými vakcínami se ve výzkumném vzorku prakticky nevyskytovalo; pokud bylo zpochybněno, zda je očkování řešením, tak z jiných hledisek, např. že není jisté, zda se proočkuje dostatečná část populace, nebo z hlediska problematičnosti ruské vakcíny Sputnik.

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Očkování jako řešení
(ne)Odmítání očkování
Mechanika schvalovacího a distribučního procesu očkování
Bezpečnost očkování
Rozdíl mezi vakcínami

3.2.2.5 Odpovědnost vlády

Charakteristika rámce: *Za to, jak silně dopadá pandemie na českou společnost, ať už v pozitivním nebo v negativním smyslu, zodpovídá v první řadě vláda.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

(ne)Dostatečnost pomoci státu
Chytrá karanténa
Jasná kritéria/transparentnost
Kritika/hodnocení vlády nebo Babiše
Špatná komunikace

Sputnik
Spontánní lockdown
Co by vláda měla dělat teď?
Trestní odpovědnost Babiše a spol.
(Ne)připravenost/zpoždění očkování
Nedostatečná opatření (včetně předčasného uvolnění)

3.2.2.6 Přehnaná reakce

Charakteristika rámce: *Opatření proti pandemii, ať už přijatá na státní úrovni nebo z individuální opatrnosti, mohou být přehnaná, jelikož situace není tak závažná, jak se obecně myslí.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Opatření horší než virus/potřeba rozvolnění/přehnaná panika
Oslabení viru?
Promoření/kolektivní imunita/naučit se žít s virem
Výdělky farmaceutických firem
Úmrtí na covid nebo s covidem nebo špatná čísla

Občanská práva včetně nouzového stavu

3.2.2.7 Sekundární důsledky

Charakteristika rámce: *Pandemie, opatření proti pandemii nebo strach z pandemie má řadu negativních vedlejších účinků.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Ekonomické důsledky (tradeoff mezi ekonomikou a veřejným zdravím nebo jiné)
Turistický ruch
Negativní dopad na ostatní zdravotní péči
Negativní důsledky zavření škol
Psychický stav
Dlouhodobé špatné společenské následky

3.2.2.8 Srovnání se zahraničím

Charakteristika rámce: *Pro orientaci v situaci pandemie je důležité srovnat stav v ČR s reakcí v jiných zemích.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Srovnání se zahraničím
Švédsko

3.2.2.9 Zasazení do kontextu

Charakteristika rámce: *Je vhodné se podívat na situaci pandemie s odstupem, v širším kontextu.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

(Ne)dostatek dat
Pandemie jako příležitost
Rozdíl mezi vlnami
Kdy bude návrat k normálnímu životu
Historické srovnání
Co víme o viru?
Odhady budoucího vývoje mimo koncept "vln" nebo "návratu k normálnímu životu"
Srovnání covidu a chřipky
Vlastnosti viru

3.2.2.10 Zdravotní riziko

Charakteristika rámce: *Pandemie představuje hrozbu pro zdraví, před níž je třeba jednotlivce a/nebo společnost chránit.*

Otevřené kódy indikující přítomnost tohoto rámce:

Přijde nebo je další vlna?
LongCovid
Dopad škol na šíření viru
Souběh covidu a chřipky
Mutace
Kapacita nemocnic
Italský scénář?
Reprodukční číslo
Vánoce
Opakovaná nákaza
Iniciativa Sníh
Riziko spojené s otevřením škol

3.2.3 Diskuze

Je třeba poznamenat, že v průběhu kódování byla odhalena řada otevřených kódů, které jsem nezařadil do žádné kategorie, nepovažuji je za indikátory žádného rámce, mnohdy proto, že

mohou být interpretovány jako spadající do více rámců a jejich použití jako základu pro kvantitativní analýzu by tudíž nebylo žádoucí.

Klasifikace konceptů do jednotlivých kategorií, tj. rámců, je z mé strany otevřeně subjektivní, vedená snahou rozlišit rámce sugerující vzájemně odlišnou a) definici problému, b) diagnostiku příčin problému, c) posouzení problému z morálního hlediska, nebo d) navrhuji odlišné řešení (Entman, 1993).

Řada konceptů označených otevřenými kódy spadá do oblasti mezi rámci „odpovědnost vlády“ a „individuální odpovědnost“, v tom smyslu, že jde o opatření, která nejlépe fungují v součinnosti mezi individuálním chováním a centralizovaným nařízením – např. roušky může nosit každý z vlastního rozhodnutí, nicméně, pokud je chápeme jako účinné opatření, k využití jejich plného potenciálu dojde, pokud bude jejich nošení nařízeno vládou. Podobně aplikace erouška zaznamenávající kontakty s nakaženými v mobilním telefonu vyvinutá vládním týmem fungovala primárně díky dobrovolné součinnosti uživatelů. Z toho důvodu jsem se rozhodl vytvořit rámec „konkrétní řešení“, který zahrnuje intervence spadající na pomezí individuální a státní odpovědnosti.

Je zajímavé srovnat identifikované rámce s jinými studii zkoumajícími rámcování pandemie covid-19 induktivní metodou. Např. Poirier et al. (2020) odhalili v kanadských médiích v období leden až duben 2020 celkem 6 rámců týkajících se pandemie, totiž nákaza v Číně, ekonomická krize, rozklad Západu, zdravotní krize, sociální dopad a pomoc Kanadčanům. V mém výzkumu byl zjištěn překrývající se rámec „zdravotní krize“, a dále rámce „ekonomická krize“ a „sociální dopad“ se zjevně překrývají s mým rámcem „sekundární důsledky“; v tom je rozdíl mezi mým výsledkem a výsledkem kanadské studie pouze metodologicko/terminologický, nikoliv věcný (byť můj rámec „sekundární důsledky je ještě širší než jen důsledky ekonomické a sociální). Další čtyři rámce zjištěné v Kanadě ovšem u mnou studovaného výzkumného vzorku zjištěny nebyly, což je zjevně očekávatelné u kanadského rámce „nákaza v Číně“, jelikož můj výzkumný vzorek na rozdíl od kanadského pochází z doby poté, kdy se epidemie plně globalizovala, ovšem u rámců „rozklad Západu“, a „pomoc Kanadčanům“ může absence jejich ekvivalentu svědčit o skutečně substantivním rozdílu mezi kanadskou a českou reakcí na pandemii; otestování této hypotézy však přesahuje možnosti této práce.

V průběhu otevřeného kódování začalo být zřejmé, že některé rámce jsou asociované s konkrétními typy odborníků. Pověštinou šlo o spojení, která by bylo patrně možné odhadnout ještě před studiem dat, kupříkladu spojení společenských vědců s rámcem sekundárních důsledků a odpovědnosti vlády, případně spojení odborníků na epidemiologii nebo veřejné zdraví s rámcem konkrétních řešení. Co mě ovšem překvapilo, a je to otázka, která bude předmětem kvantitativní části výzkumu, je asociace lékařů-odborníků s rámcem přehnané reakce. Zde je nutno zdůraznit, že do vzorku nebyla zařazena řada rozhovorů s lékaři, kteří vystupovali jako „svědkové z první linie“, kteří byli přítomni ve zkoumaných pořadech výrazně zastoupeni. Nicméně je otázkou, zda nastolování agendy přehnané reakce jako svého druhu atributu pandemie, tj. položení otázky, zda naše reakce na pandemii není přehnaná a zda není třeba se např. „vrátit k normálnímu životu“ není prováděno prostřednictvím lékařů-odborníků. Důvody proto by mohly spočívat například v tom, že k vyslovení soudu o přehnanosti reakce na nemoc mají lékaři v našem kulturním prostředí obtížně zpochybnitelnou autoritu.

Dále je zajímavé se podívat na problematiku z hlediska srovnání, které rámce převažují ve kterém ze dvou zkoumaných médií, a to zejména s ohledem na rámce individuální odpovědnosti a odpovědnosti vlády, které lze dát do určitého protikladu. Je třeba konstatovat, že rámec odpovědnost vlády nemusí vždy znamenat kritiku vlády; v rozhovorech byla v mnoha případech otázka po odpovědnosti vlády nastolována natolik neutrálně, že jsem nepovažoval za užitečné tento rámec rozdělit na rámec „provládní“ a „protivládní“; patrně by nebylo možné v následné kvantitativní analýze zajistit dostatečnou míru intersubjektivní pro jejich oddělení. Přesto je zajímavé zjistit, který z těchto dvou rámců převažuje ve kterém médiu.

Kvalitativní analýza dále naznačila, že agenda-setting atributů pandemie lze užitečně konceptualizovat v rámci výše zmíněného paradigmatu „nastolení a ohočení divokého problému“ (Zittoun, 2016), ovšem zaznamenaného v pozdní fázi, což je zapříčiněno tím, že sledované období začalo až poté, co byl problém covidu-19 jako takový dramatickým způsobem nastolen na jaře 2020. Fáze procesu nastolení divokého problému dle Zittouna (2016) jsou 1) pojmenování situace a označení ji za problém, 2) identifikace obětí problému, 3) identifikace příčin problému, 4) identifikace zodpovědných autorit a skupiny viníků, a 5) nastínění apokalyptické budoucnosti v případě neřešení problému. Poté může (a nemusí) následovat 6) propojení problému s řešením.

Z objevených rámců lze dva, totiž individuální odpovědnost a odpovědnost vlády, označit jako patřící do fáze 4), identifikace zodpovědných autorit a skupin viníků. Je pravděpodobné, že předchozí fáze proběhly v době před zkoumaným obdobím, za „první vlny“ pandemie covid-19. Rámec zdravotních důsledků a také rámec přehnané reakce lze označit za spadající do fáze 5) nastínění apokalyptické budoucnosti v případě neřešení problému (byť každý odpovídá na jiný problém). Konečně rámec „očkování jako řešení“ lze označit jako řešení. V kvalitativní analýze byl identifikován jako samostatný rámec z důvodu jeho četného, a pro mě překvapivého, výskytu v materiálu již od července 2020, i když očkování začalo být prakticky dostupné, a to jen pro úzce vymezené skupiny, až v lednu 2021; žádné jiné téma, které by šlo označit jako „řešení“ nebylo tak početně zastoupeno (rámec „konkrétních řešení“ jich obsahuje několik, viz výše). Současně je rámec „očkování jako řešení“, na rozdíl od jiných identifikovaných rámců, vysoce specifický, neredukovatelný na univerzální kulturní archetyp, což by mohlo posloužit jako důvod proč jej mezi rámce vůbec nezařadit; nicméně domnívám se, že je užitečné jej konceptualizovat jako rámec odborný, prosazený na agendu úsilím odborné komunity do jisté míry proti zpravodajským normám v podmínkách velké nejistoty (Dunlop, 2016); to by implikovalo, že by byl ve výzkumném vzorku asociován s konkrétní komunitou, patrně přírodních vědců; otestování této hypotézy bude předmětem kvantitativní analýzy.

3.3 Kvantitativní obsahová analýza

3.3.1 Metodické otázky

Kvantitativní obsahová analýza je výzkumná metoda vyvinutá americkým sociologem Bernardem Berelsonem v 50. letech 20. století (Sedláková, str. 291). Jde o soubor postupů s cílem dospět k výsledku analýzy, který je intersubjektivní, to znamená, že ideálně by měl být výzkumný postup popsán natolik důkladně, že kdokoliv, kdo by se jej pokusil ověřit, by dospěl ke stejným výsledkům (Sedláková, 2014, str. 295). Tato replikovatelnost je zajišťována vysokou mírou strukturovanosti analýzy (Trampota a Vojtěchovská, 2010, str. 103).

Kódovací jednotkou bude souhrn otázek nebo veškerých jiných promluv novináře v rámci jednoho rozhovoru s odborníkem. Přítomnost rámce bude detekována, pokud bude v těchto promluvách přítomen jeden z konceptů, které byly v rámci otevřeného kódování v kvalitativní obsahové analýze výše identifikovány jako konstituující daný rámec. Tyto koncepty jsou natolik konkrétní, že tato metoda kódování dostatečně splňuje kritérium intersubjektivnosti. Nebudou kódovány odpovědi odborníků, jelikož cílem je odhalit rámce mediální.

Formát rozhovorů je nevhodný pro uplatnění disjunkčnosti, tj. toho, aby každá kódovací jednotka byla spojena s jedním rámcem. Počet rámců v rozhovoru (kódovací jednotce) není nijak omezen; pokud se však v rozhovoru objevuje jeden koncept rámce víckrát, nebo stejný koncept na více místech, bude počítán jednou. Tj. každá kódovací jednotka může obsahovat libovolný počet rámců, ale žádná kódovací jednotka nebude obsahovat jeden rámeček víckrát.

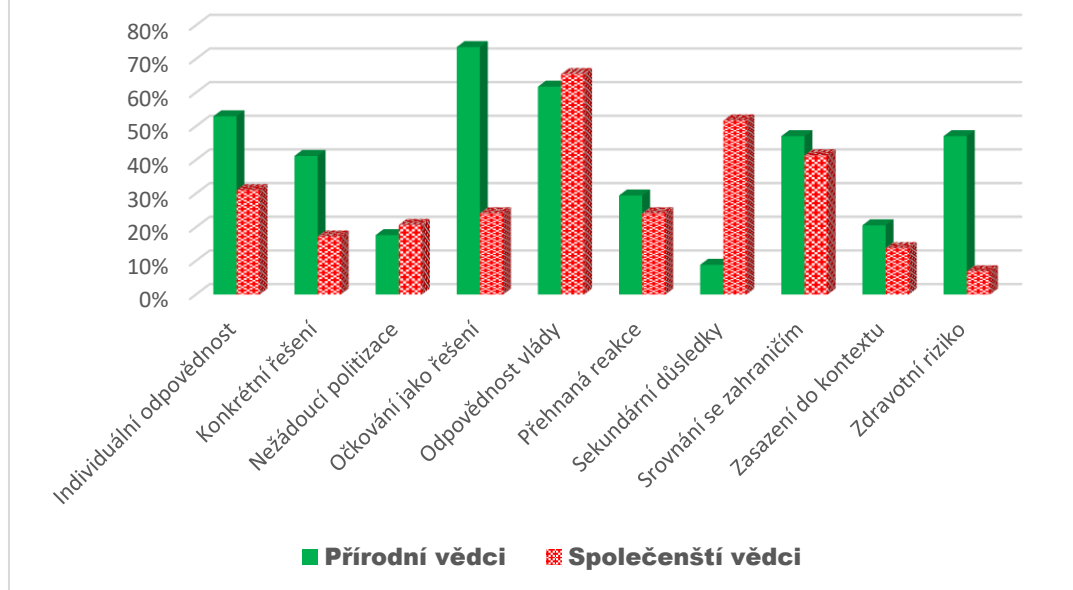
3.3.2 Výzkumná otázka č. 3: různé odborné komunity jako nositelé různých rámců

VO3: Je u různých odborností viditelné, že jsou asociovány s rámci, které odpovídají jejich odbornosti?

Hypotéza č. 1: rámeček *sekundárních důsledků* bude u společenských vědců zastoupen výrazněji než u přírodních, kdežto rámeček *zdravotního rizika* bude zastoupen výrazněji u vědců přírodních než společenských.

Společnější vědci jsou pro tuto hypotézu definováni jako součet odborníků z oblastí ekonomie+politologie+právo+jiné společenské vědy, kdežto přírodní vědci jsou definováni jako součet odborníků z oblastí imunologie+vakinologie+virologie+jiné přírodní vědy (přiřazení odborníků k oborům je uvedeno v přílohách této práce).

Graf č. 6 - Rámce v rozhovorech s přírodními a společenskými vědci

Vzhledem k tomu, že ve výzkumném vzorku se vyskytuje různý počet společenských a přírodních vědců, je výskyt rámců určován relativně, tj. v jakém množství rozhovorů se daný rámeček vyskytl.

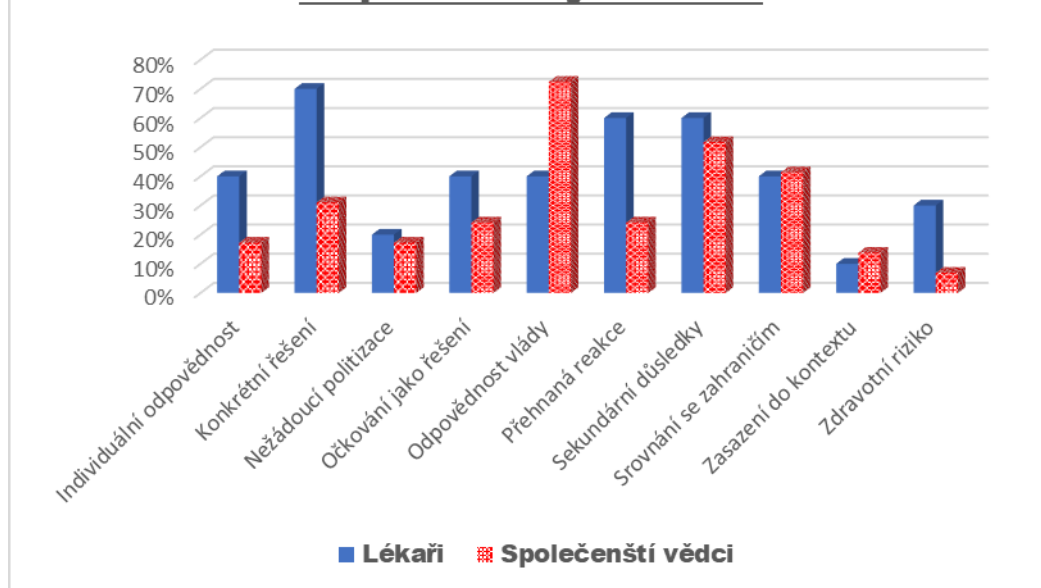
Hypotéza potvrzena.

Hypotéza č. 2: Rámec odpovědnosti vlády bude výrazněji zastoupen u společenských vědců než u lékařů, u rámce individuální odpovědnosti tomu bude obráceně.

Společensktí vědci jsou pro účely této hypotézy definováni stejně jako u předchozí hypotézy, zatímco lékaři jsou definováni jako odborníci z oblasti „medicína“¹².

¹² Odborníci z oblasti duševního zdraví ve zkoumaném vzorku jsou (vesměs) z nelékařských povolání, proto nejsou zařazeni mezi lékaře.

Graf č. 7 - rámce v rozhovorech s lékaři a společenskými vědci

Hypotéza potvrzena.

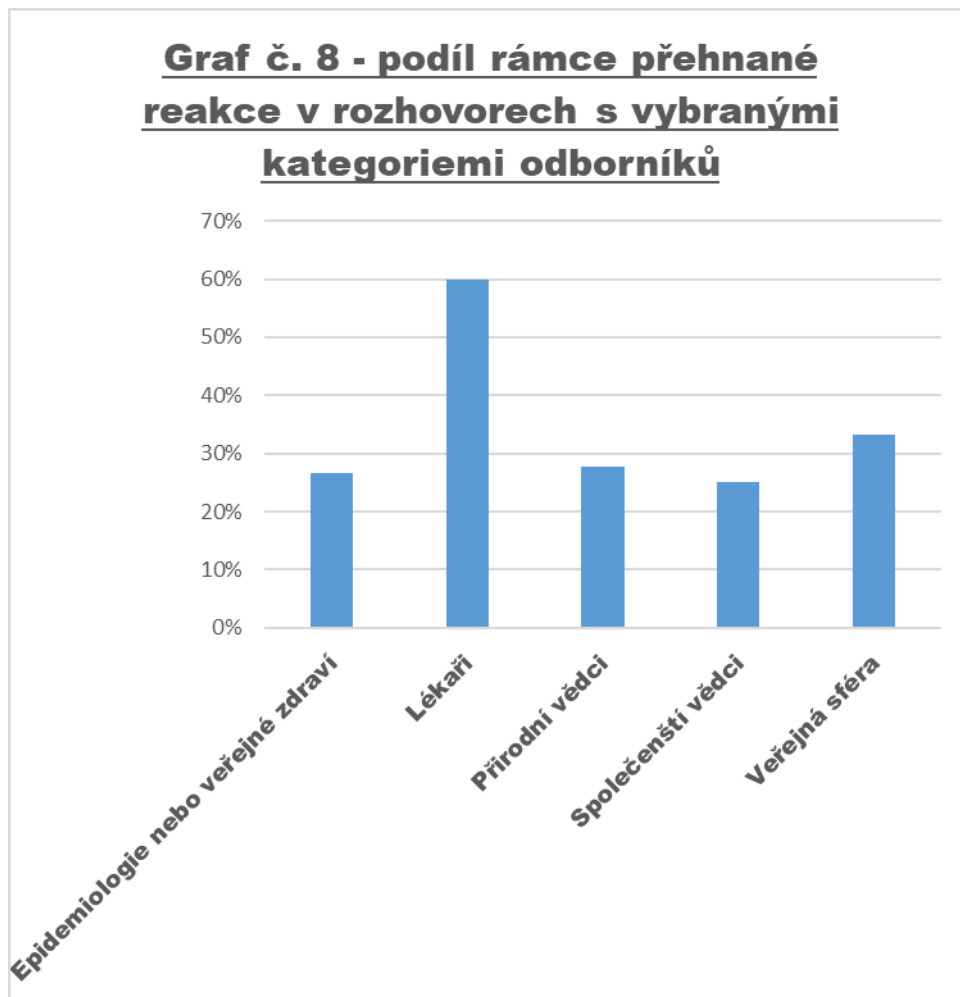
Diskuze:

Na výzkumnou otázku lze v zásadě odpovědět kladně, sledovaná média rámcovala rozhovory s odborníky takovým způsobem, že odborníci se vyjadřovali převážně k oblastem spadajícím do jejich „domény“, tj. např. přírodní vědci ke zdravotním důsledkům pandemie, společenská vědci k sekundárním, sociálním efektům pandemie, a lékaři k otázkám individuální odpovědnosti; alespoň to platí relativně, z hlediska toho, na co byl kladen důraz. Nebylo tedy zjištěno, že by byl výrazně dáván prostor k tomu, co jsem výše označil za normativně nežádoucí jev, že by odborníkům byl dáván prostor vyjadřovat se pod záštitou jejich odbornosti k otázkám, které do ní nespádají.

3.3.3 Výzkumná otázka č. 4: lékaři jako nositelé rámce přehnané reakce

VO4: *Jsou hlavními nositeli rámce přehnané reakce („Opatření proti pandemii, ať už přijatá na státní úrovni nebo individuální, mohou být přehnaná, jelikož situace není tak závažná, jak se obecně myslí“) odborníci z řad lékařů?*

Hypotéza č. 3: u odborníků z řad lékařů bude rámec přehnané reakce zastoupen více než u společenských vědců, přírodních vědců, epidemiologů a odborníků na veřejné zdraví¹³, i než u zástupců veřejné sféry (definovaných jako odborníci z oblastí „veřejná správa“ a „veřejné zdravotnictví“).

Hypotéza potvrzena.

Diskuze:

Můj dojem z kvalitativní analýzy, že nositelé rámce „přehnané reakce“ jsou lékaři, byl alespoň na první pohled empiricky potvrzen. Je ovšem třeba dodat, že a) do vzorku byli zařazeni pouze lékaři vystupující v roli „odborníků na covid“, nikoliv lékaři vystupující jako „svědkové z první linie“, a b) množství rozhovorů s lékaři v roli odborníků je malé (pouze 10, ve srovnání s 12

¹³ Definice kategorií společenských a přírodních vědců je provedena u předchozí výzkumné otázky; lékaři jsou totožní s odborností v oboru medicína a „epidemiologie nebo veřejné zdraví“ je kódována jako samostatná odbornost. Přiřazení odborníků k odbornostem je provedeno v příložené tabulce.

zástupci veřejné sféry, 15 epidemiology nebo odborníky na veřejné zdraví, 28 společenskými vědci a 36 přírodními vědci).

3.3.4 Výzkumná otázka č. 5: projevy politického paralelismu

VO5: Lze vysledovat, že Idnes klade větší důraz na rámec individuální odpovědnosti než Seznamzprávy, zatímco Seznamzprávy kladou větší důraz na rámec odpovědnosti vlády než Idnes?

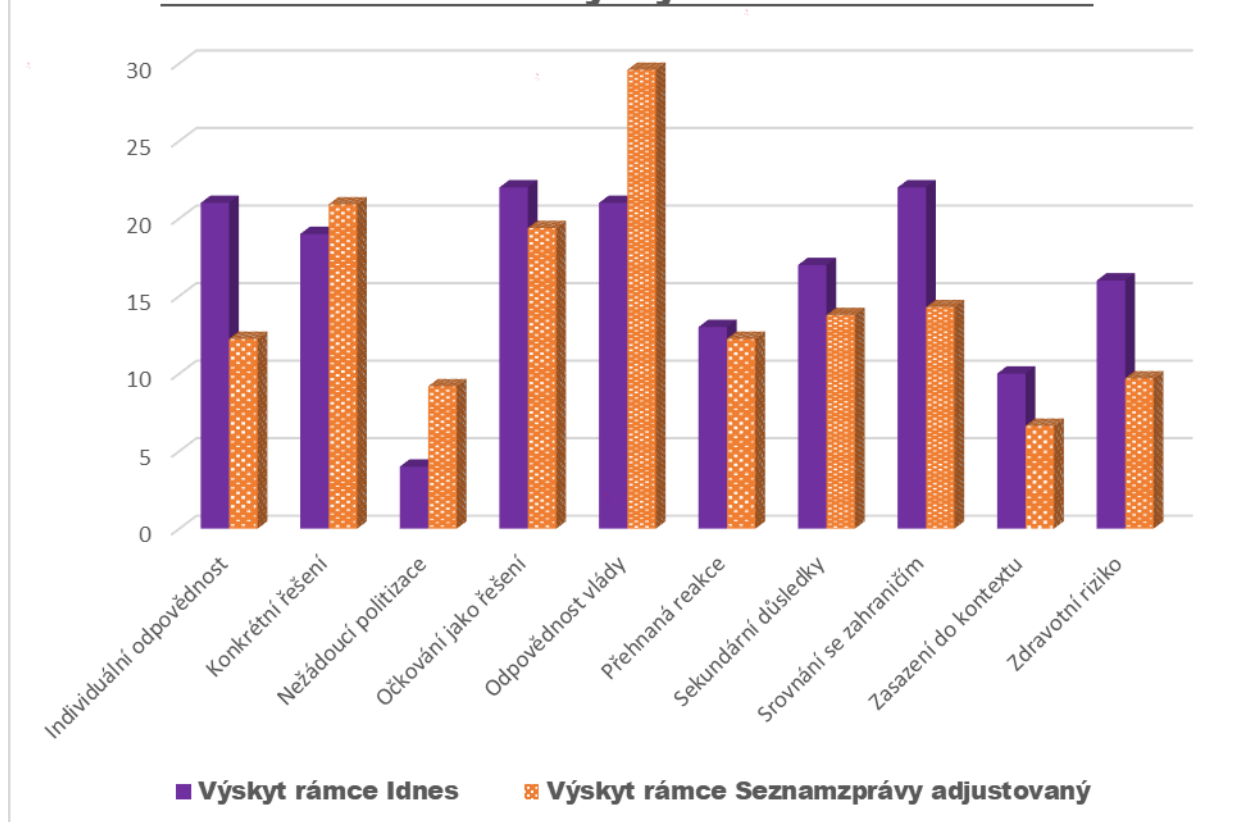
Cílem této otázky je otestovat, nakolik je možné při pokrytí pandemie vysledovat v činnosti sledovaných médií politický paralelismus ve smyslu teorie Hallina a Manciniho (2004), podle kterého v některých zemích jsou konkrétní média spojena s konkrétními politickými proudy; rámce individuální odpovědnosti a odpovědnosti vlády jsou politicky kontrastní v tom, že jeden z nich přisuzuje odpovědnost za situaci vládě a druhý ji přesouvá na jednotlivce, čímž implicitně vládu vyviňuje.

Pokud by problém byl veřejností vnímán jako dobře řešený, za předpokladu politického paralelismu by médium spojené s opozicí prosazovalo rámec individuální odpovědnosti a médium spojené s vládou rámec odpovědnosti vlády; pokud je se stavem problému nespokojenost, mělo by to být obráceně.

Hypotéza č. 4: Rámec individuální odpovědnosti bude výrazněji zastoupen u Idnes než u Seznamzpráv, kdežto rámec odpovědnosti vlády bude výrazněji zastoupen u Seznamzpráv než u idnes.

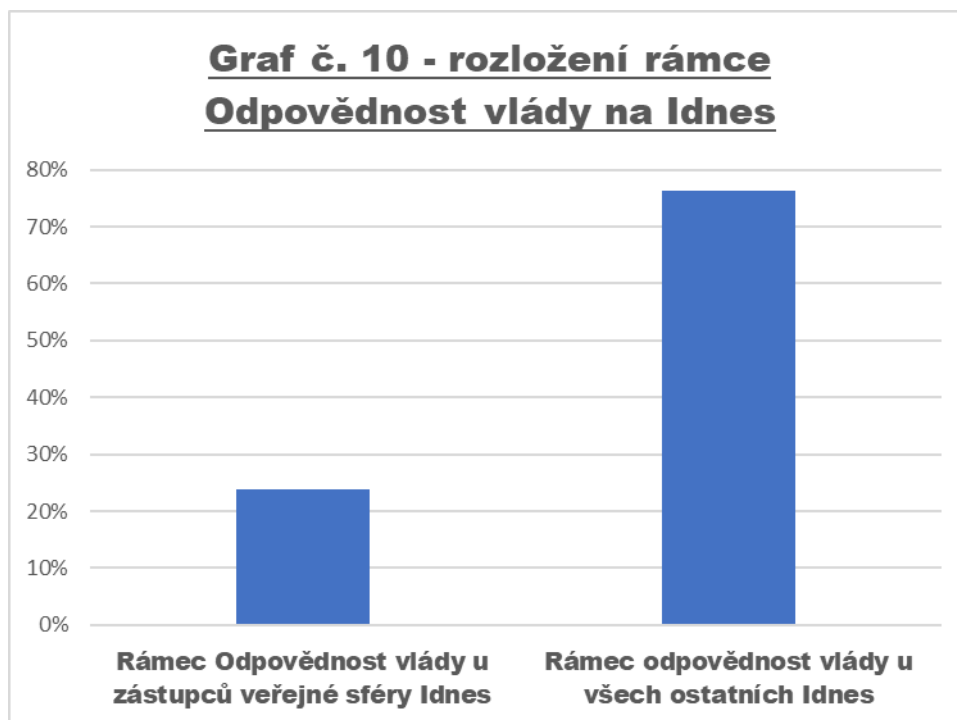
Vzhledem k tomu, že počet rozhovorů na Seznamzprávy je vyšší než na Idnes, je jejich poměr adjustován vynásobením počtu rámců na Seznamzprávách koeficientem: počet kódovacích jednotek Idnes/počet kódovacích jednotek Seznamzprávy, tj. $44/87=0,51$.

Graf č. 9 - srovnání výskytu rámců mezi médii

Hypotéza se potvrdila. Nicméně je nutno dodat, že mezi Idnes i Seznamzprávy existuje ohledně použitých rámců významný překryv a rámec *Odpovědnost vlády* je i na Idnes zastoupen téměř stejně početně jako rámec *Individuální odpovědnost*. Rámec *Odpovědnost vlády* byl vůbec nejpočetněji zastoupený rámec.

Hypotéza č. 5: z celkového počtu výskytu rámce *Odpovědnost vlády* na Idnes bude nejméně 30 % v rozhovorech se zástupci veřejné sféry (odbornosti veřejná správa+veřejné zdravotnictví).

Hypotéza byla vyvrácena. Výskyt zástupců veřejné sféry v rozhovorech na I dnes je 14 % (Graf č. 3), podíl rámce Odpovědnosti vlády ve výši 24 % je jen minimálně disproportní a podle mého názoru *neumožňuje* dospět k závěru, že by I dnes systematicky nastoloval rámec Odpovědnost vlády zejména v kontextu odborníků z řad veřejné sféry, kteří vzhledem ke své profesi nutně mají sklon vládu obhajovat.

Diskuze:

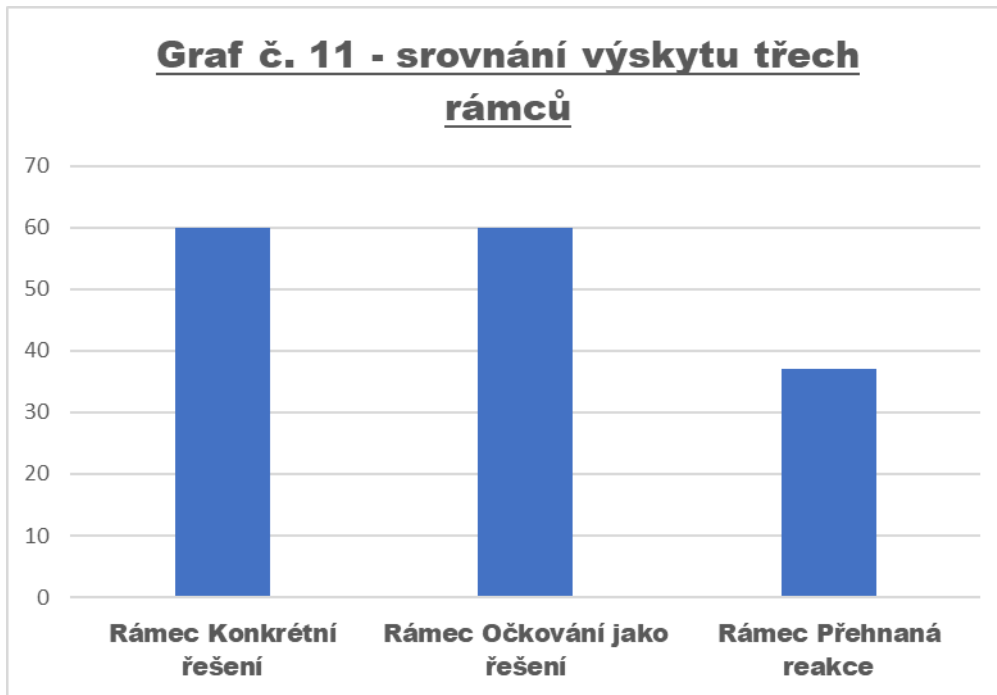
Výzkumem byl zjištěn jistý stupeň toho, co výše v normativní části označuji jako nežádoucí politický paralelismus, tj. politickou instrumentalizaci pandemie, kdy s vládou spojené médium zdůrazňuje rámec Individuální odpovědnosti a s opozicí spojené médium zdůrazňuje rámec Odpovědnosti vlády, aniž by to mělo jakoukoliv oporu v ideologii tehdejších vládních versus opozičních politických stran¹⁴. Současně je ale nutno dodat, že se tak dělo jen v omezené míře, a je viditelné, že rámec *Individuální odpovědnosti* byl výrazně zastoupen i na Seznamzprávy, a (obzvlášť) rámec *Odpovědnosti vlády* byl výrazně zastoupen na I dnes.

¹⁴ Zde není prostor k důkladné politické analýze, ale tehdejší opozice byla v zásadě liberálně individualistická, kdežto vláda zastávala pozice v zásadě „konzervativě-středolevicové“, více etatistické (prostátní) než opozice.

3.3.5 Výzkumná otázka č. 6: agenda-setting očkování

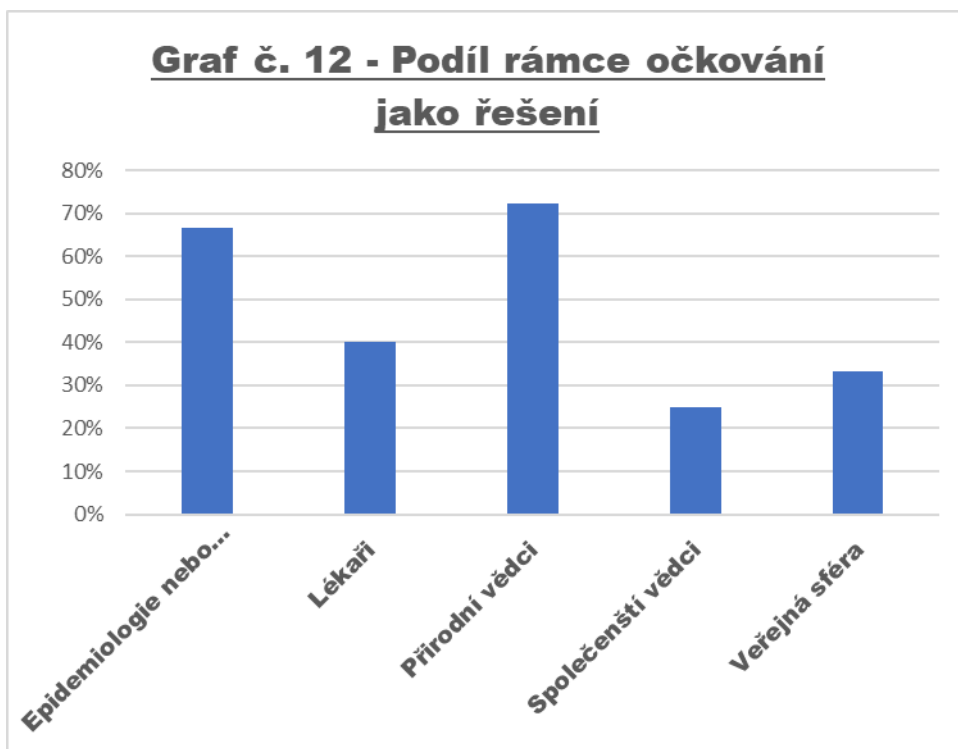
VO6: Lze v datech vysledovat postupné nastolení rámce Očkování jako řešení, dominantně prostřednictvím odborné komunity přírodních vědců?

Hypotéza č. 6: Rámec očkování jako řešení bude ve vzorku zastoupen početněji než rámce *Přehnaná reakce* i *Konkrétní řešení*.

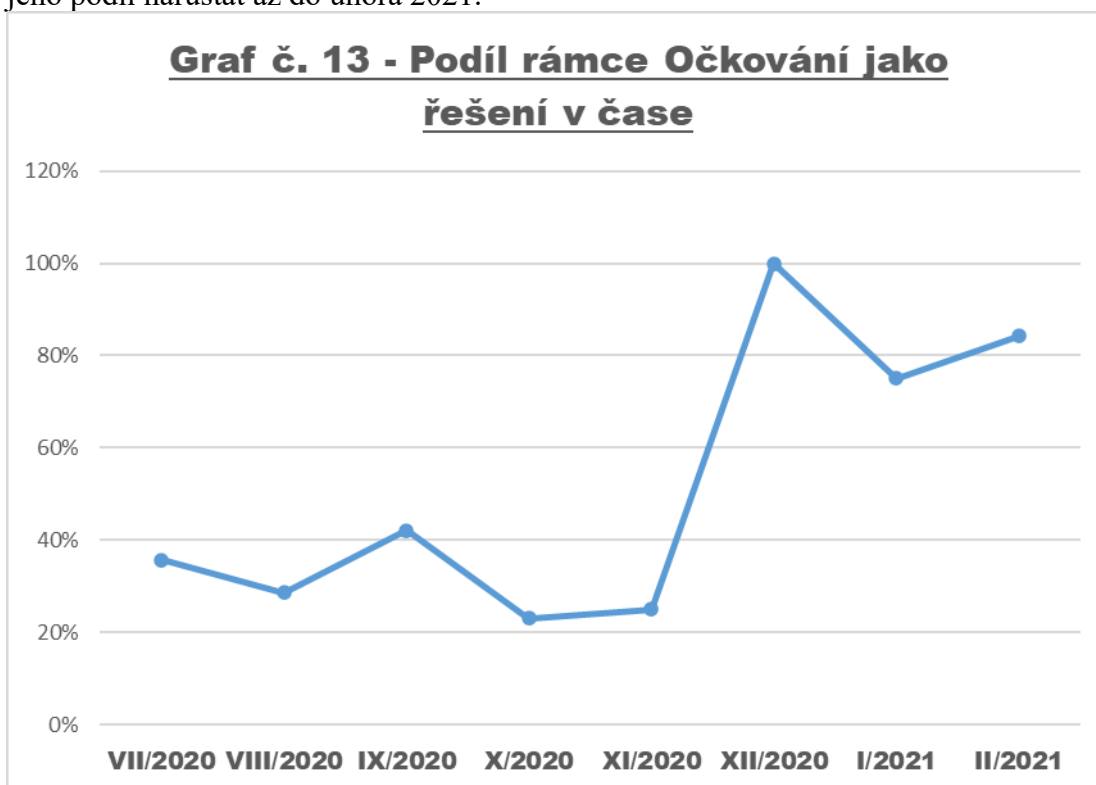
Hypotéza nebyla potvrzena, jelikož rámec *Očkování jako řešení* je ve vzorku zastoupen stejně početně, jako rámec *Konkrétní řešení*. Je však zastoupen výrazně více, než rámec *Přehnaná reakce*.

Hypotéza č. 7: Z 5 druhů odborníků (epidemiologové/veřejné zdraví, lékaři, přírodní vědci, společenští vědci, odborníci z veřejné sféry) bude rámec *Očkování jako řešení* nejčastěji zastoupen v rozhovorech s přírodními vědci.

Hypotéza byla potvrzena.

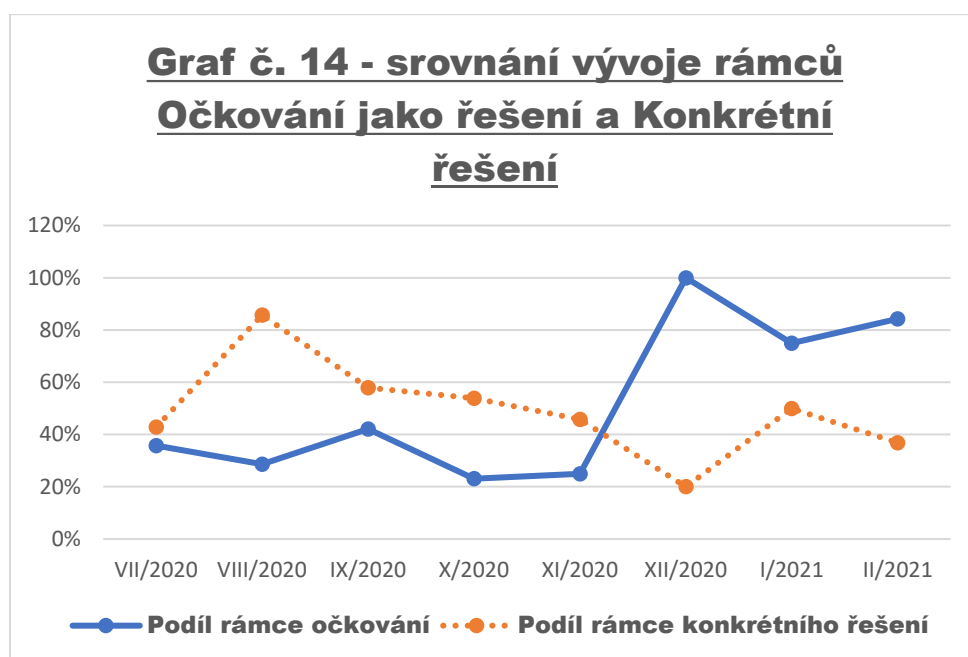
Hypotéza č. 8: Rámec *Očkování jako řešení* bude, měřeno jako podíl z přítomnosti tohoto rámce v rozhovorech, nejméně zastoupen v červenci 2020 a v každém dalším měsíci bude jeho podíl narůstat až do února 2021.

Hypotéza byla vyvrácena. Poměrně překvapivě se ukazuje, že nejnižší podíl tohoto rámce byl v listopadu, a nejvyšší v prosinci (100 %, tj. vyskytoval se ve všech prosincových rozhovorech). To ve spojení s vysokým podílem rámce ve výzkumném vzorku naznačuje zajímavou skutečnost, že rámec byl nastolen se značným předstihem předtím, než začalo být očkování dostupné, k čemuž došlo pro omezené skupiny až v lednu. Je možné, že v říjnu a listopadu byl potlačen v důsledku dramatické pandemické situace v těchto měsících, kdy se rozhovory soustředily na téma bezprostřední krize a budoucí řešení ustoupilo do pozadí.

Diskuze:

Výzkum v zásadě potvrzuje, že rámec Očkování jako řešení byl nastolen převážně přírodními vědci, a že byl velmi výrazně přítomen na agendě, i přes to, že očkování začalo být prakticky dostupné, a to jen pro velmi omezené skupiny, teprve na konci sledovaného období. Rozhodně byl ve sledovaných médiích zastoupen výrazněji než rámec *Přehnané reakce*. Dokonce již v červenci byl přítomen v 36 % rozhovorů. Pokud jde o jeho vyrovnané zastoupení s rámcem *Konkrétní řešení*, je třeba si uvědomit, že posledně jmenovaný rámec zahrnuje širokou skupinu různých intervencí, které byly vesměs, na rozdíl od očkování, dostupné a použitelné po celé sledované období (viz výše vymezení rámce *Konkrétní řešení* v bodě 3.2.2.2). Mimo ověřované hypotézy je zajímavé se podívat na to, jak rámec *Očkování jako řešení* postupně překonal četností výskytu rámce *Konkrétní řešení*, k čemuž došlo v prosinci.

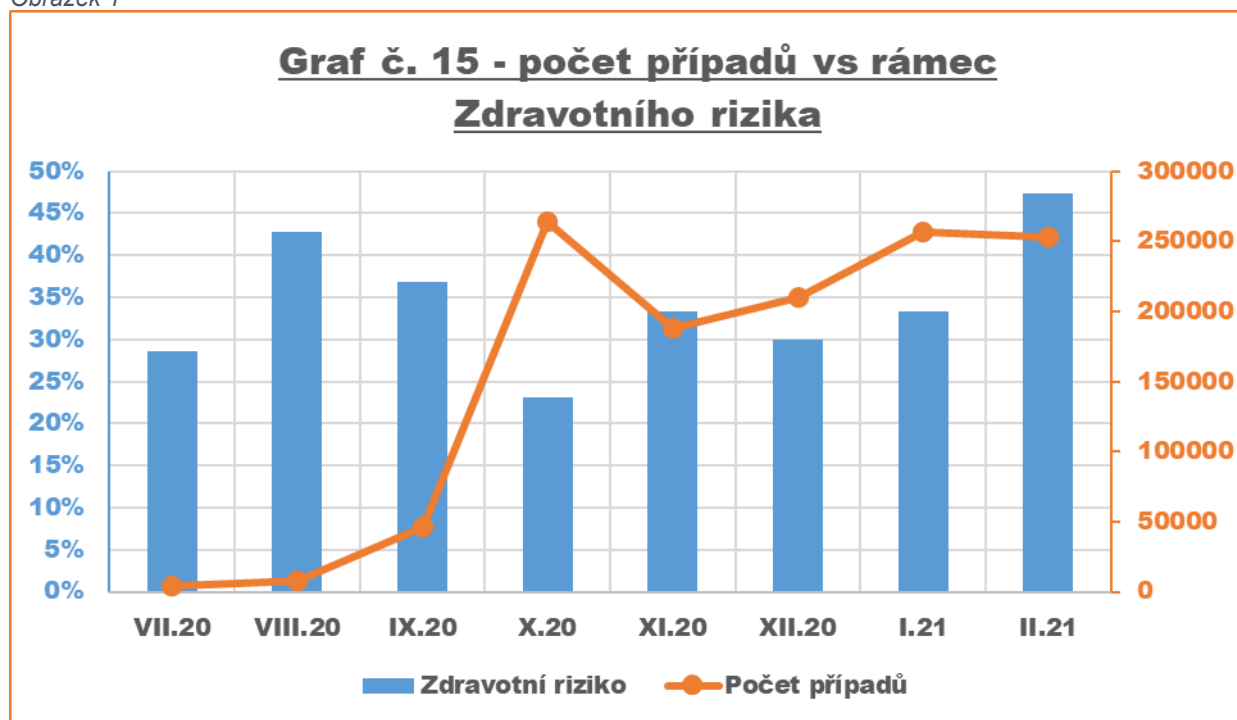
3.3.6 Výzkumná otázka č. 7: Vývoj zastoupení rámců „přehnanosti reakce“, versus „zdravotních důsledků“ v závislosti na počtu případů covidu-19

VO7: Lze v datech vysledovat korelaci toho typu, že rámec Přehnanosti reakce má vyšší výskyt v měsících s nižším počtem případů nemoci covid-19 a rámec Zdravotního rizika má vyšší výskyt v měsících s vyšším počtem případů nemoci covid-19?

Hypotéza č. 9: Rámec Zdravotního rizika bude nejvýrazněji zastoupen v měsíci s nejvyšším registrovaným počtem případů covidu-19 a nejméně výrazně v měsíci s nejnižším počtem registrovaných případů covidu-19.

Jako zdroj dat pro počet případů je využito Ministerstvo zdravotnictví [online].

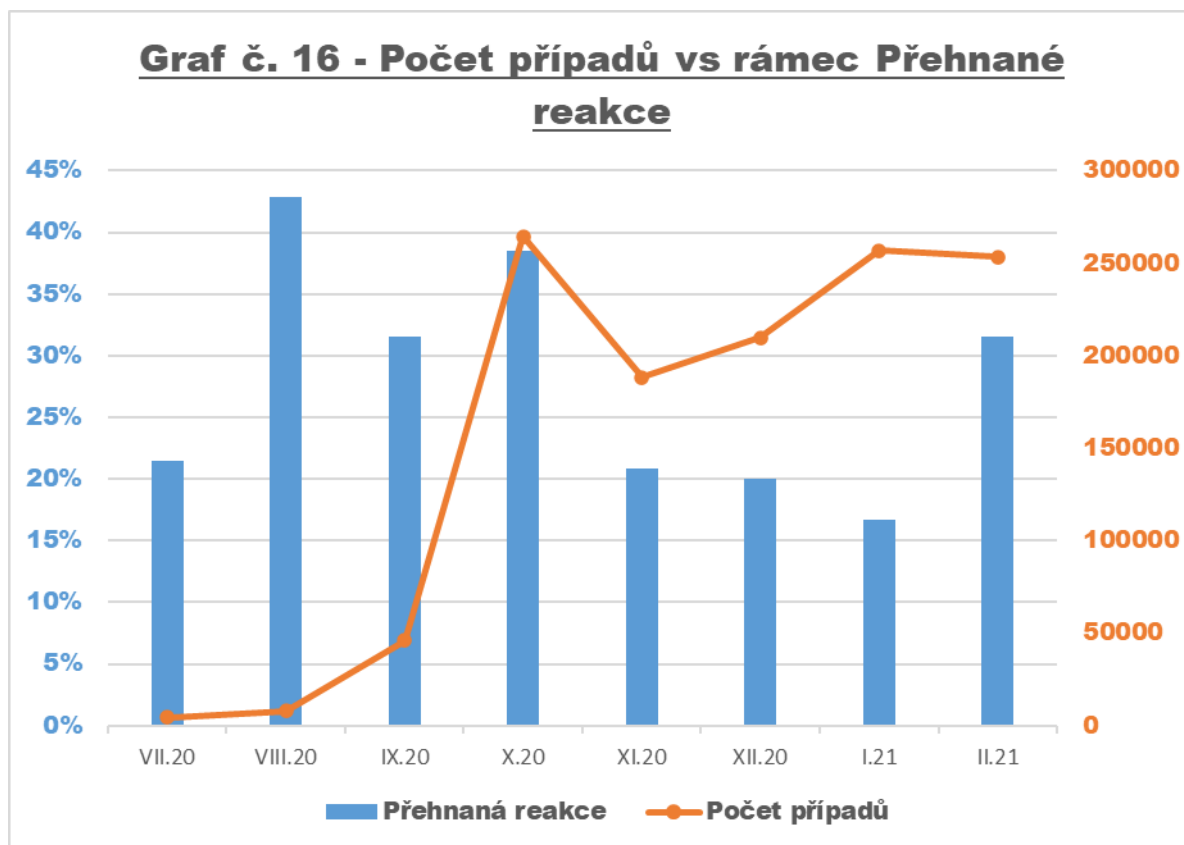
Obrázek 1

V tomto grafu je na levé vertikální ose zanesen podíl rámce Zdravotního rizika, zatímco na pravé vertikální ose je uveden počet případů covid-19.

Hypotéza byla vyvrácena. Dokonce byl potvrzen opak této hypotézy, rámec Zdravotního rizika byl nejméně zastoupen v říjnu 2020, tj. v měsíci s nejvyšším počtem případů ze sledovaného období.

Hypotéza č. 10: Rámec Přehnané reakce bude nejvýrazněji zastoupen v měsíci s nejnižším počtem případů covidu-19 a nejméně v měsíci s nejvyšším počtem případů.

Hypotéza byla rovněž vyvrácena.

Diskuze:

Je zjevné, že korelace mezi rámcem Zdravotního rizika a počtem případů neexistuje. V případě rámce Přehnané reakce není podle mého názoru situace tak jednoznačná. Měsícem s nejvyšším výskytem tohoto rámce srpen, kdy byl počet případů druhý nejnižší po červenci, ovšem na druhém místě je říjen, tedy, jak bylo uvedeno výše, měsíc s nejnižším počtem případů. Je ovšem viditelné, že výskyt tohoto rámce významně poklesl v měsících po druhé vlně, aby začal stoupat v únoru, společně s počtem případů. Únor je přitom současně měsíc s nejvyšším výskytem rámce Zdravotního rizika.

Je možné, že by vysoký výskyt rámce *Přehnané reakce* (na rozdíl od rámce Zdravotního rizika) mohl mít kauzální efekt? Tj. v době, kdy byl ve společnosti přítomen silně, epidemie stoupala, a v době, kdy byl přítomen silně, její šíření se postupně dostávalo pod kontrolu? To je logicky znějící hypotéza, jejíž ověření však výrazně přesahuje možnosti této práce.

4 Závěr

Zjištění z této práce jsou velmi předběžná a jejich potvrzení by vyžadovalo otestování na podstatně širším vzorku mediálního obsahu, přesto se domnívám, že představují zajímavé podněty k dalšímu výzkumu.

Celkově lze učinit předběžný závěr, že odborná komunita přímo se zabývající problematikou epidemií, ve výzkumném vzorku kódovaná jako odbornost „epidemiologie a veřejné zdraví“, nebyla připravena na rozsah mediální pozornosti, které se jí pandemií covid-19 dostalo, a v důsledku toho se její vliv na mediální agendu v situaci pandemie se ukázal jako omezený; na místa odborníků na pandemii v jejím holistickém rozsahu byli tudíž médii „dosazeni“ odborníci z řady různých oborů, jejichž působnost se s odborností na pandemii protínala v určitém dílčím aspektu. Média, která byla předmětem výzkumu, ovšem celkem vzato z normativního hlediska (viz teoretická část této práce, kapitola 2.2.4) podle mého názoru žádoucím způsobem nastolovala agendu prostřednictvím odborníků uznávaných ve vědeckém světě, věnovala velkou pozornost srovnání se zahraničím (viz výše Graf č. 9, který jasně ukazuje vysoký výskyt rámce *Srovnání se zahraničími*) a neprosazovala antivědecké rámcování.

Za pozornost stojí významný výskyt rámce *Přehnané reakce* v rozhovorech s odborníky z lékařské komunity. Nejde přitom o to, že by mnou sledovaná média tento rámeček prostřednictvím autority lékařů nějak výrazně prosazovala; jak bylo uvedeno v kvantitativním výzkumu, počet lékařů zvaných jako odborníci do sledovaných rozhovorů nebyl vysoký. Většina lékařů vystupovala ve sledovaných médiích ne jako odborníci, ale jako „svědkové z první linie“. Domnívám se, že další výzkum by se mohl zaměřit například na otázku, zda nemůžeme hovořit o aktivním pokusu části lékařské komunity rámeček *Přehnané reakce* nastolit, který byl v podstatě neúspěšný.

Příkladem úspěšného nastolení agendy, zejména ze strany komunity Přírodních vědců, je naopak nastolení rámce *Očkování jako řešení*. Na základě mého výzkumu se osobně domnívám, že nebytí tohoto systematického agenda-settingu, byla by proočkovanosť proti nemoci covid-19 v české populaci výrazně nižší, jako je tomu ostatně v některých sousedních a nám kulturně blízkých zemích. Rozhodnutí nechat se očkovat je koneckonců aktem důvěry ve vědu, a masová média svým agenda-settingem mohou tuto důvěru výrazně ovlivnit. Zároveň ovšem platí, že

žádný jiný rámec, který by se dal označit jako „řešící pandemii“ se tak výrazně jako očkování neprosadil (rámec *Konkrétní řešení* jich několik obsahuje, ale žádné nebylo ve výzkumném vzorku přítomno tak výrazně, aby je bylo možné označit za samostatný rámec), a že v období, které jsem sledoval, nebylo očkování ještě prakticky dostupné, což je možná část odpovědi na otázku potom, proč byla pandemická situace v té době tak špatná.

Ohledně možné politické instrumentalizace pandemie, tj. jejího využití k politickému boji, kdy by médium spojované s vládou se dopouštělo minimalizace problému, zatímco médium spojené s opozicí by kritizovalo vládní politiku zcela bez ohledu na ideologickou konzistenci, jsem na základě výzkumu dospěl k závěru, že na Idnes byl výrazněji přítomen rámec *Individuální odpovědnosti* než rámec *Odpovědnosti vlády*, ovšem rozdíl není nijak extrémní; politická instrumentalizace médií probíhala, ale byla udržována v jasných mezích, normy novinářské profesionality nebyly zcela opuštěny.

Konečně, na základě výsledků výzkumu jsem dospěl k názoru, že výskyt rámce *Zdravotního rizika* koreloval se závažností pandemické situace přinejmenším velmi volně, pokud vůbec. Nicméně důležitou otázkou, která by mohla být předmětem dalšího výzkumu, je, zda výskyt rámce *Přehnané reakce*, byť dle výzkumu příliš nekoreloval s počtem případů covidu-19, a byť nebyl ve zkoumaném mediálním obsahu přítomen příliš výrazně, nekoreloval s rychlostí šíření (nebo ústupu) nemoci.

5 Summary

This thesis is an attempt to apply concepts from media studies and adjacent fields to a practical problem of the relationship of Czech media with expert knowledge regarding covid-19 pandemic. It starts from a position that expert knowledge is socially constructed, and that media play particularly important role in its construction, especially in times such as pandemics.

In a theoretical part, theory of agenda-setting is introduced, including so called second level agenda-setting, and its relationship with the paradigm of framing is probed. That part relies heavily on concepts developed by Entman (1993) and McCombs (2005). It is tentatively argued that by combining insights from agenda-setting and framing, theory of media effects and their limits might be developed.

Those insights are then combined with concepts from adjacent field of policy agenda-setting, which contains especially interesting insight about social construction of political problems and the role of socially constructed experts in it.

Finally, normative considerations about the proper role of the mass media during pandemics are introduced. A question whether developments in the field of technology call for rethinking of the freedom of speech is considered but not definitively answered.

In an empirical part, research, using concepts from a theoretical part, is conducted. Studied media content consists from interviews with „covid experts“ on two important Czech media sites, Idnes and Seznamzpravy. In total 131 of such interviews are in the sample, all conducted from July 2020 to February 2021, particularly dire phase of covid-19 pandemic in Czechia.

Those interviews are qualitatively coded, using grounded theory methodology, in search media frames. 10 such frames are identified. Quantitative part of research then probes those interview in search for interesting relationships and in attempt to answer normative question on how well Czech media helped Czech public in its need for orientation during difficult times. Among other findings, role of political instrumentalization is highlighted, with media site ideologically connected to opposition favoring framing pandemic in terms of government responsibility and media site ideologically connected to sitting government favoring individual responsibility frame. Interesting example of apparently succesful agenda-setting is found, with community of natural scientists introducing Czech public to the frame „vaccination as the solution“ months before vaccination against covid-19 became available.

6 Použitá literatura

BAK-COLEMAN, J.B. et al. *Stewardship of global collective behavior*. PNAS. 2021, 118(27), doi: <https://doi.org/10.1073/pnas.2025764118>.

BERGER, P. L. a T. LUCKMAN. *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. Kindle Edition. Open Road Media, 2011. ASIN: B004X36R6G.

BREWER, P. R. a K. GROSS. *Studying the Effects of Framing on Public Opinion about Policy Issues*. In D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. Kindle Edition. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415992367

CHRISTIANS, C. G., T. GLASSER, D. MCQUAIL, K. NORDENSTRENG, a R. A. WHITE. *Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies*. University of Illinois Press, 2010. ISBN: 978-0-252-07618-3.

COBB, R. V. a C. D. ELDER. *The Politics of Agenda-Building: An Alternative Perspective for Modern Democratic Theory*. *The Journal of Politics*. 1971, 33(4), 892-915, Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0022-3816%28197111%2933%3A4%3C892%3ATPOAAA%3E2.0.CO%3B2-Z>.

CORBIN, M. a A. STRAUSS. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. 3. vyd. Sage Publications, 2008. ISBN: 978-1-4129-0643-2.

D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. Kindle Edition. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415992367

DEARING, J. W. a E. M. ROGERS. *Agenda-setting*. Sage Publications, 1996. ISBN: 0-7619-0562-6.

DILLARD, J. P. *Currents in the Study of Persuasion*. OLIVER, M. B., A. A. RAYNEY a J. BRYANT. *Media Effects. Advances in Theory and Research*. 4. vyd. Routledge, 2020. ISBN: 978-0-429-49114-6 (ebook).

DUNLOP, C. A. *Knowledge, epistemic communities, and agenda-setting*. In ZAHARIADIS, N. *Handbook of Public Policy Agenda Setting*. Edward Elgar Publishing, 2016. DOI: 10.4337/9781784715922.

ENTMAN, R. M. *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. *Journal of Communication*. 1993, 43(4), 51-58, doi: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.

GAMSON, W.A. a A. MODIGLIANI. *Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach*. *American Journal of Sociology*. 1989, 95(1), doi: <https://doi.org/10.1086/229213>.

GLASER, B. G. a STRAUSS, A. L. *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine, 1967. ISBN: 978-0202302607.

GLASSER, L. T. a M. N. WEILAND. *On the Unfortunate Divide between Media Ethics and Media Law*. In WILKINS, L. a C. G. CHRISTIANS. *The Routledge Handbook of Mass Media Ethics*. Second Edition. Routledge, 2020. ISBN: 978-1-315-54592-9.

HALLIN, D. a P. MANCINI. *Comparing media systems: three models of media and politics*. Cambridge University Press, 2004. ISBN: 978-0521543088.

HART, P. S., S. CHINN, a S. SOROKA. *Politicization and Polarization in COVID-19 News Coverage*. *Science Communication* [online]. 2020, 42(5), 679-697, ISSN: 1075-5470. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1075547020950735>.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. 4. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-0982-9.

KAHNEMAN, D., a A. TVERSKY. *Choices, values, and frames*. *American Psychologist*. 1984, 39(4), 341–350, doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.39.4.341>.

KALVAS, F., J. VÁNĚ, M. ŠTÍPKOVA a M. KREIDL. *Rámcování a nastolování agendy: Dva paralelní procesy v interakci*. *Sociologický časopis/Czech sociological review*. 2012, 48(1), 3-37, Sociologický ústav AV ČR.

KENNY, M. a R. FOURIE. *Tracing the History of Grounded Theory Methodology: From Formation to Fragmentation*. *The Qualitative Report*. 2014, 19(103), 1-9. Retrieved from <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR19/kenny103.pdf>.

KENNY, M. a R. FOURIE. *Contrasting Classic, Straussian, and Constructivist Grounded Theory: Methodological and Philosophical Conflicts*. *The Qualitative Report*. 2015. 20(8), 1270-1289. Retrieved from <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR20/8/kenny1.pdf>.

MCCOMBS, M. a D. L. SHAW. *The Agenda-Setting Function of Mass Media*. *The Public Opinion Quarterly*. 1972, 36(2), 176-187, Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/2747787>.

MCCOMBS, M. *Personal involvement with issues on the public agenda*. International Journal of Public Opinion Research. 1999, 11(2), 152-168.

MCCOMBS, M. *A Look at Agenda-setting: past, present and future*. Journalism Studies. 2005, 6(4), 543-557, doi: 10.1080/14616700500250438.

MCCOMBS, M. a S. VALENZUELA. *Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion*. 3. vyd. Polity, 2021. ISBN: 978-1-509-53580-4.

MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. 3. vyd., Portál, 2007. ISBN: 978-80-7367-338-3.

NISBET, M. C. *Knowledge into Action: Framing the Debates over Climate Change and Poverty*. In D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. Kindle Edition. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415992367

OPHIR, Y et al. *The Framing of COVID-19 in Italian Media and Its Relationship with Community Mobility: A Mixed-Method Approach*. Journal of Health Communication. 2021, 26(3), 161-173, doi: 10.1080/10810730.2021.1899344.

POIRIER et al. *(Un)Covering the COVID-19 Pandemic: Framing Analysis of the Crisis in Canada*. Canadian Journal of Political Science. 2020, 53, 365-371, doi:10.1017/S0008423920000372.

ROSSLER, P. a M.SCHENK. *Cognitive bonding and the german reunification: agenda-setting and persuasion effects of mass media*. International Journal of Public Opinion Research. 2000, 12(1), 29-47.

SAURUGGER, S. *Constructivism and agenda setting*. In ZAHARIADIS, N. *Handbook of Public Policy Agenda Setting*. Edward Elgar Publishing, 2016. doi: 10.4337/9781784715922.

SEDLÁKOVÁ, R. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*. Grada Publishing, 2014. ISBN: 978-80-247-9641-3.

SEMETKO, H. A. a P. M. VALKENBURG. *Framing European Politics: A content analysis of press and television news*. Journal of Communication. 2000, 50(2), 93-109.

<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>.

SEMRÁDOVÁ, E. *Konstrukce role a významu neziskových organizací v české veřejné on-line sféře*. Praha, 2021. 118 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií.

SCHEUFELE, D. A. *Agenda-Setting, Priming, and Framing Revisited: Another Look at Cognitive Effects of Political Communication*. Mass Communication and Society, 2000, 3(2-3), 297–316. doi:10.1207/s15327825mcs0323_07.

TESAŘ, P. *Analýza rámcování tématu řecké finanční krize českými tištěnými médii v kontextu voleb do Poslanecké sněmovny ČR v roce 2010*. Praha, 2014. 101 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií.

TAKESHITA, T. *Current critical problems in agenda-setting research*. International Journal of Public Opinion Research. 2005, 18(3), 275-296, doi:10.1093/ijpor/edh104.

TEWSKBURY, D. a D. A. SCHEUFELE. *News Framing Theory and Research*. In OLIVER, M. B., A. A. RAYNEY a J. BRYANT. *Media Effects. Advances in Theory and Research*. 4. vyd. Routledge, 2020. ISBN: 978-0-429-49114-6 (ebook).

TRAMPOTA, T. a M. VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-683-4.

TSUNG-JEN SHIH, R. WIJAYA a D. BROSSARD. *Media Coverage of Public Health Epidemics: Linking Framing and Issue Attention Cycle Toward an Integrated Theory of Print News Coverage of Epidemics*. Mass Communication and Society. 2008, 11(2), 141-160. ISSN: 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205430701668121>.

URSIN, G., I. SKJESOL a J. TRITTER. *The COVID-19 pandemic in Norway: The dominance of social implications in framing the policy response*. Health Policy and Technology, 2020, 9, 663-672, <https://doi.org/10.1016/j.hlpt.2020.08.004>.

VALKENBURG, P. M. a M. B. OLIVER. *Media Effects Theories: An Overview*. In OLIVER, M. B., A. A. RAYNEY a J. BRYANT. *Media Effects. Advances in Theory and Research*. 4. vyd. Routledge, 2020. ISBN: 978-0-429-49114-6 (ebook).

VAN AELST, P. a S. WALGRAVE. *Political agenda setting by the mass media: ten years of research, 2005–2015*. In ZAHARIADIS, N. *Handbook of Public Policy Agenda Setting*. Edward Elgar Publishing, 2016. DOI: 10.4337/9781784715922.

VAN GORP, B. *Strategies to Take Subjectivity Out of Framing Analysis*. In D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. Kindle Edition. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415992367

VREESE, C. H. de. *News framing: Theory and typology*. *Information design journal & document design*, 13(1), 51-62.

VREESE, C. H. de. *Effects of Journalistic News Frames*. In D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. *Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives*. Kindle Edition. Routledge, 2010. ISBN: 978-0415992367.

WARD, S. *Truth and Objectivity*. In WILKINS, L. a C. G. CHRISTIANS. *The Routledge Handbook of Mass Media Ethics*. Second Edition. Routledge, 2020. ISBN: 978-1-315-54592-9.

ZAHARIADIS, N. *Handbook of Public Policy Agenda Setting*. Edward Elgar Publishing, 2016. DOI: 10.4337/9781784715922.

ZITTOUN, P. *The domestication of a “wild” problem: taming policy agenda setting*. In ZAHARIADIS, N. *Handbook of Public Policy Agenda Setting*. Edward Elgar Publishing, 2016. DOI: 10.4337/9781784715922.

7 Elektronické [online] zdroje

ADVOKÁTNÍ DENÍK ONLINE. *Vláda vyhlásila řadu mimořádných opatření. Platit budou od 22. října*. [online]. advokatnidenik.cz. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z:

<https://advokatnidenik.cz/2020/10/21/vlada-vyhlasila-radu-mimoradnych-opatreni-platit-budou-od-22-rijna/>

DORŇÁKOVÁ, T. *Rok bez školy. Které ročníky postihlo omezení výuky nejvíce.* [online]. SeznamZprávy. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rok-bez-skoly-ktere-rocniky-postihlo-omezeni-vyuky-nejvice-146718>

IDNES. *Obchody, restaurace i služby se otevřou od 3. prosince. Znovu i v neděli.* [online]. idnes.cz. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mimoradne-jednani-vlady-koronavirus-pes-otevirani-obchody-restaurace-sluzby.A201129_044237_domaci_kop

IROZHLAS. *Od 10. května se otevřou obchody. V šesti krajích se budou moci vrátit i návštěvníci do muzeí.* [online]. irozhlas.cz. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koronavirus-cesko-vladni-opatreni-sluzby-skoly-obchody_2104291646_zuj

KORONAHHELPDESK E15(1). *Obchody i školy se opět uzavřou. Vláda rozhodla o zprísnění protivirotických opatření.* [online]. e15.cz. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/koronahelpdesk-e15/obchody-i-skoly-se-opet-uzavrou-vlada-rozhodla-o-zpriseni-protivirovych-opatreni-1376517>

KORONAHHELPDESK E15(2). *Kdy se otevřou školy? 24. května otevřely všechny základní a střední školy.* [online]. e15.cz. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/koronahelpdesk-e15/kdy-se-otevrou-skoly-24-kvetna-otevrelly-vsechny-zakladni-a-stredni-skoly-1367546>

MACLEOD, C. *John Stuart Mill (Stanford Encyclopedia of Philosophy).* [online]. Center for the Study of Language and Information (CSLI), Stanford University [cit. 2022-06-25]. 2016. ISSN: 1095-5054. Dostupné z: <https://plato.stanford.edu/entries/mill/>

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR.* [online]. <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/>. [cit. 2022-07-20]. 2022. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>.

OURWORLDINDATA. *Covid-19 Data Explorer*. [online]. ourworldindata.org. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/explorers/coronavirus-data-explorer>

SDRUŽENÍ PRO INTERNETOVÝ ROZVOJ. *NetMonitor*. [online]. netmonitor.cz. [cit. 2022-07-20]. 2022. Dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/online-data-ola>

TUFEKCI, Z. (2018) *How social media took us from Tahrir Square to Donald Trump* [online]. MIT Technology Review, 14, p.18. [cit. 2021-06-19] Dostupné z: technologyreview.com/s/611806/how-social-media-took-us-from-tahrir-square-to-donald-trump

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Global excess deaths associated with COVID-19 (modelled estimates)*. [online]. who.int. [cit. 2022-07-20]. 2022. Dostupné z: <https://www.who.int/data/sets/global-excess-deaths-associated-with-covid-19-modelled-estimates>

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK	
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Aleš Ziegler	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2020	
E-mail diplomantky/diplomanta: 68614342@fsv.cuni.cz	

Studijní obor/forma studia: Mediální studia/distanční studium	
Název práce v češtině: Mediální konstrukce odbornosti na příkladu pandemie Covid-19	
Název práce v angličtině: Media construction of expert knowledge on an example of the Covid-19 pandemic	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: <i>ZS 2012/2013</i>) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2021/2022	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce se bude zabývat tím, jakým způsobem je v českých mainstreamových médiích konstruována role odborníka/ice na pandemii covid-19. K problematice role médií v krizové situaci lze přistupovat z hlediska normativní role médií v demokratické společnosti (Christians, 2010), s využitím konceptu nastolování agendy (McCombs, 2021), případně z hlediska zkoumání zpravodajských rámců (D'Angelo, 2010), přičemž tyto koncepty budou v práci využity ke zvýšení teoretické citlivosti pro kvalitativní výzkum. Pokud jde o dosavadní zpracování tématu mediální reakce na covid-19, v Česku je zatím na začátku, ovšem již se objevují zahraniční odborné studie (např. Hart, 2020), dále při formulaci teoretických východisek bude práce vycházet z literatury týkající se mediální reakce na dřívější epidemie (např. Tsung-Jen Shih, 2008).	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Vzhledem k tomu, že téma nebylo dosud v Česku nebyl analyzováno, jádrem práce bude explorativní kvalitativní výzkum rozhovorů s odborníky v mainstreamových médiích, vycházející z výše uvedených	

teoretických východisek, přičemž na základě jeho výsledků bude proveden navazující výzkum kvantitativní.

Kvalitativní výzkum bude v podkladovém materiálu hledat odpovědi na následující otázky:

- 1) *Jaké jsou kategorie osob prezentovaných jako odborníci na pandemii covid-19 s nimiž byly ve sledovaném období vedeny rozhovory?*
- 2) *Jakým způsobem novináři/ky v rozhovorech s těmito odborníky nastolují agendu pandemie covid-19?*
- 3) *Jaké rámce pro vysvětlení pandemie covid-19 tito odborníci v rozhovorech používají?*

Navazující kvantitativní výzkum bude případně upraven na základě zjištění z kvalitativní části, předběžně navrhuji ve stejném podkladovém materiálu jako u kvalitativního výzkumu hledat odpovědi na následující otázky:

- 1) *Lze sledovat změny převažujících rámců v čase?*
- 2) *Pokud lze vysledovat změny převažujících rámců v čase, dochází k tomu, že některé rámce mizí, zatímco jiné se objevují a posilují?*
- 3) *Pokud lze vysledovat změny převažujících rámců v čase, dochází k cyklickému střídání rámců, kdy jednotlivé rámce mizí, znovu se objevují a zase mizí v závislosti na epidemické situaci?*

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1.Úvod.

Po představení cílů práce shrnutí průběhu pandemie ve sledovaném období.

2. Teoretická část.

2.1. Normativní představy o roli médií v situaci pandemie.

Zde hodlám vycházet mj. z Christians et al.(2010). Bude zde popsáno, jaké by měly být role médií v situaci pandemie podle různých normativních perspektiv, např. kolaborativní vs radikální.

2.2. Význam mediálního nastolování agendy pro sociální konstrukci odbornosti.

Zde bude popsána teorie nastolování agendy, z níž bude vycházet praktická část.

2.3 Možnosti rámcování pandemie jako společenského problému.

Zde bude krátce popsán dosavadní stav odborné literatury týkající se rámců používaných pro vysvětlení pandemie covid-19 v zahraničí, případně rámců pro vysvětlení obdobných jevů (jiné epidemie, klimatická změna), pokud vzhledem k aktuálnosti problematiky nebude dostatek podkladů přímo k rámcování pandemie covid-19

3. Praktická část.

3.1. Kvalitativní výzkum mediálního rámcování odbornosti na covid-19.

Stěžejní část praktické části bude tato, bude věnována rozkrytí zkoumaného mediálního obsahu s cílem, rozkrytí toho kdo v médiích reprezentuje „odbornost na covid-19“, jak v rozhovorech s nimi novináři/ky nastolují agendu a jaké rámce tito odborníci/ce používají pro vysvětlení situace pandemie.

3.2. Kvantitativní výzkum mediálního rámcování.

Podoba této části bude záviset na tom, jaké budou výsledky kvalitativního výzkumu v předchozí části. Předběžně navrhuji zjistit, jak se ve zkoumaném mediálním obsahu mění výskyt rámců, odhalených v kvalitativním výzkumu, v čase.

4. Závěr.

Shrnutí výsledků a návrhy možných navazujících výzkumných problémů.

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Pořad Rozstřel na idnes.tv (<https://tv.idnes.cz/rozstrel/>) a rubrika Rozhovory na seznamzpravy.cz (<https://www.seznamzpravy.cz/sekce/rozhovory>), v období od 1. 7. 2020 do 1. 3. 2021.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza zaměřená na odhalení mediálních rámců; na ni navazující kvantitativní obsahová analýza.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

CHRISTIANS, C. G., T. GLASSER, D. MCQUAIL, K. NORDENSTRENG, a R. A. WHITE. Normative Theories of the Media: Journalism in Democratic Societies. University of Illinois Press, 2010. ISBN: 978-0-252-07618-3.

V této knize se pět uznávaných odborníků na média a komunikaci zabývá rolemi žurnalistu v demokratických společnostech

D'ANGELO, P. a J. A. KUYPERS. Doing News Framing Analysis: Empirical and Theoretical Perspectives. Routledge, 2010. ISBN: 978-0-415-99236-7.

Tato kniha je interpretativním průvodcem zpravodajskými rámci – co jsou, jak mohou být pozorovány ve zpravodajských textech, a jak lze účinky rámcování rozkrýt v kulturních, skupinových, a individuálních kontextech.

HART, P. S., S. CHINN, a S. SOROKA. Politicization and Polarization in COVID-19 News Coverage. *Science Communication* [online]. 2020, 42(5), 679-697, [cit. 2021-06-07]. ISSN: 1075-5470. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1075547020950735>.

Článek se zabývá obsahovou analýzou amerických médií z hlediska politizace a tematické polarizace ohledně tématu pandemie covid-19.

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. 4. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-0982-9.

Standardní učebnice kvalitativních metod výzkumu v českém prostředí. Ukazuje, z jakých zdrojů metody kvalitativního výzkumu vycházejí, a představuje hlavní výzkumné plány užívané v této oblasti. Popisuje kvalitativní metody sběru dat, jejich kódování, vyhodnocování a interpretaci. Pozornost věnuje i počítačovým nástrojům sloužícím kvalitativnímu výzkumu, psaní zprávy o výzkumu a hodnocení jeho kvality.

MCCOMBS, M. a S. VALENZUELA. Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion. 3. vyd. Polity, 2021. ISBN: 978-1-509-53580-4.

Tato kniha zkoumá zdroje mediálních agend, psychologická vysvětlení jejich vlivu na veřejnost, a jejich dopady na postoje, názory a chování. Třetí vydání se zevrubněji věnuje problematice nastolování agendy v kontextu rozšíření mediální scény, včetně vlivu sociálních médií.

TSUNG-JEN SHIH, R. WIJAYA a D. BROSSARD. Media Coverage of Public Health Epidemics: Linking Framing and Issue Attention Cycle Toward an Integrated Theory of Print News Coverage of Epidemics. *Mass Communication and Society* [online]. 2008, 11(2), 141-160, [cit. 2021-06-07]. ISSN: 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205430701668121>.

Článek se zabývá mediálním pokrytím epidemií nemoci šílených krav, západonilské horečky a ptačí chřipky v New York Times, přičemž vychází z teorie rámcování a teorie cyklu mediální pozornosti. Studie identifikovala 6 mediálních rámců, které následně využila v kvantitativním výzkumu, který se zabýval jejich četností vzhledem k jednotlivým epidemiím a fázím cyklu mediální pozornosti.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

BOLKOVÁ, A. Rámcování Evropské unie v českém televizním zpravodajství. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce V. Nečas.

BREJCHOVÁ, D. Povinné očkování v českých médiích v kontextu paternalismu a rizik. Praha, 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce I. Reifová.

KUDRNOVÁ, B. Mediální konstrukce zdravotního rizika v českém prostředí na příkladu viru Zika. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce V. Nečas.

SLÍŽ, M. Teorie nastolování agendy, rámcování a komunikace sociální změny na příkladu mediální kampaně za zákaz kouření v restauracích. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií. Vedoucí práce D. Hejlová.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Tabulka zkoumaných rozhovorů z portálu Idnes

Příloha č. 2 – Tabulka zkoumaných rozhovorů z portálu Seznamzprávy

Příloha č. 1 – Tabulka zkoumaných rozhovorů z portálu Idnes

	Datum	Odborník	Obor	link
1.	08.07.20	Roman Prymula	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-roman-prymula-cely-zaznam-cesko-epidemie-pandemie-koronavir.V200708_122437_idnestv_jaha
2.	19.07.20	Pavel Plevka	Virologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/pavel-plevka-rozstrel-koronavirus-virolog.V200717_103409_idnestv_vov
3.	23.07.20	Bořivoj Vokřínek	Ekonomie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-borivoj-vokrinek-cely-zaznam.V200723_134904_idnestv_jaha
4.	24.07.20	Zdeňka Jágrová	Veřejná správa	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-zdenka-jagrova-cely-zaznam-reditelka-prazske-hygienicke-stanice-cesko-koronavir-testovani-p.V200724_130251_idnestv_jaha
5.	04.08.20	Petr Smejkal	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-petr-smejkal-cely-zaznam.V200804_135035_idnestv_krr
6.	11.09.20	Jaroslav Flegr	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-jaroslav-flegr-cely-zaznam-cesko-epidemie-koronavir-covid19-evolucni-biolog-parazitolog.V200910_122149_idnestv_jaha
7.	15.09.20	Aleksi Šedo	Veřejná správa	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-aleksi-sedo-cely-zaznam-cesko-koronavirus-

				ministerstvo-zdravotnictvi-domaci-politika-vojtec.V200915_123643_idnestv_jaha
8.	22.09.20	Jan Jiroušek	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/erousku-2-hodnoti-technicka-komunita-kladne-rekl-jeji-projektovy-manazer.V200921_192514_idnestv_krr
9.	24.09.20	Miloslav Ludvík	Veřejné zdravotnictví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-miloslav-ludvik-koronavir-covid19-zdravotnictvi-nemocnice-cesko-domaci-politika-cely-zaznam.V200924_130319_idnestv_jaha
10.	30.09.20	David Feltl	Veřejné zdravotnictví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-david-feltl-cely-zaznam.V200930_134342_idnestv_krr
11.	05.10.20	Vladimír Koblížek	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-vladimir-koblizek-cely-zaznam-koronavir-covid19-pandemie-cesko-epidemiologie.V201002_152435_idnestv_jaha
12.	10.10.20	Milan Kubek; Daniel Prokop		https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-milan-kubek-daniel-prokop-cely-zaznam-cesko-koronavir-covid19-pandemie-ministr-zdravotnictv.V201009_135039_idnestv_jaha
13.	14.10.20	Omar Šerý	Jiné přírodní vědy	https://tv.idnes.cz/rozstrel/omar-sery-koronavirus-covid-19-zabijacky-virus-mutace-10-procent-populace.V201013_135336_idnestv_jaha
14.	20.10.20	Jitka Gryga Medřická	Duševní zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-jitka-gryga-medricka-cely-zaznam-skype-linka-duvery-

				praha-cesko-koronavir-covid19.V201014_122508_idnestv_jaha
15.	21.10.20	Martin Dienstbier	Jiné přírodní vědy	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-martin-dienstbier-cely-zaznam.V201020_153148_idnestv_krr
16.	21.10.20	Karel Černý	Jiné společenské vědy	https://tv.idnes.cz/rozstrel/historie-karel-cerny-rozstrel-lockdown-pandemie.V201015_123436_idnestv_jaha
17.	24.10.20	Aleš Michl	Ekonomie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-ales-michl-cely-zaznam.V201023_160715_idnestv_krr
18.	24.10.20	Jakub Dvořáček	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-jakub-dvoracek-cely-zaznam.V201022_141059_idnestv_krr
19.	27.10.20	Kateřina Klapilová	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/katerina-klapilova-z-narodniho-ustavu-dusevniho-zdravi-rozstrel.V201026_114400_idnestv_vov
20.	28.10.20	Vojtěch Thon	Imunologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-vojtech-thon-cely-zaznam-cesko-domaci-politika-pandemie-koronavir-covid19.V201026_185751_idnestv_jaha
21.	31.10.20	Richard Hindls	Ekonomie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-richard-hindls-cely-zaznam-ekonomie-koronavir-cesko-domaci-politika.V201030_124356_idnestv_jaha
22.	02.11.20	Václav Hořejší	Imunologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/koronavirus-imunolog-vaclav-horejsi-lockdown-slovaci.V201102_121353_idnestv_krr

23.	10. 11. 20	Zuzana Klingrová	Duševní zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-zuzana-klingrova-cely-zaznam.V201104_125537_idnestv_krr
24.	11.11.20	Tomáš Pernis	Jiné společenské vědy	https://tv.idnes.cz/rozstrel/polsko-koronavirus-potravy-interupce-demonstrace-krize.V201110_161425_idnestv_krr
25.	14.11.20	Ruth Tachezy	Virologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/ruth-tachezy-koronavirus-covid-skoly-virolozka-rozstrel.V201113_114837_idnestv_jaha
26.	14.11.20	Jiří Černý	Virologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-jiri-cerny-cely-zaznam-virolog-koronavir-covid19-cesko.V201113_155401_idnestv_jaha
27.	18.11.20	Radek Ptáček	Duševní zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-radek-ptacek-cely-zaznam.V201111_152856_idnestv_krr
28.	20.11.20	Libor Grubhoffer	Virologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-libor-grubhoffer-cely-zaznam.V201118_111428_idnestv_krr
29.	23.11.20	Tomáš Hamberger	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/do-distancni-vyuky-hlavne-nekopirovat-klasicky-rozvrh-rika-hamberger-v-rozstrelu.V201120_133115_idnestv_krr
30.	24.11.20	René Levínský	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-rene-levinsky-cely-zaznam.V201123_122338_idnestv_krr

31.	25.11.20	Zdena Prokopová	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-zdena-prokopova-cely-zaznam-cesko-organizace-rosa-ona.V201118_164009_idnestv_jaha
32.	01.12.20	Julie Dobrovolná	Duševní zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-julie-dobrovolna-cely-zaznam.V201126_115605_idnestv_krr
33.	04.12.20	Zuzana Bílková	Imunologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-zuzana-bilkova-cely-zaznam.V201203_115736_idnestv_krr
34.	16.12.20	Pavel Řehák	Jiné	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-pavel-rehak-cely-zaznam-pojistovna-cesko-koronavir-ockovani-vakcina-covid19.V201215_124314_idnestv_jaha
35.	18.12.20	Ivan Hirsch	Virologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-ivan-hirsch-cely-zaznam-koronavir-covid19-virolog-univerzita-karlova-cesko-opatreni.V201217_153309_idnestv_jaha
36.	07.01.21	David Navrátil	Ekonomie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-david-navratil-ekonom-cely-zaznam.V210106_115619_idnestv_krr
37.	08.01.21	Irena Storová	Veřejná správa	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-irena-storova-cely-zaznam-cesko-koronavir-covid19.V210107_130945_idnestv_jaha
38.	14.01.21	Jiří Šinkora	Imunologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-jiri-sinkora-cely-zaznam-imunolog-koronavirus-bunecne-imunita-ockovani-cesko-evropa-covid19.V210113_164937_idnestv_jaha

39.	21.01.21	Zdeněk Hel	Imunologie	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-zdenek-hel-cely-zaznam.V210120_121027_idnestv_krr
40.	30.01.21	Vladimír Ždímal	Jiné přírodní vědy	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-vladimir-zdimal-cely-zaznam-respirator-ffp2-koronavir-covid19-zdravi.V210128_123839_idnestv_jaha
41.	02.02.21	David Jakš		https://tv.idnes.cz/rozstrel/david-jaks-rozstrel-koronavirus-cina-asie-pravidla-ostuda-rozhlas.V210127_114401_idnestv_krr
42.	08.02.21	Michal Kopecký	Medicína	https://tv.idnes.cz/rozstrel/mezi-nasledky-covidu-patri-i-kakosmie-libe-vune-pak-pachnou-rika-lekar.V210205_093058_idnestv_jaha
43.	10.02.21	Jiří Beran	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/jiri-beran-epidemiolog-ockovani-babis-blatny-sms.V210209_120636_idnestv_krr
44.	23.02.21	David Feltl	Veřejné zdravotnictví	https://tv.idnes.cz/rozstrel/rozstrel-david-feltl-cely-zaznam-cesko-domaci-politika-zdravotnictvi-koronavir.V210222_125130_idnestv_jaha

Příloha č. 2 – Tabulka zkoumaných rozhovorů z portálu Seznamzprávy

	Datum	Odborník	Obor	link
1.	01.07.20	Zdeňka Jágrová	Veřejná správa	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pokud-se-praseci-chripka-rozsiri-v-evrope-by-byla-v-radu-dni-111229
2.	03.07.20	Filip Pertold	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/obeti-krize-budou-zeny-cekaji-je-vyhazovy-a-nizsi-platy-111153
3.	08.07.20	Jan Papež	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tisice-koron-za-testy-i-zbytecne-s-cim-vsim-musite-pocitat-pred-dovolenou-111832
4.	13.07.20	Jan Žaloudík	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ve-strachu-z-koronaviru-si-libujeme-boj-s-nim-je-sebeznicujici-mini-lekar-112246
5.	17.07.20	Roman Prymula	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prymula-rouskey-na-podzim-lide-skousnou-lepsi-nez-zase-zavirat-cesko-112677
6.	23.07.20	Ondřej Preuss	Právo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-ma-hledat-cestu-jak-umoznit-lidem-volit-v-karantene-rika-pravnik-113276
7.	25.07.20	Jan Konvalinka	Jiné přírodní vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vladni-opatreni-jsou-priznanim-neuspechu-a-porazky-rika-biochemik-113572

8.	27.07.20	Rastislav Maďar	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rousky-opet-v-budovach-cekejte-je-na-podzim-v-mhd-i-drive-rika-madar-114063
9.	28.07.20	Michal Bláha	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-s-nami-nehraje-kolem-koronavirovych-statistik-rovnou-hru-rika-reditel-hlidace-statu-113800
10.	30.07.20	Štěpán Jurajda	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/umrtimuzou-vyskocit-koncem-zari-nakazu-prenesou-mladi-114191
11.	08.08.20	Boris Štastný	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bez-jednoho-opatreni-se-sireni-koronaviru-nikdy-nezastavi-varuje-lekar-115025
12.	19.08.20	Petr Šonka	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sef-praktiku-nevim-proc-na-podzim-testovat-kazdeho-s-nudli-u-nosu-116681
13.	20.08.20	Omar Šerý	Jiné přírodní vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bitvu-s-koronavirem-jsme-vzdali-rika-vedec-116643
14.	21.08.20	Vlastimil Válek	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rouskova-cimrmanologie-a-jeste-pridejme-povinne-prezervativy-glosuje-lekar-116879
15.	27.08.20	Srďan Matić	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/velmi-casto-je-nic-pres-oblicej-daleko-lepsi-rika-o-rouskach-expert-who-117425

16.	30.08.20	Miroslav Bárta	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/padne-nase-civilizace-s-koronavirem-scenare-jsou-rozepsane-dva-rika-vedec-117515
17.	02.09.20	Václav Hořejší	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mirnej-si-prubeh-covidu-pockejte-dva-tydny-a-ukaze-co-umi-rika-imunolog-117987
18.	05.09.20	Ivan Dlabač	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jaky-bude-svet-po-covidu-lidstvo-smeruje-k-matrixu-rika-predni-designer-118451
19.	09.09.20	Libor Grubhoffer	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bezpecna-vakcina-proti-koronaviru-letos-nebude-rika-predni-cesky-virolog-119029
20.	13.09.20	Libor Grubhoffer	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nakaz-enych-pribylo-o-vic-nez-1500-epidemie-prevzala-oteze-varuje-virolog-119409
21.	15.09.20	Jakub Steiner	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/hrozi-izraelsky-scenar-varuje-odbornik-statistik-dusek-podle-nej-selhal-119832
22.	15.09.20	Daniel Münich	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/uzavr-eni-ekonomiky-prijde-i-kdyz-ho-vlada-nevyhlasi-plosne-rika-ekonom-119937
23.	16.09.20	Hana Roháčová	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/infekcni-olozka-druha-vlna-covidu-nehledejme-vinika-jinde-rouscky-taky-nemeli-120042
24.	18.09.20	Ladislav Dušek	Veřejná správa	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kde-se-stala-chyba-takovy-napor-viru-jsem-necekal-rika-statistik-dusek-120348

25.	19.09.20	Daniel MÜNICH	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomiku-jsme-uz-meli-vypnout-nasledky-ponese-me-dele-rika-ekonom-120388
26.	21.09.20	Jan Kulveit	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesky-vedec-z-oxfordu-ted-mohlo-byt-mene-nakazenych-a-v-rijnu-mene-mrtvych-120611
27.	22.09.20	Petr Lesný	Vakcinologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ceskoma-prototyp-nouzove-vakciny-proti-koronaviru-120634
28.	22.09.20	Jan Kulveit	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pristileto-uz-bude-normalni-veri-cesky-vedec-z-oxfordu-120762
29.	24.09.20	Václav Hořejší	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/imunolog-udelali-jsme-neco-co-zadna-jina-zeme-a-tady-mame-vysledek-121239
30.	26.09.20	Peter May	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/predpovedel-hruzy-pandemie-pred-15-lety-bychom-to-zvladali-lepe-rika-120742
31.	01.10.20	Jaroslav Salivar	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/krizovy-expert-navod-lezi-100-km-od-nas-aleskody-uz-nelze-zhojit-122080
32.	05.10.20	Petr Šnajdárek	Veřejná správa	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prodelal-jsem-covid-a-nektere-veci-ted-menimerika-sef-chytre-karanteny-122881

33.	08.10.20	Petr Smejkal	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/epidemiolog-za-dva-tydny-muze-byt-karantena-pro-cele-cesko-neni-na-vyber-123344
34.	10.10.20	Libor Grubhoffer	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/soucasna-cisla-dusledek-letni-liknavosti-vlady-rika-predni-cesky-virolog-123635
35.	11.10.20	Sotirios Zavalianis	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zastavit-se-to-neda-jen-pibrzdit-rika-o-virus-majitel-nemocnice-123488
36.	13.10.20	Jiří Šípek	Duševní zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/psycholog-vlada-chaotickym-rozhodovanim-pacha-skody-ktete-nejsou-videt-124050
37.	14.10.20	Josef Baxa	Právo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/lide-se-proti-opatrenim-mohou-zacit-branit-rika-soudce-josef-baxa-124108
38.	14.10.20	Hana Zelená	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/virolog-z-opozice-rouscky-tolik-nepomahajinektete-lidi-netestovat-124125
39.	19.10.20	Krzysztof Tomaszewicz	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/neverite-na-covid-prijdte-se-podivat-jak-se-na-nej-umira-vzkazuje-lekar-124872
40.	21.10.20	Zdeněk Vojtíšek	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jsou-tajemni-a-lzou-rika-znalec-o-sekte-ktete-vysetruji-kvuli-covidu-124487

41.	22.10.2 0	Martin Balík	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/lekar-utlum-pece-v-nemocnicich-je-maler-i-nase-sestry-zustavaji-doma-s-detmi-125584
42.	23.10.2 0	Lukáš Jelínek	Politologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/verit-babisovi-je-dnes-az-nadlidsky-ukol-mini-politolog-125838
43.	24.10.2 0	Petr Sládek	Veřejné zdravotnictví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/blizi-se-vrchol-za-14-dni-uz-nebudeme-prijimat-pacienty-rika-sef-spitalu-125898
44.	28.10.2 0	Štěpán Jurajda	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pandemie-zabiji-ale-propad-ekonomiky-taky-ekonom-vysvetlil-kde-vsude-ublizi-126513
45.	31.10.2 0	Pavel Plevka	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pripravme-se-ze-prisnejsi-opatreni-potrvaji-jeste-sest-az-osm-tydnu-rika-virolog-126984
46.	01.11.2 0	Zdeněk Hel	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/donormalu-se-vsechno-zacne-vracet-za-dva-roky-rika-cesky-imunolog-v-usa-126870
47.	01.11.2 0	Otto Eibl	Politologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tohle-uz-babis-nevyzehli-krize-odhalila-ze-neni-lidr-rika-politolog-126983
48.	01.11.2 0	Jiří Příbáň	Právo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/covid-odhalil-co-umi-napachat-populiste-rika-cesky-expert-z-britanie-127044
49.	02.11.2 0	Zdeněk Hel	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pred-pandemii-varujeme-roky-urcite-prijdou-i-horsi-rika-cesky-imunolog-v-usa-126875

50.	02.11.2 0	Jiří Horecký	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/testujit-e-nase-seniory-a-personal-zadaly-domovy-v-zari-vlada-rekla-ne-127105
51.	05.11.2 0	Pavel Rychetský	Právo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/krizovy-stav-je-pro-kazdou-vladu-velmi-svudny-rika-predseda-ustavniho-soudu-127805
52.	05.11.2 0	René Levínský	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jak-nejrychleji-z-pandemie-zavrit-cesko-a-dvakrat-ho-otestovat-mini-matematik-127951
53.	12.11.2 0	David Feltl	Veřejné zdravotnictví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sef-spitalu-rakoviny-a-infarkty-nepockaji-nez-prejde-covid-drzime-co-jde-129254
54.	12.11.2 0	Andrej Vršanský, Marie Salamonová	Duševní zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/trpitelo-i-psychika-jak-pandemie-ovlivnuje-dusevni-zdravi-evropanu-129208
55.	21.11.2 0	Jan Kulveit	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vanoc-e-ve-stinu-epidemie-cesky-expert-z-oxfordu-rika-jake-cekat-svatky-130516
56.	22.11.2 0	Marek Petráš	Vakcinologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ockovat-se-asi-necham-ale-ted-bych-jeste-vahal-priznal-expert-na-vakciny-130471
57.	22.11.2 0	Jan Kulveit	Epidemiologie nebo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/melismyjsme-sanci-se-covidu-19-zbavit-ale-

			veřejné zdraví	nevyuzili-jsme-ji-rika-expert-z-oxfordu-130490
58.	25.11.20	Jiří Beran	Vakcinologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vakcinologie-pro-velkou-cast-lidi-jsou-rouscky-zbytecne-131119
59.	28.11.20	Eva Zažímalová	Jiné přírodní vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/pripravme-se-na-dalsi-pandemii-rika-prvni-ceska-vedecka-radkyne-bruselu-131327
60.	09.12.20	Roman Prymula	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/po-vanocich-bude-hur-varuje-prymula-132930
61.	09.12.20	Danuše Nerudová	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/posel-vlada-by-pritom-mela-snizovat-nejistotu-kritizuje-nerudova-133032
62.	12.12.20	Erik De Clercq	Jiné přírodní vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nikdo-nevi-jak-budou-vakciny-proti-covidu-efektivni-rika-profesor-de-clercq-133231
63.	16.12.20	Pavel Řehák	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/muz-co-prisel-s-modelem-na-konci-roku-muzeme-mit-i-12-tisic-nakaz-denne-134015
64.	29.12.20	Pavel Hobza	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kdyz-je-vakcina-proc-chybi-lek-je-to-jako-u-hiv-rika-predni-vedec-134088

65.	30.12.2 0	Libor Grubhoffer	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nova-vakcina-je-bezpecna-a-da-se-skladovat-v-lednicce-rika-virolog-135534
66.	01.01.2 1	Tomáš Sedláček	Ekonomie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/jsou-ctyri-duvody-proc-bude-rok-2021-lepsi-rika-ekonom-sedlacek-133879
67.	03.01.2 1	Tomáš Zima	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/je-cas-zklidnit-spolecnost-a-nebyt-vezni-koronaviru-rika-reaktor-zima-135516
68.	05.01.2 1	Václav Hořejší	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/navrat-k-normalu-do-mesice-po-naockovani-rizikovyh-skupin-rika-vedec-135996
69.	08.01.2 1	Petr Smejkal	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/bude-se-pri-ockovani-predbihat-epidemiolog-popsal-jak-se-tomu-da-branit-136726
70.	21.01.2 1	Marek Petráš	Vakcinologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prekvapeni-nad-vakcinou-zprvu-funguje-malopak-ochrana-rapidne-roste-138589
71.	26.01.2 1	Vladimír Dzurilla	Veřejná správa	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/muzktery-stoji-za-registraci-na-vakcinu-nemeli-jsme-dost-casu-139390
72.	28.01.2 1	Michal Beneš	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/naucna-hra-o-pandemii-vznikla-z-frustrace-z-urovne-koronavirove-diskuse-138814

73.	01.02.2 1	Roman Prymula	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prymula-zive-vrati-se-na-ministerstvo-aby-nahradil-blatneho-140076
74.	04.02.2 1	Anna Helová	Epidemiologie nebo veřejné zdraví	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-se-nema-ptat-jen-virologu-ale-i-lidi-vzkazuje-cesku-vedkyne-z-usa-140608
75.	06.02.2 1	Christian Kvorning Lassen	Politologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/danska-vlada-nepotrebuje-influcery-kdyz-necorika-lide-poslouchaji-140668
76.	10.02.2 1	Sasa Dragojlo	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/babiso-va-navsteva-pomuze-autoritarskemu-rezimu-rika-srbsky-novinar-141557
77.	10.02.2 1	Ondřej Vencálek	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/expert-stat-zavadi-strasлива-opatreni-nikdo-ale-nezkouma-jestli-funguji-141419
78.	12.02.2 1	Ondřej Dostál	Právo	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-jen-prisla-o-komfort-ale-zakazy-proti-covidu-lze-vydat-rika-pravnik-142033
79.	15.02.2 1	Vojtěch Thon	Imunologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/imunolog-vime-jak-zkrotit-epidemii-tak-aby-se-dal-neumiralo-142351
80.	18.02.2 1	František Kalenda	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rasista-bolsonaro-koronakrizi-popiral-ted-bojkotuje-pomoc-indianum-142947

81.	18.02.2 1	Ivana Karásková	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cina-chce-byt-reseni-ne-problem-vakciny-div-ze-nerozdava-rika-analyticka-143049
82.	18.02.2 1	Jan Konvalinka	Jiné přírodní vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/konvalinka-az-30-tisic-mrtvych-po-britske-mutaci-optimisticky-odhad-143002
83.	19.02.2 1	Daniel Prokop	Jiné společenské vědy	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prokop-tlak-na-rozvolneni-to-si-politici-vykonstruovali-ze-socialnich-siti-143100
84.	19.02.2 1	Jaroslav Bazala	Jiné	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ockujeme-spise-partyzansky-rika-expert-jehoz-ublathneho-odmitli-143102
85.	21.02.2 1	Petr Šonka	Medicína	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/provakcinu-k-praktickemu-lekari-jak-to-bude-fungovat-popisuje-jejich-sef-143393
86.	24.02.2 1	Libor Grubhoffer	Virologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vzkaz-virologa-zavrete-se-doma-v-cesku-hrozi-bergamo-i-new-york-143985
87.	28.02.2 1	Miloš Brunclík	Politologie	https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-se-odpovednosti-za-soucasny-stav-nemuze-zbavit-rika-politolog-144732